استفتائات

آیت الله حاج شیخ لطف الله صافی

بسم الله الرحمن الرحیم

استفتائات آیت اللّه حاج شیخ لطف‌اللّه صافی

نویسنده:

لطف اللّه صافی گلپایگانی

ناشر چاپی:

حضرت معصومه علیها السلام

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

استفتائات آیت اللّه حاج شیخ لطف اللّه صافی گلپایگانی

مشخصات کتاب

نویسنده : لطف الله صافی گلپایگانی
ناشر :قم: موسسه انتشارات حضرت معصومه سلام‌الله‌علیها
موضوع : حج -- رساله عملیه
موضوع : فقه جعفری -- رساله عملیه
موضوع : فتواهای شیعه -- قرن ۱۴
رده بندی کنگره : BP۱۸۸/۸/ص۱۶الف۵ ۱۳۸۰
رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۵۷
بر گرفته از:
http://www.saafi.net/fa/node/۷۳۰۰

احکام اعتکاف

تعریف

اعتکاف، توقّف در مسجد است با این قید که در این توقّف قصد و نیّت تعبّد و بندگی را داشته باشد؛ و احوط آن است که نیّت عبادت دیگری مانند نماز و روزه و... غیر از اعتکاف را نیز ضمیمه نماید.

زمان اعتکاف

در هر زمانی که روزه‌گرفتن صحیح باشد، اعتکاف نیز صحیح است؛ امّا افضل اوقات اعتکاف، ماه مبارک رمضان و افضل اوقات ماه مبارک رمضان دهه آخر آن می‌باشد.

شرایط معتکف

عقل

س) آیا اعتکاف کودک ممیّز صحیح است؟

ج. اقوی، صحّت آن است.

نیّت‌کردن

نیّت

س) آیا در اعتکاف واجب و مستحب، قصد وجوب یا استحباب لازم است؟

ج) لازم نیست.

س) اگر از روی اشتباه، برای اعتکاف واجب، نیّت استحباب نماید یا بالعکس، تکلیف چیست؟

ج) اشکال ندارد.

س) آیا تجدید نیّت در روز سوّم اعتکاف مستحب، لازم است؟

ج) لازم نیست، هر چند احوط است.

س. آیا در اعتکاف، نیازی به قصد نمودن عبادات دیگر (علاوه بر نیّت اعتکاف) هم است؟

ج. بنابر احتیاط باید قصد عبادت دیگری نیز بشود.

زمان نیّت

س. زمان نیّت اعتکاف چه وقتی است؟ آیا اوّل شب می‌شود نیّت کرد؟

ج. وقت نیّت، قبل از فجر صادق است و اکتفا به نیّت اوّل شب مشکل است مگر این‌که نیّت اوّل شب تا فجر ادامه داشته باشد.

س. در مراسم اعتکاف باید قبل از اذان صبح در مسجد مستقر باشد. اگر دقایقی بعد از اذان بیاید، اعتکاف چه صورتی دارد؟

ج. باید قبل از طلوع فجر صادق در مسجد باشد.

شرط برگشت از اعتکاف در هنگام نیّت

س. آیا انسان می‌تواند از آغاز، هنگام نیّت، شرط کند که اگر برایش اتّفاقی افتاد یا مشکلی پیش آمد- مثلاً بگوید اگر هوا سرد شد- اعتکاف را رها می‌کنم حتی در روز سوّم؟ آیا لازم است اتّفاق یا مشکل خاصّی را در نظر بگیرد یا نیازی نیست؟

ج. جایز است در حین نیّت (نه قبل از آن و نه بعد از شروع در اعتکاف)، شرط رجوع از اعتکاف را در هر وقت که بخواهد حتی در روز سوّم بنماید، حتی بدون عروض هیچ سببی.

س. آیا در اعتکاف نذری، انسان می‌تواند هنگام خواندن صیغه نذر، شرط کند که اگر مانعی پیش آمد اعتکافم را رها می‌کنم؟

ج. صحّت اشتراط رجوع از اعتکاف در نذر، محلّ تأمل بلکه محلّ منع است. بلی، نذر اعتکاف مشروط، صحیح است.

س. فرموده‌اید معتکف مجاز است هنگام نیّت شرط کند «هر وقت خواست» (حتی در روز سوّم) از اعتکاف برگردد. اگر بعد از نیّت حکم شرط خود را ساقط نمود، آیا شرط او ساقط می‌شود یا خیر؟

ج. شرط رجوع از اعتکاف حتی در روز سوم در حین نیّت، جایز است و اما ظاهر این است که حکم شرط ساقط نمی‌شود، اگر چه احتیاط در ترتیب آثار سقوط است به اینکه اگر بعد از اکمال دو روز، شرط را ساقط کند، اعتکاف را تمام کند و آن را رها نکند.

عدول از نیّت

س. حکم عدول از اعتکاف به اعتکاف دیگر چیست؛ چه هر دو واجب باشند یا مستحب یا یکی واجب باشد و دیگری مستحب یا یکی برای خودش باشد و دیگری برای نیابت یا هر دو برای نیابت باشد؟

ج. در هیچ یک از صور مذکوره، عدول جایز نیست.

نیابت

س. آیا اعتکاف را به نیابت از کسی که مرده و یا به نیابت از کسی که زنده است می‌توان انجام داد؟

ج. نیابت از میّت در اعتکاف، صحیح است و نیابت از حیّ محلّ اشکال است. بلی، به قصد رجاء، اشکال ندارد.

روزه‌گرفتن

نوع روزه

س. آیا هرگونه روزه و لو استیجاری و ... برای اعتکاف کافی است؟

ج. بلی، مطلق صوم کفایت می‌کند.

س. در اعتکاف رمضان نیّت روزه باید چگونه باشد؟

ج. روزه باید به نیّت روزه ماه مبارک رمضان گرفته شود.

س. اگر شخصی نذر کند که در ایام معیّنی معتکف شود. اگر در همان ایام، روزه نذری یا استیجاری بر عهده او باشد، آیا می‌تواند در همان اعتکاف، روزه نذری یا اجاره‌ای خود را بجا آورد؟

ج. بلی، مانعی ندارد.

اعتکاف در سفر

س. آیا انسان می‌تواند نذر کند که در سفر روزه بگیرد؟

ج. اگر در حضر چنین نذری بکند صحیح است.

س. آیا در حین مسافرت می‌شود روزه‌ی در سفر را نذر کرد؟

ج. صحیح نیست.

س. مسافر در چه صورتی می‌تواند اعتکاف کند؟

ج. در مواردی که صوم برای مسافر صحیح باشد، مانند این‌که در وطن نذر کرده باشد که در سفر روزه بگیرد یا در مدینه که جایز است مسافر برای طلب حاجت سه روز روزه بگیرد.

س. شخصی نذر کرده در ایام البیض ماه رجب، در مسجد مقدّس جمکران معتکف شود و نذر کرده در فرض مسافرت روزه هم بگیرد. آیا نذرش منعقد است؟ آیا اعتکاف او صحیح است؟(هر چند مسافر باشد)

ج. در فرض سؤال، اعتکاف صحیح است.

س. شخصی برای درک فضیلت اعتکاف در مشهد مقدّس، بعد از رسیدن به مشهد بدون قصد اقامت نذر کرده سه روز روزه بگیرد. آیا چنین نذری صحیح است؟

ج. صحیح نیست.

س. حکم اعتکاف مسافر در مساجد مدینه، کوفه، مسجدالحرام، سهله و مشاهد مشرفه بدون نذر روزه و قصد اقامت چیست؟

ج. در هر مکانی که روزه صحیح نیست، اعتکاف هم صحیح نیست.

اعتکاف در سفر حرام

س. آیا در سفر حرام می‌توان اعتکاف کرد؟

ج. در مورد سؤال با تحقّق اعتکاف به قصد قربت و حصول سایر شرائط اعتکاف صحیح است.

اذن برای اعتکاف

س. آیا زن باید برای اعتکاف از شوهرش اجازه بگیرد؟ حتی اگر معتکف شدن او با حقّ شوهر، منافات نداشته باشد.
ج. انجام اصل اعتکاف زن، چنانچه منافی با حقّ زوج نباشد مشروط به اذن زوج نیست، ولی خروج او ازمنزل بدون اذن زوج جایز نیست. پس اگر بدون اذن او خارج شود و به مسجد برای اعتکاف برود، از این جهت اعتکافش باطل است.
س. آیا زن می‌تواند با امر شوهرش روز سوم اعتکاف خود را بشکند؟ و اگر شوهر او را مجبور به این کار کند، آیا بر عهده شوهر کفّاره می‌آید یا خیر؟
ج. اگر زوجه با اذن زوج معتکف شده، زوج نمی‌تواند او را مجبور به شکستن اعتکاف نماید و لکن در صورت اجبار، کفّاره ثابت نیست.
س. آیا فرزند باید برای اعتکاف از والدین خود اجازه بگیرد حتّی اگر معتکف شدن او موجب اذیّت و آزار یا زحمت آنها نباشد؟
ج. در صورت عدم ایذاء، اذن والدین شرط نیست. بلی، احتیاط خوب است.

عدد (صحیح‌نبودن کمتر از سه روز)

س. اعتکاف کمتر از سه روز چه حکمی دارد؟
ج. صحیح نیست.
س. آیا معتکف می‌تواند شش روز یا ده روز نیّت اعتکاف بکند؟
ج. مانعی ندارد.
س. منظور از روز در اعتکاف چیست؛ آیا پایان روز، غروب آفتاب است یا مغرب؟
ج. منظور از غروب، زوال حُمرهِ مَشرقیّه است که عرفاً مغرب گفته می‌شود.
س. اگر کسی نذر کند سه روز منفصل اعتکاف کند، آیا نذرش منعقد می‌شود؟
ج. صحیح نیست.

مکان اعتکاف

س. ملاک در تعیین مسجد جامع چیست؟ آیا ممکن است تعداد مساجد یک شهر یا روستا متعدّد باشد؟ آیا مساجد جامع، ممکن است به هم خیلی نزدیک باشند؟
ج. مسجد جامع، مسجدی است که برای گروه خاصی ساخته نشده است در مقابل مسجد بازار و قبیله و امثال اینها که در آنها معظم اهل بلد جمع نمی‌شوند و آماده برای اجتماع آنها هم نشده است و ممکن است مسجد جامع متعدّد باشد و نیز نزدیک هم باشند.
س. اعتکاف در غیر مسجد جامع مانند حسینیه، نمازخانه دانشگاه چگونه است؟
ج. اعتکاف در غیر مسجد جامع، صحیح نیست.
س. اعتکاف شیعه در عبادتگاه‌های دیگر اهل کتاب یا مسجد مخالف چه حکمی دارد؟
ج. اعتکاف در عبادتگاه اهل کتاب صحیح نیست و امّا در مسجد جامع اهل تسنّن صحیح است.
س. آیا در تهران بزرگ، در مسجد جامع هر محلّه می‌توان اعتکاف کرد؟
ج. اگر خصوصیات مسجد جامع را داشته باشد، می‌توان اعتکاف کرد.
س. اگر اعتکاف واجب خود را در مسجدی بجا آورد و بعداً فهمید که اعتکاف در آنجا صحیح نبوده است، اعتکاف او چه حکمی

دارد؟

ج. اگر اعتکاف واجب بوده، باید استیناف یا قضا شود.

س. آیا اعتکاف در مسجد مقدّس جمکران و زیرزمین آن، صحیح است یا خیر؟

ج. در حال حاضر که عنوان جامعیّت حاصل شده، اعتکاف در آن صحیح است.

س. آیا محوطه اطراف مسجد که به عنوان حیاط از آن استفاده می‌شود، حکم مسجد را دارد؟

ج. حیاط، حکم مسجد را ندارد مگر آن‌که به عنوان مسجد وقف شده باشد.

س. پشت بام و سرداب و محراب مسجد و هر چه به سبب توسعه مسجد به آن افزوده شده جزو مسجد به حساب می‌آید؟ و در صورت شکّ، چنین جاهایی حکم مسجد را دارد؟

ج. پشت بام و سرداب و محراب جزو مسجد است و آنچه به مسجد به قصد اینکه جزو مسجد باشد افزوده شده، مثل اینکه خود مسجد را توسعه داده باشند، مسجد محسوب است و اگر شکّ داشته باشید در اینکه آنچه افزوده شده به قصد مسجدیّت بوده یا نه، مسجد محسوب نمی‌شود.

وحدت مسجد

س. آیا معتکف می‌تواند قسمتی از اعتکاف را در یک مسجد جامع و قسمت دیگر را در مسجد جامع دیگری بجا بیاورد؟

ج. نمی‌تواند.

س. آیا اعتکاف در دو مسجد متصل به هم (به طوری که بخشی از وقت را در یکی و بخشی از آن در دیگری بماند) جایز است؟

ج. اعتکاف، باید در مسجد واحد باشد و به نحو مذکور در سؤال، اعتکاف باطل است.

س. اگر اعتکاف به سبب پیش‌آمدن مانعی به هم بخورد:

الف: آیا می‌توان همان اعتکاف را بعد از برطرف شدن مانع در همان مسجد به پایان ببرد؟

ب: آیا می‌توان آن را در مسجد دیگر ادامه داد؟

ج. ادامه آن اعتکاف صحیح نیست؛ چه در همان مسجد و یا در مسجد دیگر.

استفاده شخصی معتکف از وسائل مسجد

س. استفاده از وسایل مسجد در کارهای شخصی، در حال اعتکاف چه حکمی دارد؟

ج. جایز نیست چنان‌که در غیر حال اعتکاف هم جایز نیست، ولی مبطل اعتکاف نیست.

غصب مکان و اعتکاف

س. آیا اعتکاف کسی که جای شخص دیگری را غصب کرده یا عمداً بر فرش غصبی نشسته، صحیح است؟

ج. در هر دو صورت بنابر احتیاط، اعتکاف باطل است، و در هر دو صورت اگر بعد از اکمال دو روز بوده، احتیاط کند به اینکه اعتکاف را به آخر برساند و نیز اگر اعتکاف با نذر یا عهد مثلاً واجب شده و لو در روز اوّل باشد، احتیاط این است که اعتکاف را تمام کند. بلی، اگر جاهل به غصب یا ناسی بوده، اعتکاف صحیح است.

س. اگر جای کسی را که معتکف بوده غصب کند، فرموده‌اند اعتکاف او باطل است. حال اگر جاهل بود یا عامد بود ولی حال پشیمان شده و جای خود را عوض کند، اعتکاف او صحیح است یا خیر؟ در صورت عمد، آیا کفّاره دارد یا خیر؟

ج. در فرض سؤال، چنانچه جاهل بوده، اعتکاف صحیح است و اگر عامد بوده پس اگر بعد از غصب و جلوس به عنوان اعتکاف پشیمان شده، اعتکاف باطل است ولی کفّاره ندارد هر چند احوط است و اگر به عنوان اعتکاف، تصرّف در مکان مغصوب نکرده بلکه فقط شخص ذی حقّ را از مکان خود کنار زده و خودش هم در مکان دیگر اعتکاف نموده هر چند فعل حرامی مرتکب شده امّا اعتکافش باطل نیست.

استدامه توقف در مسجد

س. در چه مواردی معتکف می‌تواند از مسجد خارج شود؟

ج. در مواردی که ضرورت عقلی یا شرعی یا عادی وجود داشته باشد، مانند رفع حصر از بول و غائط یا احتیاج به غسل در مورد جنابت یا استحاضه و مانند اینها و همچنین برای اقامه شهادت یا تشییع جنازه یا عیادت مریض.

س. معتکف برای موارد ضروری چه مدّتی می‌تواند در خارج از مسجد بماند؟

ج. در فرض خروج برای امر لازم، اگر زمانِ بودن در خارج مسجد به قدری طول بکشد که صورت اعتکاف را بر هم زند، اعتکاف باطل می‌شود.

س. معتکف وقتی برای توالت و یا گرفتن وضو به خارج مسجد می‌رود گاهاً اتفاق می‌افتد که تقریباً ۱۰دقیقه یا بیشتر در صف نوبت می‌ایستد. آیا این عمل ضرری به اعتکاف می‌زند؟ و آیا در آن مدّت می‌تواند کارهایی را انجام دهد مثلاً ظرف بشوید؟

ج. اگر خروج برای گرفتن وضو یا توالت ضروری باشد و به غیر از اینکه در صف نوبت بایستد، راه دیگری نباشد اشکال ندارد، لکن در آن مدّت اشتغال به کار دیگر بر خلاف احتیاط است و باید ترک شود.

س. در چه مواردی واجب است معتکف از مسجد خارج شود؟ اگر در مواردی که واجب است خارج شود این کار را نکند، آیا به اعتکاف او ضرری می‌زند؟

ج. در موردی که مثلاً در مسجد جنب شود اگر خارج نشود اعتکافش باطل است ولی اگر مثلاً وجوب خروج برای اداء دین واجب الأداء و یا انجام واجب دیگری که متوقّف بر خروج است باشد گناه کرده ولی اعتکاف باطل نمی‌شود.

س. در هنگام خروج در موارد مجاز یا خروج ضروری از محلّ اعتکاف، آیا می‌توان زیر سایه راه رفت؟ آیا می‌توان در سایه نشست و آیا انتخاب نزدیکترین مسیر واجب است؟

ج. احوط، مراعات نزدیکترین راه است و واجب است مکث او به مقدار حاجت باشد نه زائد بر آن و واجب است در صورت امکان در سایه ننشیند بلکه احتیاط این است که در سایه، راه هم نرود بلکه احتیاط این است که مطلقاً ننشیند مگر در مورد ضرورت.

س. در موارد زیر اگر عمداً و از روی اختیار، در غیر موارد مجاز، از مسجد بیرون رود، اعتکاف او چه حکمی دارد؟

الف: اگر جاهل به حکم باشد.

ب: اگر به سبب فراموشی یا اکراه از مسجد خارج شود.

ج(الف). اعتکاف باطل است.

ج(ب). در صورت نسیان محلّ اشکال است و احتیاط به اتمام و اعاده در صورت وجوب اعتکاف ترک نشود و بعید نیست صورت اکراه، ملحق به موارد ضرورت باشد که اعتکاف باطل نشود.

س. معتکف در روز سوم اعتکاف بدون مجوز شرعی از مسجد خارج می‌شود. آیا تنها قضاء لازم است یا کفّاره هم باید بدهد؟

ج. در مورد سؤال، فقط قضاء دارد و کفّاره لازم نیست.

س. تأخیر غسل واجب، مثل غسل جنابت و مس میّت در حال اعتکاف، آیا مبطل اعتکاف است؟

ج. تأخیر غسل مسّ میت موجب بطلان اعتکاف نمی‌شود ولی چون توقّف جنب در مسجد حرام است لـذا تأخیر غسل جنابت حرام است و موجب بطلان اعتکاف می‌شود.

س. شخصـی از لثه‌هایش خون می‌آید، آیا می‌تواند دهان خود را در یک ظرف بشوید و بعد آن را در بیرون از مسـجد دور بریزد و یا تسریع در این امر واجب است و یا شستن دهان باید در بیرون از مسجد صورت بگیرد؟

ج. اگر موجب تنجیس مسجد نمی‌شود، مانعی ندارد.

س. خارج شدن معتکف از مسجد در موارد ذیل چه حکمی دارد:

الف: گرفتن وضو؟

ب: غسل مستحبی و مسواک؟

ج: تلفن‌زدن به خانواده در موارد غیرضروری و امور متعارف؟

د: دیدار با خانواده در بیرون از محدوده مسجد؟

هـ: شرکت در دروس حوزه و دانشگاه؟

و: نماز جماعت یا نماز جمعه؟

ج. برای شـرکت در دروس و نماز جماعت و تلفن به خانواده و راهپیمایی و دیدار با خانواده محلّ اشـکال بلکه ممنوع است، و برای نماز جمعه اشکال ندارد و همچنین برای وضو و غسل مستحبّی و برای مسواک‌زدن هم اگر ضرورت داشته باشد، اشکال ندارد.

س. شخصـی امـام جماعت مسـجد یا مـدرسه‌ای می باشـد. آیا در حال اعتکاف جهت اقامه نماز جماعت می‌توانـد از مسـجد خارج شود؟

ج. جواز خروج برای اقامه جماعت مشکل است. بلی، خروج برای نماز جمعه اشکال ندارد.

س. قسمتی از بدن در حال اعتکاف خونی شده است. آیا ازاله آن در بیرون مسجد ضرورت فوری دارد یا تأخیر نیز جایز است؟

ج. اگر نمی‌خواهد فعلاً نماز بخواند، تطهیر فوری ضرورت ندارد.

س. اگر در مسـجد شـیر آب و ظرفشـویی برای مسـواک‌زدن و وضـوی مسـتحبی باشـد، در این صـورت معتکف می‌توانـد برای بجا آوردن آنها از مسجد خارج شود؟

ج. نمی‌تواند.

س. بـا تـوجه به مشـکلاتی که صـرف غـذا در مسجد دارد. آیـا صـرف غـذا در سـالن غـذاخوری که در محوّطه مسـجد است برای معتکفین جایز است؟

ج. جایز نیست.

س. آیا معتکف می‌توانـد جهت اخـذ سـهمیه دولتی (در صورتی که در غیر آن زمان ممکن نباشد و به آن محتاج باشـند) از مسـجد خارج شود؟ و آیا این معامله محسوب می‌شود؟

ج. در فرض سؤال، چنانچه با توکیل هم ممکن نباشد، اشکال ندارد.

س. در صورت وجود شـیر آب و ظرفشویی در داخل مسـجد برای مسواک‌زدن و وضوی مسـتحبّی و از طرفی منع خادمین مسجد به خاطر رعایت نظافت، آیا برای انجام امور مذکوره معتکف می‌تواند از مسجد خارج شود؟

ج. کسی حقّ منع ندارد و اگر با این حال منع کردند، خروج به مقدار ضرورت برای امور مذکوره اشکال ندارد.

بر هم‌زدن اعتکاف

س. انسان چه موقع می‌تواند اعتکاف خود را به هم بزند و چه موقع نمی‌تواند؟

ج. در صورتی که اعتکاف مستحبّ باشد در دو روز اول می‌تواند بهم بزند و اگر دو روز را تمام کرد نمی‌تواند بهم بزند و اگر اعتکاف واجب مانند اعتکاف نذری باشد. پس اگر معین نموده در چه زمانی اعتکاف کند حقّ بهم زدن آن را حتی در روز اول هم ندارد و اگر در نذر زمانی برای اعتکاف تعیین ننموده مانند اعتکاف مندوب است که می تواند در دو روز اول آن را قطع کند.

س. کسی که در حین اعتکاف مریض شود (و قبلاً هم شرط نکرده باشد) می‌تواند روز سوم اعتکاف خود را بهم بزند؟

ج. مرضی که موجب بطلان صوم است، موجب بطلان اعتکاف نیز است و لو روز سوّم باشد.

س. اگر زنی را که معتکف است طلاق رجعی دهند، تکلیفش چیست؟ اعتکاف او چه حکمی دارد؟

ج در فرض سؤال، اعتکاف مطلّقه باطل است و باید برای نگهداشتن عدهٔ به منزل برود و اگر اعتکافش واجب موسّع بوده، باید بعد از خروج از عدّه استیناف کند و اگر واجب معیّن بوده پس اگر تعیّن از جهت وقوع طلاق در روز سوّم اعتکاف باشد بعید نیست مخیّر باشد بین اتمام اعتکاف و خروج پس از آن و بین ابطال اعتکاف و خروج فوری و اگر تعیّن از جهت اجاره و نذر و شبه آن باشد باید خارج شود.

س. اگر شخص معتکف در اثناء اعتکاف واجب (به نذر یا مثل آن) بمیرد، آیا قضای آن بر ولیّ او واجب است؟

ج. در فرض سؤال، قضاء آن بر ولیّ واجب نیست هر چند احوط است. بلی، اگر مورد نذر، روزه در حال اعتکاف باشد قضاء آن بر ولیّ واجب است.

محرّمات اعتکاف

س. چه چیزهایی بر معتکف حرام است؟

ج. به کتب مفصّله مدوّنه در این موضوع مراجعه نمایید اجمالاً: ۱- تماس با زن۲- استشمام بوی خوش ۳- بیع و شراء ۴- مجادله در امر دنیوی و دینی.

س. گرفتن ناخن و یا کندن مو، مثل اصلاح سر و صورت، در حال اعتکاف چه حکمی دارد؟

ج. اشکال ندارد اگر چه احوط و اولی ترک است. البته اصلاح صورت اگر تراشیدن ریش باشد حرام است.

س. عطر زدن، شانه زدن و در آینه نظر کردن معتکف، چه حکمی دارد؟

ج. استشمام بوی خوش مانند عطر و ریاحین برای معتکف حرام است ولی شانه‌زدن و نگاه در آیینه حرام نیست اگر چه اولی ترک است.

س. آیا در حال اعتکاف بوییدن عطریات و گیاهان خوشبو « برای لذّت بردن» حرام است یا اگر لذّت هم نبرد، جایز نیست؟

ج. نسبت به عطریات، اعتبار تلذّذ در حرمت، محلّ تأمل است، ولی در مورد گل‌ها بعید نیست حرمت مخصوص به مورد التذاذ باشد. بلی، برای کسی که فاقد حس شامه است اشکال ندارد.

س. حکم موارد زیر برای زن و شوهر در حال اعتکاف چگونه است؟

الف: لمس

ب: بوسه

ج: نگاه از روی شهوت

د: صحبت تلفنی از روی شهوت

ج(الف وب). لمس و بوسه با شهوت بنابر احتیاط، برای معتکف و معتکفه حرام بلکه موجب بطلان اعتکاف است.

(ج و د). نگاه با شهوت به همسر اشکال ندارد هر چند احتیاط در ترک آن است و همین‌طور صحبت تلفنی از روی شهوت با کسی که اینگونه صحبت با او در غیر حال اعتکاف جایز است، اشکال ندارد.

س. آیا در صورت نیاز و ضرورت می‌تواند خرید و فروش نماید؟ آیا در این امور می‌تواند به شخص دیگری وکالت دهد تا از طرف او خرید و فروش کند یا به غیر خرید و فروش مثلاً با قرض یا بخشش نقل و انتقال کنند؟

ج. در صورتی که خرید و فروش برای اکل و شرب در خود اعتکاف، مورد نیاز باشد و توکیل، متعذّر باشد و بدون بیع، رفع حاجت نشود اشکال ندارد.

س. مجادله در چه اموری حرام است؟

ج. مجادله بر امر دنیوی یا دینی هنگامی که هدف غلبه بر طرف مقابل یا اظهار فضیلت باشد، حرام می‌باشد.

و امّا اگر مجادله به قصد اظهار حق باشد یا مجادله برای این باشد که طرف مقابل از خطای خویش برگردد، اشکالی ندارد بلکه این نوع از مجادله از بهترین طاعات محسوب می‌شود.

س. اگر معتکف عادت به این داشته باشد که در حال استمتاع یا راه‌دادن بعضی فکرها به خود از او منی خارج می‌شود اگر با این کارها منی از او خارج شود چه حکمی دارد؟ و اگر عادت نداشته باشد و منی بیرون بیاید چطور؟ و اگر عادت داشته باشد ولی منی بیرون نیاید، چه حکمی پیدا می‌کند؟

ج. اگر تعمّدی در بین نباشد و بی اختیار باشد، اشکال ندارد.

کفّارات محرّمات اعتکاف

س. اگر معتکف، اعتکاف واجب یا مستحب را با جماع باطل کند، آیا کفّاره بر او واجب است؟ آیا ارتکاب این عمل در شب یا روز فرقی در حکم ایجاد می‌کند؟ آیا ارتکاب این عمل در دو روز اوّل یا روز سوّم فرقی در حکم ایجاد می‌کند؟

ج. در اعتکاف واجب هر چند جماع، در شب باشد کفّاره واجب می‌شود و در اعتکاف مستحبّ اگر بعد از تکمیل دو روز باشد، بنابر احتیاط کفّاره دارد و قبل از آن وجوب کفّاره معلوم نیست.

س. اگر روزه قضا را در هنگام اعتکاف واجب بگیرد و سپس روزه خود را در بعد ازظهر باطل کند، چند کفّاره بر او واجب است؟ اگر اعتکاف مستحبّ باشد، حکم چگونه است؟

ج. در اعتکاف واجب، دو کفّاره دارد و در اعتکاف مستحبّ، چون قضاء روزه را بعد از ظهر باطل کرده، یک کفّاره واجب است و جهت ابطال اعتکاف هم اگر در روز سوّم باطل کرده، احوط لزوم کفّاره است.

اعمال امّ داوود

س. طبق مندرجات مفاتیح الجنان اعمال ام داوود بعد از اذان ظهر شروع می‌شود لیکن در مراسم اعتکاف در بعضی مساجد به جهت داشتن برنامه سخنرانی و نوحه‌خوانی اعمال را دو ساعت قبل از اذان ظهر شروع می کنند، به این عنوان که کلّ اعمال مستحب است و فرقی نمی‌کند که قبل از اذان یا بعد آن باشد. آیا این کار صحیح است؟

ج. اگر رجاءاً به عنوان ثواب انجام شده باشد، مانع ندارد.

فقه عاشورایی (احکام عزاداری)

کیفیت عزاداری

س)حکم چاک زدن گریبان و بر سر و صورت زدن در مصیبت امام حسین علیه‌السلام چیست؟

ج) بر سر و صورت زدن و گریبان چاک زدن در مصیبت آن بزرگوار مانعی ندارد.

س)برخی در جلسات سینه زنی و عزاداری معصومین علیه‌السلام در حال عزاداری صورت خود را خراش انداخته و به صورتشان خون جاری می‌شود؛ عزاداری به این شکل چه حکمی دارد؟

ج) معلوم نیست که این کارها به عنوان ابراز شدت تألم بر مصائب اهل‌بیت علهیم السلام و عزاداری برای آن بزرگواران وهن باشد؛ بلی اگر موجب ضرر معتنی به شود جائز نیست.

س)بعض عزاداران به خود گِل می‌مالند و یا اینکه با پای برهنه راه می‌روند. این نحوه عزادارای چه حکمی دارد؟

ج) این گونه امور که در محلّی طبق مرسوم آن محل بوسیله آن اظهار حزن و عزا نسبت به سالار شهیدان علیه‌السلام بنمایند چنانچه ضرر معتد به برای جسم و جان نداشته باشد مانعی ندارد.

س)سینه‌زنی به صورتی که دور می‌چرخند و جست و خیز دارند، چه حکمی دارد؟

ج) اشکال ندارد ولی مواظب باشید وقار عزاداری مخدوش نشود.

س)آیا سینه زنی به صورتی که از کمر به بالا برهنه شوند، در عزاداری سیّدالشهدا علیه‌السلام جائز است؟

ج) اگر مستلزم نگاه نامحرم نباشد اشکال ندارد.

س)سینه‌زنی، زنجیرزنی و یا به سر و صورت کوبیدن در خلال عزاداری، به طوری که موجب صدمه، مثلاً مجروح شدن و یا سرخ شدن می‌شود، چه حکمی دارد؟

ج) اگر صدمه معتد به نباشد اشکال ندارد.

س)در مراسم سینه زدن، در آوردن لباس در صورتی که معرض تحریک باشد چه حکمی دارد؟

ج) اگر معرض تحریک باشد اشکال دارد و بهتر است با لباس عزاداری شود.

س)در مراسم عزاداری ائمه معصومین علیهم السلام سینه زدن یا چنگ زدن به صورت به طریقی که خون بیاید چه حکمی دارد؟

ج) عزاداری بر آن بزرگواران به هر نحوی که موجب ضرر معتدّ به به بدن نباشد و مشتمل بر خلاف شرع از هر جهت نباشد مطلوب است.

س)«هروله» در جلسات عزاداری چه صورتی دارد و حال آن که مظنه هتک عزاداری و لوث شدن آن و پایین آمدن حزن و تأثر عزاداران بسیاری است؛ لطفاً علاوه بر جواب قاعده و نصیحتی راجع به عزاداری عنایت بفرمایید؟

ج) گاه می‌شود که اشخاص مصیبت زده از شدّت تأثر از جا بر می‌خیزند و می‌روند و می‌آیند و خود را می‌زنند و فریاد می‌کنند؛ اگر کسی در مصیبت حضرت سید الشهدا سلام الله علیه که اعظم مصائب است واقعاً چنین حالی پیدا کند یا مثل تباکی چنین حالی را دارد نمی‌توان این حالات را اهانت دانست. در این موارد سلیقه‌ها مختلف است؛ بحسب ازمنه و امکنه فرق پیدا می‌کند و عرف عام را باید ملاک دانست. آنچه لازم است این است که همه بر حفظ و شکوه و عظمت و حقیقت و وقار قدس و ملکوتی این برنامه و نشان دادن کمال حزن و اندوه خود اهتمام نمایند. خداوند تأیید فرماید.

س)نظرتان راجع به اینکه به هنگام عزاداری و سینه زدن بعضی به نیت اینکه در موسم حج هستند و یا اینکه با یاد حضرت زینب سلام الله علیها که در حال هروله بود، هروله می‌کنند و سینه می‌زنند را بیان فرمایید؟

ج) نیّت اینکه در موسم حج هستم و هروله می‌کنم صحیح نیست ولی به عنوان شدّت تأثر و ناراحتی از آن مصائب عظمی اشکال ندارد.

س)در برخی از جلسات مذهبی و عزاداری برای اظهار نهایت تذلّل در برابر اهل بیت علیهم السلام عدّه‌ای صدای حیوانات مانند

سگ از خود در می‌آورند. حکم شرعی آن را بیان فرمایید؟

ج) چون در انظار بعضی موهن است سزاوار است اظهار ارادت و ولایت خود را در صورت‌های جالب و تحسین‌آمیز انجام دهید.

س)تشکیل هیأت در کوی و خیابانی که اهالی آن به شعائر دینی مقید نبوده، بلکه سینه زنی و نظائر آن نزد ایشان، کاری عجیب و غریب می‌نماید و احیاناً باعث تمسخر مجالس عزاداری و یا هتك حرمت می‌شود، چه حکمی دارد؟

ج) باید در مسجد و حسینیه واقع در محل‌های مذکور هیئت و مجالس مذهبی به صورت شایسته تشکیل شود و از وعاظ و علمای با فضل جهت اداره مجلس دعوت بشود که آنها دین مبین اسلام را آن چنان که هست برای مستمعین بیان کنند؛ در این صورت گمان نمی‌رود باعث تمسخر بشود؛ مضافاً بر اینکه در تبلیغ دین، به تمسخر یك عده جاهل و نادان نباید اعتنا کرد.

آیین‌ها و نمادهای عزاداری

س)در مراسم عاشورا مراسمی چون علم‌گردانی، چهل چراغ کشی و نخل گردانی چه حکمی دارند؟

ج) مانع ندارد.

س)استفاده از عَلَم چه صورتی دارد؟

ج) در مراسم عزاداری سالار شهیدان حضرت ابی عبد الله الحسین علیه‌السلام استفاده از عَلَم که تعظیم شعائر محسوب می‌شود به شرط اینکه مشتمل بر مجسّمه ذیروح که حرام است نباشد، اشکال ندارد؛ بلکه مطلوب است.

س)در ایام عاشورا ضریح مانندی به نام نخل را به اسم و رسم عزاداری ملبّس به البسه و اقمشه فاخره می‌کنند ، با عنایت به فتوای مرحوم حضرت آیت الله العظمی بروجردی که فرموده‌اند: « عزاداری در ایام عاشورا برحسب متعارف بلاد مختلف است وآنچه درهر بلدی مصداق عزاداری است مانعی ندارد.» نظر حضرتعالی در این‌باره چیست؟

ج) آنچه استاد عظیم الشان ما اعلی الله مقامه در پاسخ سؤال مذکور فرموده‌اند مورد تأیید اینجانب است.

س)آیا شمع روشن کردن در شام غریبان سیدالشهداء علیه‌السلام را بلا اشکال می‌دانید؟ آیا از مصادیق بدعت نمی‌باشد؟

ج) اشکال ندارد.

س)در بعضی از مراسم‌ها، شبیه‌سازی انجام می‌شود، مثل درست‌کردن قبر مطهر حضرت زهرا سلام الله علیها و تابوت حضرت رقیه سلام الله علیها، حکم آن چیست؟

ج) اشکال ندارد.

س)نظرتان راجع به تعزیه خوانی چیست؟

ج) تعزیه و شبیه خوانی اگر مشتمل بر آلات لهو از قبیل طبل و شیپور و صنج نباشد و اشعار دروغ و غنا نخوانند و مرد، لباس زنان را نپوشد اشکال ندارد.

س)بعضی افراد در تعزیه نقش امام معصوم علیه‌السلام یا نقش شخصیت‌هایی مثل حضرت عباس علیه‌السلام را اجرا می‌کنند و حال آنکه صاحب سابقه درخشانی نیستند و فقط به جهت اینکه خوب برنامه اجرا می‌کنند آن نقش را به عهده می‌گیرند نظر مبارك را بیان نمایید.

ج) درخشان بودن سابقه تعزیه خوان شرط نیست ولی اگر سوء سابقه خصوصا سوء حال فعلی عرفاً توهین باشد نباید آن اشخاص، مجری باشند. اصولاً ـ مناسب است عزاداری حضرات ائمه طاهرین علیهم‌السلام به صورت مجلس روضه‌خوانی برگزار شود تا سخنران عالِم و وعاظ و روضه‌خوان‌های متعهد ضمن ذکر مصائب آن بزرگواران با ذکر فضائل و مناقب و تاریخ زندگی ایشان و بیان احادیث و احکام و تبلیغ معارف اسلام و دفع بدع و شبهات، مردم را آگاه و به مکتب اهل بیت علیهم السلام هدایت و ارشاد

نمایند.

س)اخیراً مطرح می‌شود که مجالس عزاداری خصوصاً عزای سید الشهدا علیه‌السلام از صورت سنّتی و روضه خوانی و استماع آن خارج بشود و به صورت نمایشی و تئاتری تبدیل گردد، بلکه به‌این مطلب اصرارمی‌ورزند. نظرمبارکتان را بیان‌فرمایید.

ج) اقامه عزای آن بزرگوار باید با ذکر مصائب از کتب صحیحه معتبره توسط ذاکرین و علمای محترم با حفظ شئون اهل بیت علیهم السلام باشد و به صورت تئاتر در آوردن معمولاً خالی از لوازم فاسده و غیر شرعی نیست.

س)حکم خرید، فروش، چاپ، تولید و یا استفاده از عکس ها و پوسترهایی که از چهره ائمه معصومین علیهم السلام تهیه شده است، چگونه است؟

ج) عکس‌ها و پوسترهای مذکور، مستند صحیحی ندارند؛ خوب است از این عمل خودداری شود.

آداب و اخلاق عزاداری

س)اگر شخصی در حین عزاداری برای خودنمایی بلند بلند گریه کند و یا خیلی سنگین زنجیر و یا سینه بزند، آیا ریا کرده و عزاداری او باطل است؟ اگر به قصد گریانیدن دیگران باشد، چگونه است؟

ج) ریا در هیچ عملی صحیح نیست ولی تباکی به نحو عزاداری و به قصد تعظیم امر شعائر، ریا نیست.

س)گاهی در مجالس عزاداری سالار شهیدان علیه‌السلام، که پر جمعیت نیز می‌باشند، دیده شده که خادمین و نوکران ابی عبدالله علیه‌السلام رفتار ناشایستی با عزاداران دارند، (مثل فریاد زدن، هُل دادن و غیره) این کارها از حیث شرعی چه حکمی دارد؟

ج) باید با عزاداران و مستمعین با ادب رفتار و با احترام پذیرایی شود.

س)آیا رضایت پدر و مادر در رفتن به مجالس عزاءِ سید الشهداء علیه‌السلام واجب است؟ و بدون رضایت ایشان می‌توان در این مجالس شرکت کرد؟

ج) موارد، مختلف است.

س)حکم شوخی و خنده در ماه محرم خصوصاً روز عاشورا چیست؟

ج) صحیح نیست.

س)راه اندازی دسته‌های عزاداری در کوچه و خیابان که باعث ترافیک می‌شود، چه حکمی دارد؟

ج) در حد متعارف ایام عزاداری اشکال ندارد.

س)بعضی عزاداری‌ها و هیئات به صورت چادر و خیمه در کوی و خیابان بر پا می‌شود و برخی از همسایگان به این کار، رضایت ندارند، و اقامه مجلس به این شکل و شرکت در آن چه حکمی دارد؟

ج) این مراسم را به نحوی برگزار کنند که موجب زحمت عابرین و همسایگان نشود.

س)ایجاد سر و صدا، کم یا زیاد، در هنگام عزاداری، در صورتی که از رضایت همسایگان بی اطلاع هستیم، چه حکمی دارد؟ (آیا رضایت تک تک همسایه‌ها کافی است یا اغلب ایشان)؟

ج) عزت و شأن این برنامه خود مقتضی است که مزاحمت فراهم نشود.

س)عزاداری در نیمه شب که موجب بر هم زدن آسایش و خواب مردم می‌شود از نظر شرعی چه حکمی دارد؟

ج) به طور کلی مزاحمت و آزار اشخاص چه در خواب باشند چه در بیداری جائز نیست؛ این مراسم باید در حدّ معمول و متعارف انجام شود. و در بعض موارد مثل شب عاشورا، صدق اذیت نمی‌کند.

س)آیا این‌که مؤسس یک مجلس عزای امام حسین علیه‌السلام بخواهد این مراسم، جمعیت بیشتری داشته باشد، صحیح است؟

ج) مجالس مذکور هرچه باشکوه‌تر و پر جمعیت‌تر باشد اثرش در قلوب بیشتر و آثار مثبتش زیادتر است و اگر به این مسئله اهمیت داده نمی‌شد دشمنان دین و مسلمانان فریب خورده و ظاهربین و غرب‌زده اصل حادثه کربلا را انکار می‌کردند.

البته همگان متوجه باشند که اجر و ثواب بسیار زیادی را که بر اقامه عزای حضرت و شرکت در مراسم آن بزرگوار است با وارد نمودن محرّمات از بین نبرند، و از هر چیزی که موجب وهن مذهب و وهن مراسم سوگواری می‌گردد باید اجتناب شود.

س)گاهی ایام سوگواری حضرت ابا عبدالله الحسین علیه‌السلام با بعضی از مناسبت‌ها مثل نوروز تقارن پیدا می‌کند، نظر مبارکتان را در مورد برگزاری مراسم این گونه مناسبت‌ها در زمان عزای حسینی بیان فرمایید.

ج) واضح است که مؤمنین و محبین اهل بیت علیهم السلام در ایام محرم و صفر از برگزاری مراسم و تظاهر به اعمالی که مناسب شأن محبّ اهل‌بیت سلام الله علیهم نباشد خودداری می‌نمایند و مراسم و سیره سوگواری را حفظ می‌نمایند.

نماز و عزاداری

س)وظیفه کسی که مردّد است امور عزاداری را تا دیر وقت انجام دهد یا مراقبت بر قضا نشدن نماز صبح کند چیست؟

ج) مراقبت بر قضا نشدن نماز، واجب است.

س)اگر کسی نماز نخواند و روزه نگیرد و برای امام حسین علیه‌السلام احسان کند و سینه و زنجیر بزند و گریه کند و نیز کسی که خمس و زکات مالش را ندهد، آیا می‌تواند از این مال در راه امام حسین علیه‌السلام احسان کند؟ آیا اجر و ثوابی بر این شخص است؟

ج) نمازوروزه واجب است ولی‌عزاداری و گریه بر امام حسین علیه‌السلام مستحب است. انسان باید نماز بخواند و روزه هم بگیرد و عزاداری هم بکند و پولی که متعلّق خمس شده واجب است اول، خمس آن ادا شود آن‌گاه در راه امام حسین علیه‌السلام و کار خیر دیگر مصرف شود و مصرف نمودن پولی که خمس به آن تعلّق گرفته قبل از ادای خمس درهرکاری اگرچه خیر باشد حرام است.

س)در ظهر عاشورا عزاداران برای شور و اظهار حزن، آماده می‌شوند و از طرفی وقت نماز ظهر می‌شود؛ وظیفه مؤمنین چیست؟

ج) در این موارد باید جمع بین اغراض و کسب فضائل نمود؛ هم برنامه‌ای را که به صورت عزاداری برای حضرت سید الشهداء علیه‌السلام انجام می‌شود، انجام دهید و هم نماز ظهر را در اول وقت بجا آورید.

عزاداری بانوان

س)آیا گریه کردن زن‌ها با صدای بلند در مجالس عزای ائمه اطهار علیهم السلام بخصوص حضرت سید الشهداء علیه‌السلام با توجه به حضور مردان نامحرم در مجلس مذکور جایز است.

ج) اشکال ندارد.

س)ایستادن و نگاهِ خانم‌ها به مردانی که در خیابان مشغول عزاداری هستند، چه حکمی دارد؟ و مسئولیت دست اندرکارانِ هیئت در این مورد چه مقدار است؟

ج) نگاه کردن خانم‌ها به بدن مردان نامحرم جایز نیست.

س)راه رفتن خانم‌ها در عقب دسته های عزاداری چه حکمی دارد؟

ج) اگر مستلزم ارتکاب معصیت نباشد اشکال ندارد.

سخنرانان و مداحان مجلس عزاداری

س)نظر حضرتعالی در مورد مدّاحی چیست؟ و یک مدّاح اهل بیت علیهم السلام چه خصوصیاتی باید داشته باشد؟

ج) مدّاحی اهل بیت عصمت و طهارت سلام الله علیهم اجمعین چنانچه برای خدا باشد عبادت است و اجر عظیم دارد و به همین جهت مداح باید اهل تقوا و مقیّد باشد اشعاری که می‌خواند خلاف واقع و دروغ نباشد و این عبادات را تا می‌تواند به قصد قربت انجام دهد تا از مثوبات آن برخوردار شود هر چند گرفتن مزد در برابر آن اشکال ندارد.

س)بعضی از مداحان به گونه‌ای ذکر حسین حسین می‌گویند که موجب شور و هیجان می‌گردد و همراه با سینه زدن و گریه کردن، جست و خیزی در جمعیت، ایجاد می‌شود. آیا این کار صحیح است؟

ج) اگر نوحه خوانی و مداحی به صورت غنا باشد حرام است.

س)آیا مداحی که با ریتم موسیقی و به صورت غنا خوانده شود حرام است؟

ج) بلی؛ حرام است.

س)آیا دریافت وجه توسط مدّاح و سخنران در عوض مداحی و سخنرانی در مجالس عزاداری سیدالشهداء علیه‌السلام جائز است؟

ج) جائز است.

س)مداحان در اثنای دعای کمیل و ندبه و زیارت عاشورا، اشعار یا روضه می‌خوانند، این کار چه حکمی دارد؟

ج) بهتر است دعاهای وارده را بدون این که در اثنای آنها شعر و یا چیز دیگری خوانده شود بخوانند ولی خواندن روضه صحیح در بعضی مواضعی که مناسب دعاست اشکال شرعی ندارد؛ بلی اگر طوری در این کار، افراط شود که از صورت دعا خواندن خارج شود معلوم نیست ثواب آن دعا را داشته باشد.

منابع روایی عزاداری

س)آیا کتاب روضه الشهداء مرحوم ملا حسین کاشفی و اسرار الشهادهٔ ملا آقای دربندی دارای گزارش‌های تحریف شده از واقعه کربلاست؟

ج) ما حق نداریم نویسندگان دو کتاب مذکور را متهم به تحریف حادثه کربلا کنیم؛ نسبت به مطالبی که در آنها درج شده آنچه که محتمل الوقوع است و دلیلی بر عدم آن نباشد نمی‌توان انکار کرد و نویسنده را رمی به دروغ نویسی کرد و آنچه که بر حسب دلیل، مقطوع العدم باشد نباید نقل شود.

س)مقاتل معتبر اعم از فارسی و عربی از نظر حضرتعالی کدام‌اند؟

ج) از کتبی که در این زمینه مرحوم محدّث آقای حاج شیخ عباس قمی تألیف نموده‌اند استفاده نمایید.

س)خواندن‌روضه بی‌اساس، یا مشکوک‌توسط مدّاح ویا سخنران، چه‌حکمی دارد؟

ج) خواندن روضه بی اساس جائز نیست و خواندن چیزی که احتمال صحت آن را می‌دهد اگر به صورت احتمال باشد اشکال ندارد.

س)اگر روضه بی اساس خوانده شد ما چه وظیفه‌ای داریم؟

ج) اگر دروغی از ذاکرین بشنوید بر حسب وظیفه شرعی باید به عنوان نهی از منکر به خود گوینده تذکر دهید و همه مکلّفین این وظیفه را دارند.

اموال مربوط به اقامه عزا

س)اگر برای برپایی هیأت، بنا به فرض از مالی استفاده شود که صاحب آن راضی نیست، اقامه و شرکت در آن مجلس چگونه است؟ و درصورت عدم اطلاع از رضایت صاحب مال، حکم مسئله چیست؟

ج) اگر عین مالی که صاحبش راضی نیست مورد استفاده قرار گیرد تصرف در آن حرام است و ضمان دارد.

س)آیا وجوهی را که برای منظوری خاص در عزاداری هدیه شده است می‌توان در موارد دیگری غیر از آن، در عزاداری مصرف

نمود؟ (مثل پولی که برای غذا و اطعام داده شده ولی به مصرف خرید لوازم برسد)

ج) صرف وجوهی که مصرفشان مورد خاص است در غیر آن مورد جائز نیست و موجب ضمان است.

س)حکم استفاده شخصی از وسایل و لوازمی که بدون خواندن صیغه وقف، فقط به منظور استفاده در عزاداری سیدالشهداء علیه‌السلام تهیه شده است چگونه است؟ و در صورتی که کسی چندین بار جاهلاً این کار را می کرده وظیفه اش چیست؟

ج) استفاده شخصی از وسائل مذکور جایز نیست و کسی که استفاده شخصی نموده باید توبه کند و در برخی موارد، موجب ضمان است.

س)آیا اطعام و نذری را که برای ظهر عاشورا در نظر گرفته شده می‌توان در روزهای دیگر محرّم، انجام داد؟

ج) درفرض سؤال نمی‌توان اطعام و نذر مذکور را درغیر روز عاشورا انجام دهد.

س)گاهی پیشنهاد می‌شود هدایا و نذورات مربوط به عزاداری که برای روضه‌خوانی حضرت سید الشهدا علیه‌السلام تعیین می‌شود در قالب عزاداری‌های نمایشی و تئاتری مصرف شود، آیا این امر جایز است؟

ج) هدایا و نذور باید در مواردی که مورد نظر هدیه دهنده و نذر کننده است مصرف شود و به همان روش معمول سابق نه به صورت نمایش و تئاتر.

آلات موسیقی در عزاداری

س)استفاده از آلات موسیقی مثل طبل، صنج، نی، ارگ و مانند آنها در خلال عزاداری چه حکمی دارد؟

ج) جائز نیست.

س)در زمان عزاداری سالار شهیدان حسین بن علی علیهما السلام استفاده از طبل و صنج جهت هماهنگی عزاداران چه حکمی دارد؟

ج) اشکال دارد.

برگرفته از کتاب « گفتمان عاشورایی» اثر آیت الله العظمی صافی

استفتائاتی پیرامون حج

س) اگر حاجی لباس احرام را با پول خمس نداده خریده باشد، احرام او صحیح است یا خیر؟

ج. اگر معامله به عین پول خمس‌نداده انجام نشده است و به ذمه باشد، تصرف در آن جایز است.

س) آیا محرم میتواند به وسیله سنجاق دو طرف رداء را بهم متصل کند یا گره بزند؟

ج. این کار اشکال دارد و نباید دو طرف رداء را به یکدیگر متصل کنند.

س) اگر زن‌ها تلبیه را بطوری بلند بگویند که اجنبی بشنود، آیا اشکال دارد یا نه؟

ج. اگر با شنیدن اجنبی جهر به تلبیه کرده، احوط و اولی، اعاده است.

س) آیا استفاده از صابون و بعضی از شامپوها در حال احرام اشکال دارد؟

ج. اگر صدق بوی خوش میکند، از آن اجتناب کنند، و در غیر این صورت مانع ندارد.

س) در حال احرام، عده‌ای با دوربین دیجیتال از هم عکس می‌گیرند و هنگام دیدن تصاویر به مانیتور آن نگاه می‌کنند که حالت شفاف و آینه‌مانندی دارد. بفرمائید اشکال دارد یا خیر؟

ج. اشکال ندارد.

س) استفاده از کِرِم‌های آرایشی دست و صورت برای زنان در حال احرام چه حکمی دارد؟

ج. جایز نیست.

س) عقد کردن در زمان احرام چه حکمی دارد؟

ج. عقد باطل است و موجب حرمت همیشگی می‌شود.

س) اگر در حال احرام، اتوبوس‌ها از زیر پل‌هایی که در مسیر واقع شده بروند، و به ناچار، محرمین از زیر پل‌ها عبور کنند، و یا در پمپ بنزین در زیر سقف متوقف شود، و محرمین زیر سقف قرار گیرند اشکالی دارد؟

ج. آنچه در حال احرام حرام است، سایه بر سر قرار دادن است. بنابراین در فرض سؤال برای محرم اشکال پیدا نمیشود، و کفّاره ندارد.

س) کسی که موهایش مصنوعی است و محرم شده است. وظیفه‌اش چیست؟

ج. ضرر به عمره و حج ندارد. بلی، اگر مرد است باید کفّاره بدهد ولی باید موی مصنوعی، مضرّ به صحّت غسل و وضویش نباشد.

س) چنانچه شخصی نتواند در حال طواف از ادرار خود جلوگیری کند، آیا باید نایب بگیرد؟

ج. حکم طواف مسلوس حکم نماز است و مبطون نایب بگیرد، و احتیاط این است که خودش بجا آورد و نایب هم بگیرد.

س) آیا شاذروان جزء کعبه حساب می‌شود؟ در صورتی که عضوی از اعضای بدن طواف کننده بالای آن قرار گیرد، چه حکمی دارد؟

ج. بلی جزء کعبه معظمه است، بنابراین اگر در حال طواف بر روی آن راه برود و یا عضوی از بدن بر آن قرار گیرد باید آن مقدار را به طورصحیح دوباره بجا آورده و طواف را تمام و بعد از اتمام آن با نمازش، احتیاطاً طواف و نماز را اعاده نماید.

س) در هنگام شلوغی، خانم‌ها اگر بخواهند طواف را در محدوده ۵/۲۶ ذراع بجا آورند یا نماز را پشت مقام ابراهیم بخوانند، مردان نامحرم به آنها تنه میزنند. وظیفه چیست؟

ج. این امر به تنهایی مجوز طواف در خارج محدوده نیست.

س) امروزه که فاصله بین صفا و مروه به صورت سالن دو طبقهای ساخته شده است انجام سعی در طبقه دوم چه حکمی دارد؟

ج. اگر طبقه دوم بین کوه صفا و مروه قرار گرفته باشد و بلندتر نباشد، مانع ندارد.

س) اگر کسی به جای تقصیر، حلق نمود، آیا کفایت میکند؟

ج. در عمره تمتّع کفایت نمیکند، و باید یک گوسفند کفّاره بدهد.

س) بنظر حضرتعالی رمی جمرات از طبقه فوقانی کافی است یا نه؟

ج. رمی آنچه بر ستون جمره اضافه شده خلاف احتیاط است، ولی اگر از طبقه فوقانی به قسمت قبلی جمره رمی کنند اشکال ندارد.

س) اخیراً محل قربانی را از منی تغییر دادهاند، و به وادی محسر بردهاند. آیا میشود قربانی را در غیر منی انجام داد، یا حتماً باید در خود منی انجام دهند؟

ج. تا قربانی در منی ممکن است، قربانی در غیر منی مجزی نیست. بلی، اگر کلاً ممنوع شود، اقوی کفایت آن است در وادی محسر.

س) آیا شرکت در نماز جماعت اهل سنّت و خواندن نمازهای یومیه با آنها، کافی است؟

ج. نماز با عامه در حال ضرورت بی اشکال است، و در غیر حال ضرورت هم شرکت در جماعات آنان اگر موجب تألیف قلوب آنها و دفع اتهام به شیعه باشد خوب است و اعاده آن لازم نیست اگر چه موافق با احتیاط است.

س) آیا میتوان یک حج را به نیابت از دو نفر انجام داد؟

ج. هر کس در ماه ذیحجه، فقط میتواند یک حج واجب برای خود یا به نیابت از دیگری انجام دهد، اما حج مستحبی به نیابت از دو یا چند نفر مانعی ندارد.

س) سجده کردن بر سنگ‌هائی که مسجدالحرام به آن فرش شده مثل سنگ مرمر جایز است یا خیر؟

ج. بلی، جایز است، و معادنی که سجده بر آن جایز نیست معادنی است که عرفاً به آن‌ها زمین گفته نمی‌شود، مثل طلا و نقره و عقیق و مس و سایر فلزات.

س) زن ها در حال احرام می‌توانند جوراب بپوشند یا بایستی روی پای آن‌ها مثل مردان باز باشد؟

ج. اقوی، جواز پوشیدن جوراب است برای زن.

س) با توجه به اینکه استفاده از خودتراش‌های متعارف برای حلق سر در حج تمتع مشکلاتی را برای برخی از حجاج بیت‌الله‌الحرام ایجاد می‌نماید. لطفاً به چند سؤال زیر در این مورد پاسخ دهید:

الف) در حج تمتع حتماً حلق لازم است یا امکان تقصیر هم وجود دارد؟

ب) در مواردی که حلق تعین دارد حتماً باید از تیغ (موس) برای حلق استفاده نمود یا امکان حلق با وسائل امروزی وجود دارد؟

ج) اگر وسیله‌ای مشتمل بر تیغ باشد ولی نه به صورت دستگاه متعارف تیغ‌ها و عرفاً وسیله دیگر باشد ولی تیغ داشته باشد کفایت می کند؟

د) اگر وسیله‌ای تیغ نداشته باشد ولی مو را از ته بزند بگونه‌ای که هیچ چیز از ساقه مو باقی نماند کفایت می کند یا خیر؟

ج. الف. برای صرورهٔ(کسی که بار اول است حج تمتع بجا می‌آورد) بنابراحتیاط حلق واجب است.

ب. باید تیغ و تراشیدن باشد.

ج. اگر با تیغ باشد که در حقیقت سر را با تیغ تراشیده اشکال ندارد.

د. کفایت نمی کند.

س) اگر کسی در طواف حج واجب شک کند که ۶ دور طواف کرده یا ۷ دور ولی همسرش که به همراه او طواف می کند بگوید۷ دور بوده است. آیا می‌تواند بنا را بر صحبت همسرش بگذارد و به شک خود اعتنا نکند؟

ج. چنانچه از گفته همسر اطمینان حاصل می کند مانعی ندارد.

س) آیا در حالت اختیار و حالت اضطرار اعم این که اضطرار مالی باشد یا اضطرار تنگی مکان در منای جدید که خارج از منی می‌باشد که بعضی از چادرها در وادی محسر و مزدلفه نصب شده‌اند در شب‌های ۱۱و۱۲ذی‌الحجه، بیتوته منی جایز است یا نیست؟

ج. بیتوته باید در منی باشد.

س) نمازهایی که در هتل یا مساجد دیگر یا مکان‌های دیگر مکه و مدینه خوانده می‌شود کامل است یا شکسته؟

ج. در تمام شهر مکه و مدینه زائرین مخیر هستند نماز را شکسته یا تمام بخوانند.

س) آیا در حج تمتع کسی که اولین بارش است می‌تواند بجای حلق، تقصیر نماید؟

ج. بنابراحتیاط واجب، حلق لازم است.

س) سال گذشته دختر هفت ساله خودم را در عمره مفرده محرم کردم. بعد از بازگشت به ایران متوجه شدم که وضویش اشتباه بوده است. حکمش چیست؟ آیا دراین مدت که درایران بوده باید از محرّمات احرام خودداری می کرده است؟ و کفاره مترتب است؟

ج. در صورت امکان برگشت، باید طواف‌ها ونماز آن را انجام دهد واحوط این است که اعمال مترتبه راهم انجام دهد والا نائب بگیرد تا اعمال را انجام دهد بعد به شما خبر دهد تا تقصیر کند ونائب بعد از آن طواف نساء ونمازش را انجام دهد وتا انجام اعمال

از محرمات احرام اجتناب کند ودر صورت انجام با علم و عمد کفاره واجب است وبر عهده ولیّ طفل است.

س) کسـی که موی مصنوعی در سر خود کاشته است، آیا در حج تمتعی که برای اولین بار مشرف می‌گردد، حتماً باید این موهای مصنوعی را بتراشد؟ اگر غیر از این، راه دیگری وجود دارد راهنمایی فرمایید.

ج. چنانچه موی کاشته شـده در پوست قرار گرفته و رشـد و نمو دارد در حکم موی طبیعی است و بنابر احتیاط واجب بایـد مرد در سفر اول سـر را بتراشـد و در این حکم می توانـد به مجتهـد دیگر که فتوی به جواز اکتفـا به تقصـیر می‌دهـد رجوع نمایـد با رعایت الاعلم فالاعلم. ولی چنانچه موی مصنوعی چسبانده شده بر داشتن آن واجب است و همچنین است اگر نموی ندارد.

س) آیا شخص محرم می‌تواند پتوی که دور آن دوخته به دور خودش بپیچد مثل احرام یا موقع خواب روی خود قرار دهد؟

ج. خوابیـدن زیر پتو اگر طوری بخود نپیچنـد که مثـل لبـاس شود، اشـکال نـدارد ولی در حال جلوس و قیام پتوی دوخته روی خود نیندازند.

س) در سال‌هـای اخیر بـا بکـارگیری طرح ترددی بین عرفـات و مشـعر و منی از عرفـات عجزه وبانوان را به سـمت منی برده وبـدون توقف درمشـعرالحرام این حجـاج را عبور داده وبه منی و رمی جمرات می‌برنـد آیا صـرف عبور از مشـعرالحرام وبـدون وقوف حتی چند لحظه برای وقوف کفایت می کند و یا اینکه لازم است وقوف کمی و یا چند لحظه‌ای داشته باشند.

ج. وقوف بمعنی مکث نیست بلکه مقصود، بودن در مشـعر الحرام است بنابراین اگر در حال عبور از مشـعر قصد وقوف داشته باشند مجزی است.

س) در برنامه‌ریزی‌های جدیدی که برای انتقال معذورین با وسائل نقلیه از عرفات به منی صورت گرفته است، گاه توقفی در مزدلفه محقق نمی‌شود، تکلیف چیست؟ به تعبیری دیگر: آیا صـرف حضور در مزدلفه (که زایرین «چه معـذورین در شب، یا غیر معذورین در بین طلوعین»، در حال عبور آن را درک می کنند) و نیّت در حال عبور برای وقوف کفایت می کند یا خیر؟

ج. در فرض سؤال وقوف ولو سواره کفایت می کند.

احکام زکات فطره

اشاره

– فطره مهمانی که پیش از مغرب شب عیـد فطر با رضایت صاحبخانه وارد شـده در صورتی که بگوینـد، امشب نان او را داده، بر او واجب است هر چند نان خور او حساب نشود.

– فطره مهمانی که پیش از مغرب شب عیـد فطر بـدون رضایت صاحبخانه وارد می‌شود و مـدتی نزد او میمانـد، بنابر احتیاط، واجب است و هم چنین است فطره کسی که انسان را مجبور کردهاند که خرجی او را بدهد.

– فطره مهمـانی که بعـد از مغرب شب عیـد فطر وارد میشـود، بر صاحبخـانه واجب نیست، اگر چه پیش از مغرب او را دعـوت کرده باشد و در خانه او هم افطار کند.

– اگر کسـی را که نان خور شخص است و در شهر دیگر است، وکیل کند که از مال او فطره خود را بدهد، چنان چه اطمینان داشته باشد که فطره را میدهد، لازم نیست خودش فطره او را بدهد.

– اگر کسی موقع مغرب شب عید فطر دیوانه باشد، زکات فطره بر او واجب نیست.

– اگر پیش از مغرب یا مقارن آن بچه بالغ شود، یا دیوانه عاقل گردد، یا فقیر غنی شود، در صورتی که شـرایط واجب شدن فطره را دارا باشد، باید زکات فطره را بدهد.

– کسی که موقع مغرب شب عید فطر، زکات فطره بر او واجب نیست، اگر تا پیش از ظهر روز عید شرطهای واجب شدن فطره در او پیدا شود، مستحب است زکات فطره را بدهد.

– کافری که بعد از مغرب شب عید فطر مسلمان شده فطره بر او واجب نیست، ولی مسلمانی که شیعه نبوده، اگر بعد از دیدن ماه شیعه شود، باید زکات فطره را بدهد.

– کسی که فقط به اندازه یک صاع که تقریباً سه کیلو است گندم و مانند آن دارد، مستحب است زکات فطره را بدهد و چنان چه عیالاتی داشته باشد و بخواهد فطره آنان را هم بدهد میتواند به قصد فطره، آن یک صاع را به یکی از عیالاتش بدهد و او هم به همین قصد به دیگری بدهد و هم چنین تا به نفر آخر برسد و بهتر است نفر آخر چیزی را که میگیرد به کسی بدهد که از خودشان نباشد، و اگر یکی از آنها صغیر باشد، ولی او به جای او می گیرد و احتیاط آن است که چیزی را که برای صغیر گرفته به کسی ندهد.

– اگر بعد از مغرب شب عید فطر بچه‌دار شود، یا کسی نانخور او حساب شود، واجب نیست فطره او را بدهد؛ اگرچه مستحب است فطره کسانی را که بعد از مغرب تا پیش از ظهر روز عید نان خور او حساب میشوند بدهد.

– اگر انسان نان خور کسی باشد و پیش از مغرب یا مقارن آن نان خور کس دیگر شود، فطره او بر کسی که نان خور او شده واجب است. مثلاً اگر دختر پیش از مغرب به خانه شوهر رود، شوهرش باید فطره او را بدهد.

– کسی که دیگری باید فطره او را بدهد، واجب نیست فطره خود را بدهد.

– اگر فطره انسان بر کسی واجب باشد و او فطره را ندهد، بر خود انسان واجب نمیشود مگر آن که شخص غنی نان خور فقیر باشد که در این صورت احتیاط لازم آن است که غنی فطره خود را بدهد.

– اگر کسی که فطره او بر دیگری واجب است خودش فطره را بدهد، از کسی که فطره بر او واجب شده ساقط نمیشود.

– زنی که شوهرش مخارج او را نمی دهد، چنان چه نان خور کس دیگر باشد، فطره‌اش بر آن کس واجب است. و اگر نانخور کس دیگر نیست، در صورتی که فقیر نباشد، باید فطره خود را بدهد.

– کسی که سید نیست، نمیتواند به سید فطره بدهد حتی اگر سیدی نان خور او باشد، نمیتواند فطره او را به سید دیگر بدهد.

– فطره طفلی که از مادر یا دایه شیر میخورد، بر کسی است که مخارج مادر یا دایه را میدهد. ولی اگر مادر یا دایه مخارج خود را از مال طفل برمیدارد، فطره طفل بر کسی واجب نیست.

– انسان اگر چه مخارج عیالاتش را از مال حرام بدهد، باید فطره آنان را از مال حلال بدهد.

– اگر انسان کسی را اجیر نماید و شرط کند که مخارج او را بدهد باید فطره او را هم بدهد، ولی چنان چه شرط کند که مقداری از مخارج او را بدهد و مثلاً پولی برای مخارجش بدهد، واجب نیست فطره او را بدهد.

– اگر کسی بعد از مغرب شب عید فطر بمیرد، باید فطره او و عیالاتش را از مال او بدهند ولی اگر پیش از مغرب بمیرد، واجب نیست فطره او و عیالاتش را از مال او بدهند.

– احتیاط واجب آن است که زکات فطره را به فقرای شیعه اثنا عشری بدهد اگر چه در شهر دیگر باشند و چون نقل این زکات به شهر دیگر خلاف احتیاط است اگر در شهر خودش فقیر شیعه نباشد مال خود را به شهر دیگر ببرد و در آنجا به قصد زکات به شیعه بدهد.

– اگر طفل شیعه‌ای فقیر باشد، انسان میتواند فطره را با اذن ولی شرعی او به مصرف او برساند، یا به واسطه دادن به ولی طفل، ملک طفل نماید.

– فقیری که فطره به او میدهند، لازم نیست عادل باشد ولی احتیاط واجب آن است که به شراب خوار و کسی که آشکارا معصیت

میکند فطره ندهند.

– به کسی که فطره را در معصیت مصرف میکند نباید فطره بدهند.

– احتیاط واجب آن است که به یک فقیر کمتر از یک صاع که تقریباً سه کیلو است فطره ندهند. ولی اگر بیشتر بدهند اشکال ندارد.

– اگر از جنسی که قیمتش دو برابر قیمت معمولی آن است مثلاً از گندمی که قیمت آن دو برابر قیمت گندم معمولی است، نصف صاع که معنای آن در مسأله پیش گفته شد بدهد کافی نیست و اگر آن را به قصد قیمت فطره هم بدهد اشکال دارد.

– انسان نمیتواند نصف صاع را از یک جنس مثلاً گندم و نصف دیگر آن را از جنس دیگر مثلاً جو بدهد، و اگر آن را به قصد قیمت فطره هم بدهد اشکال دارد.

– مستحب است در دادن زکات فطره، خویشان فقیر خود را بر دیگران مقدم بدارد و بعد همسایگان فقیر را، بعد اهل علم فقیر را ولی اگر دیگران از جهتی برتری داشته باشند، مستحب است آنها را مقدم بدارد.

– اگرانسان به خیال این که کسی فقیر است به او فطره بدهد و بعد بفهمد فقیر نبوده، چنان چه مالی را که به او داده از بین نرفته باشد، باید پس بگیرد و به مستحق بدهد. و اگر نتواند پس بگیرد، باید از مال خودش فطره را بدهد، و اگر از بین رفته باشد، در صورتی که گیرنده فطره میدانسته آنچه را گرفته فطره است، باید عوض آن را بدهد، و اگر نمیدانسته، دادن عوض بر او واجب نیست و انسان باید دوباره فطره را بدهد.

– اگر کسی بگوید فقیرم، نمیشود به او فطره داد، مگر آن که از گفته او اطمینان پیدا شود، یا انسان بداند که قبلا فقیر بوده است.

– انسان باید زکات فطره را به قصد قربت ـ یعنی: برای انجام فرمان خداوند عالم ـ بدهد و موقعی که آن را میدهد، نیت دادن فطره نماید.

– اگر پیش از ماه رمضان فطره را بدهد صحیح نیست لکن جواز دادن آن در ماه رمضان بعید نیست، و اگر پیش از رمضان یا در ماه رمضان به فقیر قرض بدهد و بعد از آن که فطره بر او واجب شد، طلب خود را بابت فطره حساب کند مانعی ندارد.

– گندم یا چیز دیگری را که برای فطره میدهد، باید به جنس دیگر یا خاک مخلوط نباشد، و چنان چه مخلوط باشد، اگر خالص آن به یک صاع که تقریباً سه کیلو است برسد، یا آنچه مخلوط شده به قدری کم باشد که قابل اعتنا نباشد اشکال ندارد.

– اگر فطره را از چیز معیوب بدهد کافی نیست.

– کسی که فطره چند نفر را میدهد، لازم نیست همه را از یک جنس بدهد و اگر مثلاً فطره بعضی را گندم و فطره بعض دیگر را جو بدهد کافی است.

– کسی که نماز عید میخواند، بنابر احتیاط واجب، باید فطره را پیش از نماز عید بدهد و یا جدا نماید، ولی اگر نماز عید نمیخواند، میتواند دادن فطره را تا ظهر تأخیر بیندازد.

– اگر به نیت فطره مقداری از مال خود را کنار بگذارد و تا ظهر روز عید به مستحق ندهد، احتیاط واجب آن است که هر وقت آن را میدهد نیت فطره نماید.

– اگر موقعی که دادن زکات فطره واجب است، فطره را ندهد و کنار هم نگذارد، بعداً باید بدون این که نیت ادا و قضا کند فطره را بدهد.

– اگر فطره را کنار بگذارد، نمیتواند آن را برای خودش بردارد و مال دیگری را برای فطره بگذارد.

– اگر انسان مالی داشته باشد که قیمتش از فطره بیشتر است، چنان چه فطره را ندهد و نیت کند که مقداری از آن مال برای فطره باشد اشکال دارد.

- اگر مالی را که برای فطره کنار گذاشته از بین برود، چنان چه دسترسی به فقیر داشته و دادن فطره را تأخیر انداخته، باید عوض آن را بدهد، و اگر دسترسی به فقیر نداشته ضامن نیست.

- اگر در محل خودش مستحق پیدا شود، احتیاط واجب آن است که فطره را به جای دیگر نبرد و اگر به جای دیگر ببرد و تلف شود، باید عوض آن را بدهد.

س) زمان پرداخت زکات فطره چه موقع است؟آیا میتوان برای رساندن به فقیر خاصی پرداخت زکات را به تأخیر انداخت؟

ج. زمان پرداخت زکات فطره در روز عید فطر است و برای پرداخت به فقیر خاصی میتوان به تأخیر انداخت؛ اما نباید در پرداخت آن مسامحه و کوتاهی گردد و میتوانید به وسیله پست یا بانك برای او ارسال نمایید.

س) آیا میتوانیم زکات فطره را برای کمك به مدرسه و مسجد بپردازیم؟

ج. احتیاط واجب آن است که زکات فطره را به فقرای شیعه اثنی عشری بدهند اگر چه در شهر دیگر باشند.

س) آیا میتوانم با پول زکات فطره، چیزی برای فقیر خریداری نمایم؟

ج. خیر، زکات فطره‌ای را که کنار گذاشته‌اید، باید به همان صورت به فقیر بدهید و تبدیل آن به جنس دیگر صحیح نیست.

س) حکم کسانی که سرباز هستند و شب عید فطر در آنجا هستند، فطریه، آیا بر پدر آنها واجب است یا خودشان یا مثلاً سپاه یا ارتش یا نیروی انتظامی؟

ج. در فرض سؤال با تمکّن مالی فطره را باید خودشان بپردازند. والله العالم

س) اگر میهمان با اجازه صاحب خانه، فطره‌ی خودش را بدهد، آیا از عهده صاحب خانه ساقط می‌شود؟

ج. ساقط نمی‌شود. والله العالم

س) آیا می‌شود زکات فطره را به افرادی، مانند فرزند، زن، پدر یا مادر (اگر مستحقّ باشند) داد یا نه؟

ج. زکات فطره را نمی‌توان به واجب النفقه داد. والله العالم

س) پرداخت زکات فطره به کمیته امداد، سازمان بهزیستی و بعض مؤسسات خیریه چه صورتی دارد؟

ج. بنظر اینجانب، زکات فطره بنابراحتیاط واجب باید به فقرای شیعه اثنی عشری برسد و مکلّف باید آنچه را تحت عنوان زکات فطره به اینگونه سازمان‌ها و مؤسسات می‌دهد یقین کند که بدون کم و زیاد در مورد مصرف، (فقیر شیعه اثنی عشری) صرف شده و الا ذمّه‌اش بریء نمی‌شود. پس برای هر کس این یقین حاصل شود، اشکال ندارد، مثلاً کسی که زکات فطره می‌دهد و سیّد نیست باید یقین کند که به مصرف فقیر غیر سیّد رسیده، نه سیّد و نه مدرسه و مسجد و حسینیه. والله العالم

احکام روزه

جهت رویت یا دانلود لینک کتابی مجموعه استفتائات احکام روزه اینجا کلیک کنید.

رؤیت هلال با چشم مسلح

س. آیا رؤیت هلال با استفاده از ابزارهای نجومی (دوربین، تلسکوپ و ...) اعتبار شرعی دارد؟

ج. کفایت رؤیت با چشم مسلّح، مورد اشکال است.والله العالم

اثبات اول ماه

س. اگر رادیو و رسانه‌ها خبر دهند که در شهری ماه را دیده‌اند، آیا مسلمان‌ها در سراسر آن کشور می‌توانند آن روز را عید قرار دهند یا نه؟
ج. اگر از خبر رادیو یا رسانه‌های دیگر، برای شخص علم حاصل شود، باید عید قرار دهد. والله العالم

اتحاد افق

س. اگر ماه رمضان در شهری دیده شود، در شهرهای دیگر که افق آنها یکسان و یا دو ساعت فرق دارند اول ماه ثابت می‌شود یا نه؟
ج. اکتفا به رؤیت ماه در یک بلد برای سایر بلاد بعید نیست. والله العالم

ثبوت ماه با محاسبات منجّمین

س. آیا با محاسبات منجمین، ماه ثابت می‌شود، مخصوصاً وقتی که آنها امروز نسبت به زمان گذشته امکانات خیلی دقیق و مجهّز در اختیار دارند و اصرار می‌ورزند که نتائج دستگاه‌های علمی‌امروز قابل انکار نمی‌باشد؟
ج. پیشگوئی منجّمین بنفسه حجّت شرعیّه نیست. بلی، اگر برای هر کس موجب علم به صحّت محاسبه شود، باید به علمی که از گفته منجّم حاصل شده عمل نماید. والله العالم

روزه یوم الشک

س. اگر یوم الشک بین آخر شعبان و اول رمضان را به نیّت شعبان روزه گرفت، سپس نیّت افطار کرد و قبل از ظهر یا قبل از افطار معلوم شد که رمضان بوده است؛ در این صورت، اگر نیّت رمضان کند روزه‌اش صحیح است؟
ج. در فرض سؤال، نیّت روزه رمضان کند و روزه صحیح است. والله العالم

بلندبودن ماه

س. آیا تطوع و بلند بودن هلال را، دلیل بر شب دوم می‌دانید؟
ج. بلند بودن ماه و تطوع آن، دلیل شرعی بر شب دوم نیست. والله العالم

وقت امساک در ماه مبارک

س. در آستانه ماه شریف رمضان و با توجه به توسعه شهرها و عدم امکان تشخیص دقیق لحظه طلوع فجر، خواهشمند است نظر شریف خود را در مورد زمان امساک برای روزه و اقامه نماز صبح اعلام فرمائید.
ج. از هنگامی که شخص یقین به طلوع فجر صادق کند، امساک واجب است و می‌تواند نماز صبح را بخواند و تعیین طلوع با ساعت و دقیقه بطوری که شرعاً امساک واجب و نیز وقت نماز صبح باشد، ممکن نیست و احتیاط این است که در روزه امساک را قدری قبل از یقین به طلوع فجر شروع کند. والله العالم

دختران بالغ و عدم قدرت بر روزه‌گرفتن

س. سن بلوغ زن نه سال در رساله ذکر شده است و تکلیف بر او واجب است، در حالی که دختر این قدر کوچک است که اگر روزه بگیرد مریض می‌شود بلکه نمی‌تواند روزه بگیرد و علامت بلوغ دیگر هم ندارد، تکلیف ایشان چیست؟

ج. سن تکلیف دختران نه سال کامل قمری است و در عین حال قدرت شرط تکلیف است، آنچه قدرت انجامش را دارد باید انجام دهد و آنچه قدرتش را ندارد تکلیف ساقط است، مثلاً اگر قدرت گرفتن روزه ندارد نباید روزه بگیرد و هر وقت قدرت یافت قضا آن را بجا آورد ولی نماز و حجاب و امثال اینها را که قدرت دارد باید انجام دهد. والله العالم

عدم قدرت بر روزه بجهت سختی شغل و گرمای هوا

س. حکم شخصی که شغل او سخت و دشوار است و در شهر بسیار گرمی کار می‌کند و عملاً روزه‌گرفتن در تابستان برای وی تقریباً غیر ممکن است، چیست؟

ج. اگر می‌توانند از ساعات کار کم کنند و روزه‌ها را بگیرند و از برکات آن محروم نشوند؛ و اگر این کار میسر نیست، هر روز صبح به قدر مسافت شرعی مسافرت کنند و روزه خود را در آنجا افطار نمایند که فقط قضای آن روزها به عهده شخص می‌آید و کفاره ندارد.والله العالم

اعتبار تعیین روزه هر روز ماه رمضان

س. آیا در نیّت روزه ماه رمضان باید معیّن کنیم که روز چندم ماه رمضان را روزه می‌گیریم؟

ج. لازم نیست روزه هر روز را بخصوص نیّت کند، بلکه همین اندازه که بداند روزه ماه رمضان را می‌گیرد، کافی است. والله العالم

فراموش‌کردن نیّت روزه در ماه رمضان

س. اگر در ماه رمضان قبل از طلوع فجر نیّت را فراموش کرد، چه کند؟

ج. اگر قبل از ظهر یادش آمد، نیّت کند و اگر بعدازظهر یادش بیاید، روزه باطل است؛ ولی باید آن روز را امساک کند و بعد هم قضای آن را بگیرد. والله العالم

بیدارشدن روزه‌دار بدون نیت روزه بعد از نماز صبح

س. اگر شخصی قصد روزه‌گرفتن دارد ولی سحر جهت خوردن سحری بیدار نشود و فقط برای نماز بیدار و پس از آن بخوابد. آیا روزه‌گرفتن چنین شخصی صحیح است؟

ج. همین قدر که قصد روزه داشته باشد، کافی است و خوردن سحری لازم نیست. والله العالم

تزریق سرم یا آمپول

س. آیا شخص روزه‌دار در ماه مبارک رمضان، می‌تواند سرم یا آمپول، تزریق کند؟

ج. احتیاط مستحب آن است که از استعمال آمپول و سرم خودداری کند. و اگر لازم شد و تزریق کرد، روزه‌اش باطل نمی‌شود. والله العالم

استفاده از اسپری تنفسی

س. آیا استفاده از اسپری تنفسی در داخل دهان و بینی برای بازکردن مجاری تنفسی، مبطل روزه می‌باشد یا خیر؟

ج. در مفروض سؤال، چنانچه ناچار از استفاده آن در روز باشد اشکال ندارد و روزه را بگیرد، لکن اگر قبل از حلول ماه مبارک رمضان بعد، عارضه‌اش برطرف شود، بنابراحتیاط قضای روزه‌ها را نیز بگیرد. و اگر عارضه تا ماه رمضان بعد ادامه یافت، بنابراحتیاط برای هر روز یک چارک طعام مانند گندم یا جو به عنوان کفّاره به فقیر غیر سیّد بدهد و قضا ندارد. والله العالم

استفاده از قطره بینی

س. حکم استفاده از قطره بینی جهت بازکردن مجاری تنفسی و درمان که در بعضی موارد یقیناً وارد حلق می گردد، چگونه است؟

ج. اگر وارد حلق شود، مبطل روزه است. والله العالم

مسواک کردن

س. مسواک کردن در روز ماه رمضان، آیا مبطل روزه است یا خیر؟

ج. اگر آبی که از خمیر دندان تولید شده یا آب خارجی وارد حلق نشود و آن را بیرون بریزد، اشکال ندارد. والله العالم

آندوسکپی

س. آندوسکپی دستگاهی است که داخل معده می‌شود و عکسبرداری می کند، بدون اینکه چیزی داخل معده شود. آیا این عمل روزه را باطل می کند یا نه؟

ج. بنابر احتیاط، برای روزه‌دار اشکال دارد. والله العالم

بخار حمام

س. اگر فضای حمام را بخار گرفته باشد، آیا موجب بطلان روزه می‌شود؟

ج. باطل نمی‌شود. والله العالم

مصرف آدامس

س. جویدن آدامس در حال روزه، چه حکمی دارد؟

ج. چنانچه هیچ طعمی نداشته باشد که به حلق برود، روزه صحیح است؛ لکن این عمل برای روزه‌دار پسندیده نیست و تظاهر به آن، اشکال دارد. والله العالم

مصرف دخانیات

س. آیا کشیدن سیگار و استعمال قلیان، مبطل روزه است؟

ج. بنابراحتیاط واجب، روزه‌دار نباید دود سیگار یا قلیان را به حلق برساند. والله العالم

تزریق خون

س. آیا تزریق خون به روزه‌دار، مبطل روزه است؟

ج. مبطل روزه نیست. والله العالم

اهدای خون

س. اگر در ماه مبارك رمضان، ۵ سی سی خون برای آزمایش از ما گرفته شود، چه حكمی دارد؟

ج. اشكال ندارد، ولی اگر موجب ضعف شود مكروه است. والله العالم

پركردن دندان

س. پركردن دندان در ماه رمضان چه حكمی دارد؟

ج. پر كردن، جرمگیری و كشیدن دندان در ماه رمضان برای پزشكان مانعی ندارد و برای شخص روزهدار، زمانی جایز است كه مطمئن باشد خون یا آبی كه به وسیله دستگاه، وارد فضای دهان میشود، فرو نخواهد رفت. والله العالم

استفاده از مواد آرایشی

س. استفاده از مواد آرایشی، مانند كرم، سرمه و ... در ماه مبارك رمضان برای شخص روزه‌دار چه حكمی دارد؟

ج. اشكال ندارد، ولی در مورد سرمه اگر از موّادی باشد كه مزه یا بوی آن به حلق برسد مكروه است. والله العالم

استفاده از قرص ضدبارداری

س. روزه زنانی كه در ماه مبارك رمضان برای جلوگیری از عادت ماهانه از قرص استفاده می‌نمایند، صحیح است یا خیر؟

ج. اگر عادت نشوند، روزه آنها صحیح است. والله العالم

استعمال شیاف

س. آیا استعمال شیاف‌های درمانی، شیاف تریاك و یا شیاف تغذیه مبطل روزه است؟

ج. شیاف، مبطل روزه نیست. والله العالم

غواصی و روزه‌داری

س. مستدعی است حكم شرع مقدس را در مورد اشخاصی كه كارشان غواصی در اعماق آب‌هاست نسبت به روزه بیان فرمایید.

ج. زیر آب رفتن با لباس غواصّی، بنابراحتیاط واجب مبطل صوم است، ولی اگر شخص داخل زیر دریائی كه‌شبیه اطاق است و ملاصق بدن نیست زیر آب برود روزه باطل نمی‌شود. والله العالم

گرد و غبار در محیط كار

س. محیط كاری اینجانب طوری است كه ذرات گرد و غبار در فضای كارگاه پراكنده می‌باشد و دوری از این محیط ممكن نیست.

در ضمن حتی الامکان هم از وسایل جلوگیری کننده، مانند ماسک و غیره استفاده می گردد ولی باز هم گرد و غبار وارد فضای حلق می گردد. حکم روزه در این فضا چیست؟

ج. چنانچه گرد و غبار وارد حلق شود، روزه اشکال دارد. والله العالم

روزه زن باردار

س. آیا برای خانم باردار ۵ ماهه، روزه واجب است؟

ج. اشخاص مختلفند؛ بطور کلی اگر به تجربه یا از قول طبیب حاذق، خوف ضرر برای خود زن یا بچه حاصل شود روزه نگیرد. والله العالم

غلط خواندن قرآن

س. اگر در ماه مبارک رمضان، قرآن را به طرز غلطی بخوانیم، آیا ضرری متوجه روزه می‌شود؟(عدم تلفظ صحیح کلمات)

ج. اگر عمداً آیات را غلط نخوانید، اشکال ندارد. والله العالم

نسبت‌دادن روایت از معصومی به معصوم دیگر

س. اگر کلام یکی از معصومین را اشتباه به دیگری نسبت دهیم، مثلاً به جای اینکه بگوئیم رسول خدا صلّی الله علیه و آله فرمودند، بگوئیم: امیرالمؤمنین علیه السلام چنین فرموده‌اند. آیا باعث باطل‌شدن روزه می‌شود؟

اگر عمداً این کار را انجام دهد، حکمش چیست؟

ج. در صورت اشتباه، اشکال ندارد، ولی اگر عمداً و با توجّه باشد، چون انتساب بمعنی این است که آن حضرت خصوص این کلام را فرموده با اینکه می‌داند نفرموده، نسبت دروغ است و روزه را باطل می کند و قضا و کفّاره دارد. والله العالم

مسافرت در ماه رمضان

س. آیا انسان می تواند در ماه مبارک رمضان برای فرار از روزه عمداً مسافرت کند؟

ج. اشکال ندارد، ولی مکروه است. والله العالم

تبعیّت زن از شوهر در وطن

س. زنی که ازدواج می کند و از وطن اصلی خود به شهر دیگری می‌رود و در عرض سال چند مرتبه برای دیدن ارحام به وطن اصلی‌اش باز می گردد، نماز و روزه او چه حکمی دارد؟

ج. در فرض سؤال، که زن بنا دارد در وطن شوهر همراه با شوهر زندگی کند، اعراض قهری از وطن خود اوست و در بازگشت به وطن جهت صله ارحام، حکم مسافر را دارد. والله العالم

افطار در حد ترخص

س. کسی که در ماه رمضان مسافرت می کند، می‌تواند در منزل خود افطار نماید یا باید از حد ترخّص بگذرد و سپس افطار نماید؟

ج. تا به حدّ ترخّص نرسیده، نباید افطار کند. والله العالم

خروج منی بدون قصد

س. اگر روزه‌دار بدون قصد بیرون‌آمدن منی با همسرش شوخی کند بطوری که بعد از شوخی منی از او خارج شود در صورتی که می‌دانسته منی از او خارج خواهد شد، حکم روزه او چگونه خواهد بود؟

ج. در فرض سؤال که روزه‌دار می‌دانسته که اگر با همسر خود بازی کند منی از او خارج می‌شود، در صورت خروج منی، قضاء و کفّاره دارد. والله العالم

استمنا در حال روزه

س. کسی که نمی‌دانسته استمناء روزه را باطل می‌کند و حتی یک گناه کبیره است، اگر این‌عمل را انجام دهد. آیا روزه او باطل است؟ اگر باطل است، کفّاره دارد یا خیر؟

ج. در فرض سؤال، باید قضای روزه را بگیرد، ولی کفّاره ندارد. بلی، اگر جاهل مقصّر باشد، به این معنی که در موقع ارتکاب عمل، احتمال حرمت بدهد و سؤال نکند و یا بداند استمناء حرام و معصیت است، هرچند نداند که روزه را باطل می‌کند و اگر در روز ماه رمضان انجام دهد، کفّاره جمع دارد. والله العالم

علم به محتلم شدن در صورت خوابیدن

س. شخصی یک ساعت به اذان صبح مانده در ماه رمضان می‌داند که اگر بخوابد محتلم می‌شود و تا اذان بیدار نمی‌شود. آیا می‌تواند بخوابد یا نه؟ و اگر خوابید و محتلم شد و اذان گفته شد، روزه او صحیح است یا نه؟

ج. در مورد سؤال، اگر شخص مذکور می‌داند که قبل از اذان صبح محتلم می‌شود، بنابر احتیاط واجب نباید بخوابد. والله العالم

محتلم شدن در روز ماه رمضان

س. اگر کسی ماه رمضان بعد از اذان صبح در خواب جنب شود، آیا روزه‌اش باطل می‌شود یا نه؟ و اگر باطل نمی‌شود، آیا می‌تواند بعد از اذان ظهر یا اذان مغرب غسل کند یا نه؟

ج. روزه‌اش باطل نمی‌شود ولی برای نماز ظهر واجب است غسل نماید.والله العالم

رسیدن وقت اذان هنگام غسل

س. شخصی قبل از اذان صبح بیدار شده و جنب بوده، مشغول غسل می‌شود که وسط غسل، اذان می‌گویند. آیا روزه او صحیح است و کفّاره دارد یا نه؟

ج. اشکال ندارد و روزه صحیح است. والله العالم

کفاره تأخیر

س. اگر کسی قضای روزهای ماه رمضان سال قبل را تا ماه مبارک رمضان سال بعد نگیرد، حکمش چیست؟

ج. در فرض سؤال، باید علاوه بر قضاء روزه‌ها برای هر روز یک مد(۷۵۰گرم) گندم یا جو یا آرد بعنوان کفاره به فقیر غیر سید بدهد و دادن پولش کافی نیست. باید خود جنس باشد و می توان همه را به یک فقیر داد. والله العالم

دادن پول کفاره به فقیر

س. آیا می‌توان پول کفّاره را به فقیر داد و به او گفت: طعامی که روزانه می‌خوری قصد کفّاره کن؛ یا لازم است فقیر از همین پول طعام بگیرد؟

ج. در فرض سؤال، فقیر باید با همین پول، برای دهنده آن طعام بخرد و به وکالت از طرف او طعام را به عنوان کفّاره بردارد.والله العالم

زکات فطره‌ی سرباز

س. حکم کسانی که سرباز هستند و شب عید فطر در آنجا هستند، فطریه، آیا بر پدر آنها واجب است یا خودشان یا مثلاً سپاه یا ارتش یا نیروی انتظامی؟

ج. در فرض سؤال با تمکّن مالی فطره را باید خودشان بپردازند. والله العالم

فطره‌دادن میهمان و اسقاط ذمه میزبان

س. اگر میهمان با اجازه صاحب خانه، فطره‌ی خودش را بدهد، آیا از عهده صاحب خانه ساقط می‌شود؟

ج. ساقط نمی‌شود. والله العالم

دادن زکات فطره به واجب النفقهٔ

س. آیا می‌شود زکات فطره را به افرادی، مانند فرزند، زن، پدر یا مادر (اگر مستحقّ باشند) داد یا نه؟

ج. زکات فطره را نمی‌توان به واجب النفقه داد. والله العالم

پرداخت زکات فطره به مؤسسات

س. پرداخت زکات فطره به کمیته امداد، سازمان بهزیستی و بعض مؤسسات خیریه چه صورتی دارد؟

ج. بنظر اینجانب، زکات فطره بنابراحتیاط واجب باید به فقرای شیعه اثنی عشری برسد و مکلّف باید آنچه را تحت عنوان زکات فطره به اینگونه سازمان‌ها و مؤسسات می‌دهد یقین کند که بدون کم و زیاد در مورد مصرف، (فقیر شیعه اثنی عشری) صرف شده و الا ذمّه‌اش بریئ نمی‌شود. پس برای هر کس این یقین حاصل شود، اشکال ندارد، مثلاً کسی که زکات فطره می‌دهد و سیّد نیست باید یقین کند که به مصرف فقیر غیر سیّد رسیده، نه سیّد و نه مدرسه و مسجد و حسینیه. والله العالم

زکات فطره بچه در شکم مادر

س. بچه‌ای که در شکم مادر است، آیا فطریه‌اش واجب است یا نه؟

ج. واجب نیست. والله العالم

سفرهای دانشجوئی و حکم نماز و روزه آنها

مقدار مسافت شرعی

س. مقدار مسافت شرعی چند کیلومتر است؟
ج. مسافت شرعی، تقریباً ۵/۲۲ کیلومتر است.

عدم وطنیت برای محل تحصیل

س. آیا محل تحصیل، در حکم وطن محسوب می‌شود؟
ج. در حکم وطن محسوب نمی‌شود.

حدَ ترخص

س. حد ترخص را توضیح دهید.
ج. حدَ ترخص هر محل، نزدیکترین جائی است که در آنجا صدای اذان شهر شنیده نمیشود، و دیوار شهر دیده نمیشود.

ابتدای مسافت شرعی؛ دانشگاه یا ابتدای شهر

س. آیا دانشجو یا استاد باید جهت تعیین حد ترخص ابتدای شهر را محاسبه کند یا محل دانشگاه را؟
ج. در فرض سؤال ابتدای شهر لحاظ می‌شود.

شکسته یا تمام‌خواندن بخلاف وظیفه

س. شکسته‌خواندن نماز تمام و تمام‌خواندن نماز شکسته با عدم آگاهی به حکم چه حکمی دارد؟
ج. اگر اصلاً نمیدانستهاید که نمازتان شکسته است و بجای شکسته تمام خواندهاید، قضا ندارد، ولی اگر بجای نماز تمام، شکسته خوانده باشید، نماز باطل است.

حکم سفر اول دانشجو

س. حکم نماز و روزه دانشجوی مسافر، در سفر اول چگونه است؟
ج. باید نماز را شکسته بخواند و روزه صحیح نیست.

سفر تحصیلی روزانه

س. دانشجویی که وطن و محل تحصیل او بیش از چهار فرسخ شرعی فاصله دارد و تقریباً هر روز این مسیر را برای تحصیل میرود و بر میگردد، درباره نماز و روزه چه تکلیفی دارد؟
ج. در غیر سفر اول، نماز تمام، و روزه صحیح است.

سفر تحصیلی دو روز در هفته

س. نماز و روزه دانشجویی که دو روز در هفته به محل تحصیل میرود و در همان روز به وطن بر میگردد و فاصله محل تحصیل و وطنش بیش از چهار فرسخ شرعی است، چگونه است؟

ج. در غیر سفر اول، نماز تمام، و روزه صحیح است.

سفر تحصیلی هر دو هفته یک بار

س. دانشجوی دانشگاهی که بعضاً هر دو هفته یک بار یا بیش از ده روز یک بار به محل درس میرود و برمیگردد، چه حکمی دارد؟

ج. نمازش در بین راه و محل تحصیل شکسته است و روزه صحیح نیست.

ماندن در محل تحصیل برای هدفی غیر تحصیل

س. من ساکن کرج هستم و دانشجوی تهران و تقریباً هر روز رفت و آمد دارم. اما گاهی بعد از کلاس به منزل دوستان و اقوام می‌روم و مثلاً فردای آن روز که کلاسی هم ندارم در تهران هستم یا برای برنامه‌ای به غیر از دانشگاه مانند مراسم‌های مذهبی در دانشگاه می‌مانم. می خواستم حکم نمازم را در این شرایط بدانم که شکسته است یا کامل؟

ج. چنانچه حداقل سه الی چهارماه سفر تحصیلی شما تداوم داشته باشد، مادامی که در سفر تحصیلی هستید و به منظور غیر تحصیل نرفته‌اید نماز تمام و روزه صحیح است گرچه در سفر مذکور اضافه در محل مقصد بمانید.

سفر به محل تحصیل در غیر ایام درسی

س. در دوران دانشجویی بعضی از موارد، مثل تابستان که تعطیل است (به مدت ۲ ماه تقریباً) برای انتخاب واحد، گرفتن وام یا امور دانشگاهی از شهر خود برای یک روز یا بیشتر به محل تحصیل می‌روم. حکم نماز و روزه در آن زمان در محل تحصیل چگونه است؟

ج. در مفروض سؤال، نماز شکسته است و روزه صحیح نیست و حکم مسافر را دارید.

سفر به غیر از محل تحصیل در ایام درسی

س. اگر دانشجو به طور اتفاقی به شهری غیر از محل درس مسافرت کند، نماز و روزه او چگونه است؟

ج. نماز شکسته است و روزه صحیح نیست.

اردو به غیرمحل تحصیل توسط دانشگاه

س. گاهی اوقات از طرف دانشگاه، دانشجویان را برای بازدید یا گردش علمی به بعضی از شهرستان‌ها می‌برند. نماز ایشان در این سفرها چگونه است؟

ج. اگر از فروع شغل تحصیلی آنها باشد، نماز تمام و روزه صحیح است و الّا حکم مسافر دارند.

ویژه‌نامه اعتکاف

تعریف

اعتکاف، توقّف در مســجد است با این قید که در این توقّف قصد و نیّت تعبّد و بندگی را داشــته باشد؛ و احوط آن است که نیّت عبادت دیگری مانند نماز و روزه و... غیر از اعتکاف را نیز ضمیمه نماید.

زمان اعتکاف

در هر زمانی که روزه‌گرفتن صــحیح باشد، اعتکاف نیز صــحیح است؛ امّا افضل اوقات اعتکاف، ماه مبارک رمضان و افضل اوقات ماه مبارک رمضان دهه آخر آن می‌باشد.

احکام اعتکاف

عقل

اعتکاف غیر بالغ

س) ۱. آیا اعتکاف کودک ممیّز صحیح است؟

ج) اقوی، صحّت آن است.

نیّت

س) ۲. آیا در اعتکاف واجب و مستحب، قصد وجوب یا استحباب لازم است؟

ج) لازم نیست.

س) ۳. اگر از روی اشتباه، برای اعتکاف واجب، نیّت استحباب نماید یا بالعکس، تکلیف چیست؟

ج) اشکال ندارد.

س) ۴. آیا تجدید نیّت در روز سوّم اعتکاف مستحب، لازم است؟

ج) لازم نیست، هر چند احوط است.

س) ۵. آیا در اعتکاف، نیازی به قصد نمودن عبادات دیگر (علاوه بر نیّت اعتکاف) هم است؟

ج) بنابر احتیاط باید قصد عبادت دیگری نیز بشود.

شرط برگشت از اعتکاف در هنگام نیّت

س) ۶. آیا انسان می‌تواند از آغاز، هنگام نیّت، شرط کند که اگر برایش اتّفاقی افتاد یا مشکلی پیش آمد- مثلاً بگوید اگر هوا سرد شد- اعتکاف را رها می‌کنم حتی در روز سوّم؟ آیا لازم است اتّفاق یا مشکل خاصّی را در نظر بگیرد یا نیازی نیست؟

ج) جایز است در حین نیّت (نه قبل از آن و نه بعـد از شـروع در اعتکاف)، شـرط رجوع از اعتکاف را در هر وقت که بخواهـد حتی در روز سوّم بنماید، حتی بدون عروض هیچ سببی.

س) ۷. آیا در اعتکاف نذری، انسان می‌تواند هنگام خواندن صیغه نذر، شرط کند که اگر مانعی پیش آمد اعتکافم را رها می‌کنم؟

ج) صحّت اشتراط رجوع از اعتکاف در نذر، محلّ تأمل بلکه محلّ منع است. بلی، نذر اعتکاف مشروط، صحیح است.

س) ۸. فرموده‌ایـد معتکف مجاز است هنگام نیّت شـرط کند «هر وقت خواست» (حتی در روز سوّم) از اعتکاف برگردد. اگر بعد از نیّت حکم شرط خود را ساقط نمود، آیا شرط او ساقط می‌شود یا خیر؟

ج) شرط رجوع از اعتکاف حتی در روز سوم در حین نیّت، جایز است و اما ظاهر این است که حکم شرط ساقط نمی‌شود، اگر چه احتیاط در ترتیب آثار سقوط است به اینکه اگر بعد از اکمال دو روز، شرط را ساقط کند، اعتکاف را تمام کند و آن را رها نکند.

زمان نیّت

س) ۹. زمان نیّت اعتکاف چه وقتی است؟ آیا اوّل شب می‌شود نیّت کرد؟

ج) وقت نیّت، قبل از فجر صادق است و اکتفا به نیّت اوّل شب مشکل است مگر اینکه نیّت اوّل شب تا فجر ادامه داشته باشد.

س) ۱۰. در مراسم اعتکاف باید قبل از اذان صبح در مسجد مستقر باشد. اگر دقایقی بعد از اذان بیاید، اعتکاف چه صورتی دارد؟

ج) باید قبل از طلوع فجر صادق در مسجد باشد.

* نیابت

س) ۱۱. آیا اعتکاف را به نیابت از کسی که مرده و یا به نیابت از کسی که زنده است می‌توان انجام داد؟

ج) نیابت از میّت در اعتکاف، صحیح است و نیابت از حیّ محلّ اشکال است. بلی، به قصد رجاء، اشکال ندارد.

* عدول از نیّت

س) ۱۲. حکم عدول از اعتکاف به اعتکاف دیگر چیست؛ چه هر دو واجب باشند یا مستحب یا یکی واجب باشد و دیگری مستحب یا یکی برای خودش باشد و دیگری برای نیابت یا هر دو برای نیابت باشد؟

ج. در هیچ یک از صور مذکوره، عدول جایز نیست.

روزه گرفتن

س) ۱۳. آیا هر گونه روزه و لو استیجاری و ... برای اعتکاف کافی است؟

ج) بلی، مطلق صوم کفایت می کند.

س) ۱۴. در اعتکاف رمضان نیّت روزه باید چگونه باشد؟

ج) روزه باید به نیّت روزه ماه مبارک رمضان گرفته شود.

س) ۱۵. اگر شخصی نذر کند که در ایام معیّنی معتکف شود. اگر در همان ایام، روزه نذری یا استیجاری بر عهده او باشد، آیا می‌تواند در همان اعتکاف، روزه نذری یا اجاره‌ای خود را بجا آورد؟

ج. بلی، مانعی ندارد.

س) ۱۶. حکم اعتکاف مسافر در مساجد مدینه، کوفه، مسجدالحرام، سهله و مشاهد مشرفه بدون نذر روزه و قصد اقامت چیست؟

ج) در هر مکانی که روزه صحیح نیست، اعتکاف هم صحیح نیست.

*اعتکاف در سفر حرام

س) ۱۷. آیا در سفر حرام می‌توان اعتکاف کرد؟

ج) در مورد سؤال با تحقّق اعتکاف به قصد قربت و حصول سایر شرائط اعتکاف صحیح است.

* اعتکاف در سفر

س) ۱۸. آیا انسان می‌تواند نذر کند که در سفر روزه بگیرد؟

ج) اگر در حضر چنین نذری بکند صحیح است.

س) ۱۹. آیا در حین مسافرت می‌شود روزه‌ی در سفر را نذر کرد؟

ج) صحیح نیست.

س) ۲۰. مسافر در چه صورتی می‌تواند اعتکاف کند؟

ج. در مواردی که صوم برای مسافر صحیح باشد، مانند اینکه در وطن نذر کرده باشد که در سفر روزه بگیرد یا در مدینه که جایز است مسافر برای طلب حاجت سه روز روزه بگیرد.

س) ۲۱. شخصی نذر کرده در ایام البیض ماه رجب، در مسجد مقدّس جمکران معتکف شود و نذر کرده در فرض مسافرت روزه هم بگیرد. آیا نذرش منعقد است؟ آیا اعتکاف او صحیح است؟(هر چند مسافر باشد)

ج) در فرض سؤال، اعتکاف صحیح است.

س) ۲۲. شخصی برای درک فضیلت اعتکاف در مشهد مقدّس، بعد از رسیدن به مشهد بدون قصد اقامت نذر کرده سه روز روزه بگیرد. آیا چنین نذری صحیح است؟

ج) صحیح نیست.

س) ۲۳. اگر زن‌ها در روزهای عادت قرص بخورند (تا از حالت عادت خارج شده و روزه آنها صحیح باشد) و معتکف شوند، چه صورتی دارد؟

ج) خوردن قرص اگر مضرّ نباشد اشکال ندارد و چنانچه با خوردن قرص حائض نشود، اعتکاف صحیح است.

عدد (صحیح‌نبودن کمتر از سه روز)

س) ۲۴. اعتکاف کمتر از سه روز چه حکمی دارد؟

ج) صحیح نیست.

س) ۲۵. آیا معتکف می‌تواند شش روز یا ده روز نیّت اعتکاف بکند؟

ج) مانع ندارد.

س) ۲۶. منظور از روز در اعتکاف چیست؟ آیا پایان روز، غروب آفتاب است یا مغرب؟

ج) منظور از غروب، زوال حُمرهِ مَشرقیّه است که عرفاً مغرب گفته می‌شود.

س) ۲۷. اگر کسی نذر کند سه روز منفصل اعتکاف کند، آیا نذرش منعقد می‌شود؟

ج) صحیح نیست.

مکان اعتکاف

س) ۲۸. ملاک در تعیین مسجد جامع چیست؟ آیا ممکن است تعداد مساجد یک شهر یا روستا متعدّد باشد؟ آیا مساجد جامع، ممکن است به هم خیلی نزدیک باشند؟

ج) مسجد جامع، مسجدی است که برای گروه خاصی ساخته نشده است در مقابل مسجد بازار و قبیله و امثال اینها که در آنها معظم اهل بلد جمع نمی‌شوند و آماده برای اجتماع آنها هم نشده است و ممکن است مسجد جامع متعدّد باشد و نیز نزدیک هم باشند.

س) ۲۹. اعتکاف در غیر مسجد جامع مانند حسینیه، نمازخانه دانشگاه چگونه است؟

ج) اعتکاف در غیر مسجد جامع، صحیح نیست.

س) ۳۰. اعتکاف شیعه در عبادتگاه‌های دیگر اهل کتاب یا مسجد مخالف چه حکمی دارد؟

ج) اعتکاف در عبادتگاه اهل کتاب صحیح نیست و امّا در مسجد جامع اهل تسنّن صحیح است.

س) ۳۱. آیا در تهران بزرگ، در مسجد جامع هر محلّه می‌توان اعتکاف کرد؟

ج) اگر خصوصیات مسجد جامع را داشته باشد، می‌توان اعتکاف کرد.

س) ۳۲. اگر اعتکاف واجب خود را در مسجدی بجا آورد و بعداً فهمید که اعتکاف در آنجا صحیح نبوده است، اعتکاف او چه حکمی دارد؟

ج) اگر اعتکاف واجب بوده، باید استیناف یا قضا شود.

س) ۳۳. آیا اعتکاف در مسجد مقدّس جمکران و زیرزمین آن، صحیح است یا خیر؟

ج) در حال حاضر که عنوان جامعیّت حاصل شده، اعتکاف در آن صحیح است.

س) ۳۴. آیا محوطه اطراف مسجد که به عنوان حیاط از آن استفاده می‌شود، حکم مسجد را دارد؟

ج) حیاط، حکم مسجد را ندارد مگر آن‌که به عنوان مسجد وقف شده باشد.

س) ۳۵. پشت بام و سرداب و محراب مسجد و هر چه به سبب توسعه مسجد به آن افزوده شده جزو مسجد به حساب می‌آید؟ و در صورت شکّ، چنین جاهایی حکم مسجد را دارد؟

ج) پشت بام و سرداب و محراب جزو مسجد است و آنچه به مسجد به قصد اینکه جزو مسجد باشد افزوده شده، مثل اینکه خود مسجد را توسعه داده باشند، مسجد محسوب است و اگر شکّ داشته باشید در اینکه آنچه افزوده شده به قصد مسجدیّت بوده یا نه، مسجد محسوب نمی‌شود.

وحدت مسجد

س) ۳۶. آیا معتکف می‌تواند قسمتی از اعتکاف را در یک مسجد جامع و قسمت دیگر را در مسجد جامع دیگری بجا بیاورد؟

ج) نمی‌تواند.

س) ۳۷. آیا اعتکاف در دو مسجد متصل به هم (به طوری که بخشی از وقت را در یکی و بخشی از آن در دیگری بماند) جایز است؟

ج) اعتکاف، باید در مسجد واحد باشد و به نحو مذکور در سؤال، اعتکاف باطل است.

س) ۳۸. اگر اعتکاف به سبب پیش‌آمدن مانعی به هم بخورد:

الف: آیا می‌توان همان اعتکاف را بعد از برطرف شدن مانع در همان مسجد به پایان ببرد؟

ب: آیا می‌توان آن را در مسجد دیگر ادامه داد؟

ج) ادامه آن اعتکاف صحیح نیست؛ چه در همان مسجد و یا در مسجد دیگر.

* استفاده شخصی از وسائل مسجد درحال اعتکاف

س) ۳۹. استفاده از وسایل مسجد در کارهای شخصی، در حال اعتکاف چه حکمی دارد؟

ج) جایز نیست چنان‌که در غیر حال اعتکاف هم جایز نیست، ولی مبطل اعتکاف نیست.

* غصب مکان و اعتکاف

س) ۴۰. آیا اعتکاف کسی که جای شخص دیگری را غصب کرده یا عمداً بر فرش غصبی نشسته، صحیح است؟

ج) در هر دو صورت بنابر احتیاط، اعتکاف باطل است، و در هر دو صورت اگر بعد از اکمال دو روز بوده، احتیاط کند به اینکه اعتکاف را به آخر برساند و نیز اگر اعتکاف با نذر یا عهد مثلاً واجب شده و لو در روز اوّل باشد، احتیاط این است که اعتکاف را تمام کند. بلی، اگر جاهل به غصب یا ناسی بوده، اعتکاف صحیح است.

س) ۴۱. اگر جای کسی را که معتکف بوده غصب کند، فرموده‌اند اعتکاف او باطل است. حال اگر جاهل بود یا عامد بود ولی حال پشیمان شده و جای خود را عوض کند، اعتکاف او صحیح است یا خیر؟ در صورت عمد، آیا کفّاره دارد یا خیر؟

ج) در فرض سؤال، چنانچه جاهل بوده، اعتکاف صحیح است و اگر عامد بوده پس اگر بعد از غصب و جلوس به عنوان اعتکاف پشیمان شده، اعتکاف باطل است ولی کفّاره ندارد هر چند احوط است و اگر به عنوان اعتکاف، تصرّف در مکان مغصوب نکرده بلکه فقط شخص ذی حقّ را از مکان خود کنار زده و خودش هم در مکان دیگر اعتکاف نموده هر چند فعل حرامی مرتکب شده امّا اعتکافش باطل نیست.

س) ۴۲. آیا گذاشتن وسائل یا نوشتن نام و امثال آن موجب سبقت در محلّی از مسجد می‌شود؟

ج) بر حسب مورد فرق می‌کند و مجرّد نام یا گذاشتن وسیله بنفسه علامت سبقت به آن مکان برای عبادت نیست. بلی، گاهی تناسب زمان یا مکان یا غیر اینها نشانه سبقت برای عبادت است.

اذن برای اعتکاف

س) ۴۳. آیا زن باید برای اعتکاف از شوهرش اجازه بگیرد؟ حتی اگر معتکف شدن او با حقّ شوهر، منافات نداشته باشد.

ج) انجام اصل اعتکاف زن، چنانچه منافی با حقّ زوج نباشد مشروط به اذن زوج نیست، ولی خروج او ازمنزل بدون اذن زوج جایز نیست. پس اگر بدون اذن او خارج شود و به مسجد برای اعتکاف برود، از این جهت اعتکافش باطل است.

س) ۴۴. آیا زن می‌تواند با امر شوهرش روز سوم اعتکاف خود را بشکند؟ و اگر شوهر او را مجبور به این کار کند، آیا بر عهده شوهر کفّاره می‌آید یا خیر؟

ج) اگر زوجه با اذن زوج معتکف شده، زوج نمی‌تواند او را مجبور به شکستن اعتکاف نماید و لکن در صورت اجبار، کفّاره ثابت نیست.

س) ۴۵. آیا فرزند باید برای اعتکاف از والدین خود اجازه بگیرد حتّی اگر معتکف شدن او موجب اذیّت و آزار یا زحمت آنها نباشد؟

ج) در صورت عدم ایذاء، اذن والدین شرط نیست. بلی، احتیاط خوب است.

استدامه توقف در مسجد

س) ۴۶. در چه مواردی معتکف می‌تواند از مسجد خارج شود؟

ج) در مواردی که ضرورت عقلی یا شرعی یا عادی وجود داشته باشد، مانند رفع حصر از بول و غائط یا احتیاج به غسل در مورد جنابت یا استحاضه و مانند اینها و همچنین برای اقامه شهادت یا تشییع جنازه یا عیادت مریض.

س) ۴۷. معتکف برای موارد ضروری چه مدّتی می‌تواند در خارج از مسجد بماند؟

ج) در فرض خروج برای امر لازم، اگر زمانِ بودن در خارج مسجد به قدری طول بکشد که صورت اعتکاف را بر هم زند، اعتکاف باطل می‌شود.

س) ۴۸. معتکف وقتی برای توالت و یا گرفتن وضو به خارج مسجد می‌رود گاهاً اتفاق می‌افتد که تقریباً ۱۰دقیقه یا بیشتر در صف نوبت می‌ایستد. آیا این عمل ضرری به اعتکاف می‌زند؟ و آیا در آن مدّت می‌تواند کارهایی را انجام دهد مثلاً ظرف بشوید؟

ج) اگر خروج برای گرفتن وضو یا توالت ضروری باشد و به غیر از اینکه در صف نوبت بایستد، راه دیگری نباشد اشکال ندارد، لکن در آن مدّت اشتغال به کار دیگر بر خلاف احتیاط است و باید ترک شود.

س) ۴۹. در چه مواردی واجب است معتکف از مسجد خارج شود؟ اگر در مواردی که واجب است خارج شود این کار را نکند،

آیا به اعتکاف او ضرری می‌زند؟

ج) در موردی که مثلاً در مسجد جنب شود اگر خارج نشود اعتکافش باطل است ولی اگر مثلاً وجوب خروج برای اداء دین واجب الأداء و یا انجام واجب دیگری که متوقّف بر خروج است باشد گناه کرده ولی اعتکاف باطل نمی‌شود.

س) ۵۰. در هنگام خروج در موارد مجاز یا خروج ضروری از محلّ اعتکاف، آیا می‌توان زیر سایه راه رفت؟ آیا می‌توان در سایه نشست و آیا انتخاب نزدیکترین مسیر واجب است؟

ج) احوط، مراعات نزدیکترین راه است و واجب است مکث او به مقدار حاجت باشد نه زائد بر آن و واجب است در صورت امکان در سایه ننشیند بلکه احتیاط این است که در سایه، راه هم نرود بلکه احتیاط این است که مطلقاً ننشیند مگر در مورد ضرورت.

س) ۵۱. در موارد زیر اگر عمداً و از روی اختیار، در غیر موارد مجاز، از مسجد بیرون رود، اعتکاف او چه حکمی دارد؟

الف: اگر جاهل به حکم باشد.

ب: اگر به سبب فراموشی یا اکراه از مسجد خارج شود.

ج(الف). اعتکاف باطل است.

ج(ب). در صورت نسیان محلّ اشکال است و احتیاط به اتمام و اعاده در صورت وجوب اعتکاف ترک نشود و بعید نیست صورت اکراه، ملحق به موارد ضرورت باشد که اعتکاف باطل نشود.

س) ۵۲. معتکف در روز سوم اعتکاف بدون مجوز شرعی از مسجد خارج می‌شود. آیا تنها قضاء لازم است یا کفّاره هم باید بدهد؟

ج) در مورد سؤال، فقط قضاء دارد و کفّاره لازم نیست.

س) ۵۳. تأخیر غسل واجب، مثل غسل جنابت و مس میّت در حال اعتکاف، آیا مبطل اعتکاف است؟

ج) تأخیر غسل مسّ میت موجب بطلان اعتکاف نمی‌شود ولی چون توقّف جنب در مسجد حرام است لذا تأخیر غسل جنابت حرام است و موجب بطلان اعتکاف می‌شود.

س) ۵۴. شخصی از لثه‌هایش خون می‌آید، آیا می‌تواند دهان خود را در یک ظرف بشوید و بعد آن را در بیرون از مسجد دور بریزد و یا تسریع در این امر واجب است و یا شستن دهان باید در بیرون از مسجد صورت بگیرد؟

ج. اگر موجب تنجیس مسجد نمی‌شود، مانعی ندارد.

س) ۵۵. خارج شدن معتکف از مسجد در موارد ذیل چه حکمی دارد:

الف: گرفتن وضو؟

ب: غسل مستحبی و مسواک؟

ج: تلفن‌زدن به خانواده در موارد غیرضروری و امور متعارف؟

د: دیدار با خانواده در بیرون از محدوده مسجد؟

هـ: شرکت در دروس حوزه و دانشگاه؟

و: نماز جماعت یا نماز جمعه؟

ج. برای شرکت در دروس و نماز جماعت و تلفن به خانواده و راهپیمایی و دیدار با خانواده محلّ اشکال بلکه ممنوع است، و برای نماز جمعه اشکال ندارد و همچنین برای وضو و غسل مستحبّی و برای مسواک‌زدن هم اگر ضرورت داشته باشد، اشکال ندارد.

س) ۵۶. شخصی امام جماعت مسجد یا مدرسه‌ای می باشد. آیا در حال اعتکاف جهت اقامه نماز جماعت می تواند از مسجد خارج شود؟

ج. جواز خروج برای اقامه جماعت مشکل است. بلی، خروج برای نماز جمعه اشکال ندارد.

س) ۵۷. قسمتی از بدن در حال اعتکاف خونی شده است. آیا ازاله آن در بیرون مسجد ضرورت فوری دارد یا تأخیر نیز جایز است؟

ج) اگر نمی‌خواهد فعلاً نماز بخواند، تطهیر فوری ضرورت ندارد.

س) ۵۸. اگر در مسجد شیر آب و ظرفشویی برای مسواک‌زدن و وضوی مستحبی باشد، در این صورت معتکف می‌تواند برای بجا آوردن آنها از مسجد خارج شود؟

ج) نمی تواند.

س) ۵۹. با توجه به مشکلاتی که صرف غذا در مسجد دارد. آیا صرف غذا در سالن غذاخوری که در محوّطه مسجد است برای معتکفین جایز است؟

ج) جایز نیست.

س) ۶۰. آیا معتکف می‌تواند جهت اخذ سهمیه دولتی (در صورتی که در غیر آن زمان ممکن نباشد و به آن محتاج باشند) از مسجد خارج شود؟ و آیا این معامله محسوب می‌شود؟

ج) در فرض سؤال، چنانچه با توکیل هم ممکن نباشد، اشکال ندارد.

س) ۶۱. در صورت وجود شیر آب و ظرفشویی در داخل مسجد برای مسواک‌زدن و وضوی مستحبّی و از طرفی منع خادمین مسجد به خاطر رعایت نظافت، آیا برای انجام امور مذکوره معتکف می تواند از مسجد خارج شود؟

ج) کسی حقّ منع ندارد و اگر با این حال منع کردند، خروج به مقدار ضرورت برای امور مذکوره اشکال ندارد.

*بهم‌زدن اعتکاف

س) ۶۲. انسان چه موقع می‌تواند اعتکاف خود را به هم بزند و چه موقع نمی‌تواند؟

ج) در صورتی که اعتکاف مستحبّ باشد در دو روز اول می‌تواند بهم بزند و اگر دو روز را تمام کرد نمی‌تواند بهم بزند و اگر اعتکاف واجب مانند اعتکاف نذری باشد. پس اگر معین نموده در چه زمانی اعتکاف کند حقّ بهم زدن آن را حتی در روز اول هم ندارد و اگر در نذر زمانی برای اعتکاف تعیین ننموده مانند اعتکاف مندوب است که می‌تواند در دو روز اول آن را قطع کند.

س) ۶۳. کسی که در حین اعتکاف مریض شود (و قبلاً هم شرط نکرده باشد) می‌تواند روز سوم اعتکاف خود را بهم بزند؟

ج) مرضی که موجب بطلان صوم است، موجب بطلان اعتکاف نیز است و لو روز سوّم باشد.

س) ۶۴. اگر زنی را که معتکف است طلاق رجعی دهند، تکلیفش چیست؟ اعتکاف او چه حکمی دارد؟

ج در فرض سؤال، اعتکاف مطلّقه باطل است و باید برای نگهداشتن عدهّ به منزل برود و اگر اعتکافش واجب موسّع بوده، باید بعد از خروج از عدّه استیناف کند و اگر واجب معیّن بوده پس اگر تعیّن از جهت وقوع طلاق در روز سوّم اعتکاف باشد بعید نیست مخیّر باشد بین اتمام اعتکاف و خروج پس از آن و بین ابطال اعتکاف و خروج فوری و اگر تعیّن از جهت اجاره و نذر و شبه آن باشد باید خارج شود.

س) ۶۵. اگر شخص معتکف در اثناء اعتکاف واجب (به نذر یا مثل آن) بمیرد، آیا قضای آن بر ولیّ او واجب است؟

ج) در فرض سؤال، قضاء آن بر ولیّ واجب نیست هر چند احوط است. بلی، اگر مورد نذر، روزه در حال اعتکاف باشد قضاء آن بر ولیّ واجب است.

محرّمات اعتکاف

س) ۶۶. چه چیزهایی بر معتکف حرام است؟

ج) به کتب مفصّله مدوّنه در این موضوع مراجعه نمایید اجمالاً: ۱- تماس با زن۲- استشمام بوی خوش ۳- بیع و شراء ۴- مجادله در امر دنیوی و دینی.

س) ۶۷. گرفتن ناخن و یا کندن مو، مثل اصلاح سر و صورت، در حال اعتکاف چه حکمی دارد؟

ج. اشکال ندارد اگر چه احوط و اولی ترک است. البته اصلاح صورت اگر تراشیدن ریش باشد حرام است.

س) ۶۸. عطر زدن، شانه زدن و در آینه نظر کردن معتکف، چه حکمی دارد؟

ج) استشمام بوی خوش مانند عطر و ریاحین برای معتکف حرام است ولی شانه‌زدن و نگاه در آیینه حرام نیست اگر چه اولی ترک است.

س) ۶۹. آیا در حال اعتکاف بوییدن عطریات و گیاهان خوشبو « برای لذّت بردن» حرام است یا اگر لذّت هم نبرد، جایز نیست؟

ج) نسبت به عطریات، اعتبار تلذّذ در حرمت، محلّ تأمل است، ولی در مورد گل‌ها بعید نیست حرمت مخصوص به مورد التذاذ باشد. بلی، برای کسی که فاقد حس شامه است اشکال ندارد.

* تماسّ با زن

س) ۷۰. حکم موارد زیر برای زن و شوهر در حال اعتکاف چگونه است؟

الف: لمس

ب: بوسه

ج: نگاه از روی شهوت

د: صحبت تلفنی از روی شهوت

ج(الف وب). لمس و بوسه با شهوت بنابر احتیاط، برای معتکف و معتکفه حرام بلکه موجب بطلان اعتکاف است.

(ج و د). نگاه با شهوت به همسر اشکال ندارد هر چند احتیاط در ترک آن است و همین‌طور صحبت تلفنی از روی شهوت با کسی که اینگونه صحبت با او در غیر حال اعتکاف جایز است، اشکال ندارد.

* خرید وفروش

س) ۷۱. آیا در صورت نیاز و ضرورت می‌تواند خرید و فروش نماید؟ آیا در این امور می‌تواند به شخص دیگری وکالت دهد تا از طرف او خرید و فروش کند یا به غیر خرید و فروش مثلاً با قرض یا بخشش نقل و انتقال کنند؟

ج) در صورتی که خرید و فروش برای أکل و شرب در خود اعتکاف، مورد نیاز باشد و توکیل، متعذّر باشد و بدون بیع، رفع حاجت نشود اشکال ندارد.

مجادله

س) ۷۲. مجادله در چه اموری حرام است؟

ج. مجادله بر امر دنیوی یا دینی هنگامی که هدف غلبه بر طرف مقابل یا اظهار فضیلت باشد، حرام می‌باشد.

و امّا اگر مجادله به قصد اظهار حق باشد یا مجادله برای این باشد که طرف مقابل از خطای خویش برگردد، اشکالی ندارد بلکه این نوع از مجادله از بهترین طاعات محسوب می‌شود.

استمناء

س) ۷۳. اگر معتکف عادت به این داشته باشد که در حال استمتاع یا راه‌دادن بعضی فکرها به خود از او منی خارج می‌شود اگر با این کارها منی از او خارج شود چه حکمی دارد؟ و اگر عادت نداشته باشد و منی بیرون بیاید چطور؟ و اگر عادت داشته باشد ولی منی بیرون نیاید، چه حکمی پیدا می کند؟

ج. اگر تعمّدی در بین نباشد و بی اختیار باشد، اشکال ندارد.

کفّارات محرّمات اعتکاف

س) ۷۴. اگر معتکف، اعتکاف واجب یا مستحب را با جماع باطل کند، آیا کفّاره بر او واجب است؟ آیا ارتکاب این عمل در شب یا روز فرقی در حکم ایجاد می کند؟ آیا ارتکاب این عمل در دو روز اوّل یا روز سوّم فرقی در حکم ایجاد می کند؟

ج) در اعتکاف واجب هر چند جماع، در شب باشد کفّاره واجب می‌شود و در اعتکاف مستحبّ اگر بعد از تکمیل دو روز باشد، بنابر احتیاط کفّاره دارد و قبل از آن وجوب کفّاره معلوم نیست.

س) ۷۵. اگر روزه قضا را در هنگام اعتکاف واجب بگیرد و سپس روزه خود را در بعد ازظهر باطل کند، چند کفّاره بر او واجب است؟ اگر اعتکاف مستحبّ باشد، حکم چگونه است؟

ج) در اعتکاف واجب، دو کفّاره دارد و در اعتکاف مستحبّ، چون قضاء روزه را بعد از ظهر باطل کرده، یک کفّاره واجب است و جهت ابطال اعتکاف هم اگر در روز سوّم باطل کرده احوط لزوم کفّاره است.

اعمال ام داوود

س) ۷۶. طبق مندرجات مفاتیح الجنان اعمال ام داوود بعد از اذان ظهر شروع می‌شود لیکن در مراسم اعتکاف در بعضی مساجد به جهت داشتن برنامه سخنرانی و نوحه‌خوانی اعمال را دو ساعت قبل از اذان ظهر شروع می کنند، به این عنوان که کلّ اعمال مستحب است و فرقی نمی کند که قبل از اذان یا بعد آن باشد. آیا این کار صحیح است؟

ج) اگر رجاءاً به عنوان ثواب انجام شده باشد، مانع ندارد.

احکام خمس

س) ۱-آیا کتابی که مورد مطالعه قرار نگرفته، خمس دارد؟

ج) اگر کتاب، مورد نیاز انسان و در شأن او باشد، خمس به آن تعلق نمیگیرد هر چند آنها را در طول سال نخواند.

س) ۲- خانمی که مقداری طلا به او هدیه شده و الان هم از آن استفاده میکند، باید خمس و زکاتش را بپردازد؟

ج) زینتهای مذکور زکات ندارد، و اگر در حد معمول و متعارف باشد، خمس ندارد.

ولی چنانچه بیشتر از حد معمول و شأن فرد باشد، پرداخت خمس آن واجب است.

س) ۳- آیا به سکه طلا (بهار آزادی) خمس تعلق میگیرد؟

ج) سکه بهار آزادی نیز مانند سایر داراییها است. چنانچه تا سر سال خمسی باقی بماند پرداخت خمس آن واجب میباشد.

س) ۴- آیا به سود پولی که در بانک سپرده گذاری شده در صورتی که خمس اصل پول پرداخت شده باشد خمس تعلق میگیرد؟

ج) اگر سود بنحو مشروع باشد، هر مقدار از آن که مصرف نگردد و تا سر سال خمسی باقی بماند پرداخت خمس آن واجب است.

س) ۵- پولی بابت وام دانشجویی به ما داده میشود، آیا اگر آن را پس انداز کنیم خمس دارد؟

ج) وام، مشمول خمس نمیگردد، مگر به مقداری که اقساط آن پرداخت شده و پس انداز شده باشد.

س) ۶- خانم هایی که شاغلند و در آمد دارند، آیا لازم است هر ماه خمس حقوق خود را کنار بگذارند یا تعیین سال خمسی کفایت میکند؟

ج) پرداخت خمس در هر ماه لازم نیست، اولین حقوقی که میگیرند، اول سال خمسی آنها است. و چنانچه درآمدشان از مخارج سال اضافه بیاید، باید خمس آن را بپردازند.

س) ۷- مهریه خود را به تدریج از شوهرم میگیرم، خمس دارد یا خیر؟

ج) مهریه خمس ندارد.

س) ۸- برای رفتن به عمره مفرده ثبت نام کردهام. قسمتی از پول آن را پرداختهام و بقیه وام است، آیا لازم است خمس آنها را بپردازم؟

ج) پولی که پرداختهاید، اگر از درآمد بوده و یک سال بر آن گذشته و بعد به حساب ریختهاید، خمس دارد؛ اما وام مذکور خمس ندارد.

س) ۹- اگر با این هدف که خمس ندهیم، طوری خرج کنیم که از درآمد سال چیزی زیاد نیاید، اشکال دارد؟

ج) اگر مصارف حلال باشد و زاید بر شأن نباشد، اشکال ندارد و در فرض سؤال، پرداخت خمس لازم نیست.

س) ۱۰- خوردن غذاهایی که به عنوان نذر میدهند و نمیدانیم صاحبانش حساب خمسی دارند یا نه، چه صورت دارد؟

ج) اگر یقین نداشته باشید به عین غذایی که مصرف میکنید خمس تعلق گرفته یا خیر، استفاده از آن برای شما اشکال ندارد.

س) ۱۱- آیا میتوانم بدون رجوع به مرجع تقلید، خمس خود را در راهی که مصلحت میبینم خرج کنم؟

ج) خیر، تصرف در خمس بدون اجازه از مجتهد جامعالشرایط جایز نیست. بلی با اجازه ازآن مجتهد یا وکیل او میتوانید در مصارف شرعی تعیین شده صرف نمایید.

س) ۱۲- اگر وام گرفته باشم و قبل از مصرف آن، سال خمسی برسد پرداخت خمس آن لازم است یا خیر؟

ج) خمسِ وام، واجب نیست، مگر به مقداری که از اقساط آن پرداخته باشید که در حکم پس انداز است.

س) ۱۳- پولی را به تدریج برای تهیه خانه پس انداز کردهام آیا به آن خمس تعلق میگیرد؟

ج) اگر راهی برای تهیه خانه مسکونی مورد نیاز فعلی، غیر از پس انداز تدریجی ندارید، پس انداز مذکور خمس ندارد.

س) ۱۴- آیا سهامی که از بازار بورس خریداری میکنیم، خمس دارد؟

ج) حکم سرمایه را دارد که در سر سال خمسی، باید خمس آن را بپردازید.

س) ۱۵- اگر از درآمد خود به کسی قرض داده باشیم، و بعد از دو سال به ما برگرداند، خمس دارد؟

ج) بلی، پرداخت خمس آن بلا فاصله واجب است.

س) ۱۶- در شرایط فعلی که پول حج و عمره، بیش از یک سال در حساب سپرده در بانک میماند، پرداخت خمس آن واجب است

یا خیر؟

ج) خمس ندارد، اگر چه احتیاط در پرداخت آن نیکو است.

س) ۱۷- آیا میتوانیم خمس خود را به پدر و مادر فقیر خود بدهیم؟

ج) پدر و مادر فقیر، واجب النفقه اولاد هستند و اگر فرزند تمکن مالی داشته باشد، باید مخارج آنها را تأمین کند و اگر از ساداتند برای نفقه واجب نمیتوانند سهم سادات به آنها بدهد، و نسبت به سهم مبارک امام علیه السلام موکول به اذن فقیه جامع الشرایط است.

س) ۱۸- آیا میتوانیم خمس خود را صرف حسینیه و یا سایرکارهای خیر نماییم؟

ج) سهم سادات باید به سید فقیر داده شود،اما نسبت به سهم امام علیه السلام با اجازه از مرجع تقلید خود و یا نماینده او، مانعی ندارد.

س) ۱۹- حقوقی که پس از فوت، هر ماه به خانواده مرحوم داده میشود، آیا مشمول خمس میگردد؟

ج) چنانچه از مخارج سال اضافه بیاید، خمس دارد.

س) ۲۰- کسی که به تقلید از مجتهد میّت باقی مانده است، خمس خود را باید به چه کسی بپردازد؟

ج) لازم است خمس را به مجتهد زنده بپردازد، و پرداخت به وکیل مجتهد میت کفایت نمیکند.

س) ۲۱- کتابهایی را تهیه کردهام؛ ولی موفق به مطالعه آنها نشدهام؛ آیا خمس به آنها تعلق میگیرد؟

ج) چنانچه مورد نیاز و در معرض استفاده بوده، خمس ندارد.

برخی احکام بانک‌ها

س) جایزه‌هایی که بانک به صاحبان حساب قرض‌الحسنه میدهد، چه صورتی دارد؟

ج) اگر در موقع افتتاح حساب، شرط شرکت در قرعه کشی نکرده باشند، اشکال ندارد؛ هر چند انگیزه شخص از افتتاح حساب، شرکت در قرعه کشی باشد.

س) آیا قرضی راکه بانک برای استفاده خاصی به اشخاص میدهد، جایز است شخص در امر دیگری مصرف کند؟

ج) خیر، جایز نیست.

س) پولی مربوط به دیگری درحساب بانکی من بود، جایزه بانکی به من تعلق گرفت. آیا جایزه را باید تقسیم کنیم؟

ج) جایزهای که بانک میدهد مربوط به صاحب حساب است، هر چند موجودی دفترچه مربوط به دیگری باشد.

س) برای سپرده ثابت بانکها سود روز شمار میدهند، آیا این ربا نیست؟

ج) اگر سپرده گذار، بانک را وکیل کند که با پول او معامله مشروع انجام دهد و درصدی از سود آن را به سپرده گذار بدهد و بقیه را به عنوان حق وکالت بردارد ـ همان گونه که در قانون بانکداری بدون ربا آمده است ـ اشکال ندارد؛ اما اگر به شرط گرفتن زیاده، قرض به بانک بدهد، ربا و حرام است.

س) چرا با وجود حرام بودن ربا، بانکهای کشور ما وام ربوی میدهند و اسمش راقرض الحسنه میگذارند؟

ج) اگر بانکها مطابق قانون بانکداری بدون ربا عمل کنند، وام آنها ربوی نمیشود؛ لکن متأسفانه برخی از مسؤولان بانکها بدون توجه به قانون، عمل میکنند و مشتریان نیز آگاهی به مسائل شرعی وام ندارند، در نتیجه وام آنها ربوی و حرام میگردد.

س) گذاشتن پول در مؤسسات پولی و اعتباری که سود میدهند، چگونه است؟

ج) اگر پول را بر مبنای یکی از عقود شرعی مثل مضاربه و مشارکت و... در اختیار مؤسسه میگذارند، با رعایت شرایط شرعی

معامله، گرفتن سود اشکال ندارد. همچنین است اگر مؤسسه را وکیل کنند که با سپرده ایشان معاملات مشروع انجام دهد و قسمتی از سود را به عنوان حق الوکاله بردارد و بقیه را به سپرده گذار بدهد، امّا اگر به شرط گرفتن سود به مؤسسه، قرض میدهد، ربا و حرام است.

س) بعضی از صندوقهای قرض الحسنه میگویند: در صورتی وام میدهیم که مثلا ۶ ماه یا یک سال در نزد ما سپرده داشته باشید، آیا این شرط صحیح است؟

ج) اگر پول گذاشتن در صندوق، مشروط به قرض دادن پس از شش ماه باشد، حکم ربا دارد.

برخی از احکام عقد موقت

اذن پدر در ازدواج دختر باکره

س. آیا اذن پدر دختر در ازدواج موقت دختر باکره لازم است؟ اگر دختر رشیده باشد چطور؟

ج. به نظر اینجانب بنابر احتیاط واجب، اذن پدر یا جد پدری در ازدواج دختر باکره لازم است و چون مسأله بنابراحتیاط است، رجوع به مجتهد دیگری که اذن را لازم نمی‌داند، با رعایت الاعلم فالاعلم جایز است.والله العالم

اجرای عقد موقت بدون اذن ولیّ

س. چنانچه عقد موقتی بدون اجازه پدر یا جد پدری صورت بگیرد، وظیفه چیست؟

ج. احتیاط این است که یا ولیّ اذن بدهد و یا این‌که زوج، مدت را ببخشد. بلی، چون مسأله بنابراحتیاط است، رجوع به مجتهد دیگری که اذن را لازم نمی‌داند، با رعایت الاعلم فالاعلم جایز است.والله العالم

اذن پدر با شرط عدم دخول

س. اگر در عقد موقت شرط عدم دخول و عدم ازاله بکارت شود، آیا باز هم اذن ولیّ لازم است؟

ج. به نظر اینجانب بنابراحتیاط واجب، اذن پدر یا جد پدری در ازدواج دختر باکره لازم است و شروط مذکور در سؤال، تأثیری در حکم ندارد.والله العالم

ازاله بکارت در غیر ازدواج و اذن ولیّ

س. دختری که بر اثر کارهای ورزشی و یا زنا و ... بکارتش را از دست داده است، آیا در ازدواج به اذن پدر یا جد پدری نیاز دارد؟

ج. دختری که بکارتش از طریق زنا و یا اموری غیر از ازدواج شرعی زائل شده، بنابر احتیاط واجب باید ازدواجش با اذن پدر یا جد پدری باشد.والله العالم

سبقت یکی از اولیا در اذن

س. اگر بین جدّ پدری و پدر در ازدواج دختر صغیره یا باکره رشیده اختلاف شد، قول کدام یک مقدم است؟

ج. هر یک از جد پدری یا پدر که سبقت بر تزویج صغیره بنمایند، محلّی برای دیگری باقی نمی‌ماند، چون هر یک به طور استقلال

ولایت دارند و ظاهراً نسبت به اذن در تزویج بالغه رشیده هم حکم که بنابر احتیاط است همین است. والله العالم

متعه با کفار

س. ازدواج موقت با کفار، چه صورتی دارد؟

ج. ازدواج مرد مسلمان با زن کافر غیر اهل کتاب، حرام و باطل است؛ بلی، مرد مسلمان میتواند با کافر اهل کتاب ـ یهودی، مسیحی و زرتشتی ـ ازدواج موقت نماید.والله العالم

اذن پدر در دختران اهل کتاب

س. آیا اذن پدر در ازدواج موقت با دختران اهل کتاب شرط است؟

ج. چنانچه خود آنها در دین خود اذن پدر را شرط نمی‌دانند، رعایت آن لازم نیست.والله العالم

متعه زانیه و عدّه او

س. اگر کسی بخواهد زن زانیه را به متعه خود در آورد، آیا زن زانیه باید عده نگه دارد؟

ج. زنا عده ندارد، و متعه‌نمودن زانیه کراهت دارد.والله العالم

خواندن صیغه توسط مرد به وکالت از زن

س. آیا مرد می‌تواند به وکالت از زن، او را برای خود به عقد موقت درآورد؟

ج. مرد میتواند از طرف زن وکیل شود و او را برای خود به طور دائم یا غیردائم عقد کند ولی احتیاط مستحب آن است که عقد را دو نفر بخوانند.والله العالم

قرائت صحیح مجری صیغه

س. آیا کسی که قرآن می‌تواند بخواند ولی از نظر مخارج و لهجه خوب نیست، آیا می‌تواند صیغه نکاح؛ دائم و غیر دائم را جاری کند؟

ج. مجری صیغه باید کلمات را صحیح اداء کند و معنای قصد انشاء را بداند.والله العالم

عدم ذکر مدت در عقد موقت

س. چنانچه در عقد موقت، مدت ذکر نشود وظیفه چیست؟ آیا جدا شدن نیاز به طلاق دارد؟

ج. در فرض سؤال، چنانچه مدت ذکر نشود، حکم عقد دائم را دارد و اگر بخواهند جدا شوند جدایی باید با طلاق باشد.والله العالم

تبدیل عقد موقت به دائم

س. اگر بخواهیم عقد موقت را به عقد دائم تبدیل کنیم، چگونه عمل کنیم؟

ج. بایـد مدّت عقد موقت تمام شود و یا بقیّه مدت را، شوهر ببخشد و سپس عقد دائم خوانده شود و در غیر این صورت، عقد دائم

باطل است.والله العالم

عقد ۹۹ ساله

س. اجرای عقد موقت ۹۹ ساله حکم عقد دائم دارد یا موقت؟

ج. حکم عقد موقت را دارد.والله العالم

ذکر مدت مجهول در عقد موقت

س. شخصی خانمی را به عقد موقت خود با مهر مشخص درآورده است و مدت را تا زمانی که زوج مسکن مناسبی پیدا کند قرار داده‌اند. حال سؤال این است که عقد اینها چه حکمی دارد؟

ج. در فرض سؤال، عقد مذکور مبدل به عقد دائم شده، زیرا مدت مجهول است و در حکم عدم ذکر مدت است.والله العالم

اجرای صیغه موقت در حال حیض

س. آیا خواندن صیغه موقت، در حالی که زن در عادت ماهانه باشد، صحیح است؟

ج. اشکال ندارد؛ و پاک‌بودن زن در وقت خواندن عقد، شرط صحت عقد نیست.والله العالم

شاهد در عقد موقت

س. آیا عقد موقت نیاز به شاهد دارد؟

ج. در ازدواج دائم یا موقت، نیاز به حضور شاهد نیست.والله العالم

نقض شرط عدم دخول با رضایت زوجه

س. اگر در عقد موقت شرط عدم دخول و نزدیکی کنیم ولی بعد زن راضی به نزدیکی شود، آیا نزدیکی جایز است؟

ج. اگر زوجه بعد از عقد راضی به نزدیکی شود، شوهر میتواند با او نزدیکی نماید.والله العالم

نفقه و ارث در عقد موقت

س. آیا زن در عقد موقت نفقه دارد و یا بعد از فوت شوهر از او ارث می‌برد؟

ج. نه حق نفقه دارد و نه از شوهر ارث میبرد.والله العالم

شرط نفقه در عقد موقت

س. آیا می‌توان در عقد موقت، شرط نفقه را به صورت شرط نتیجه بیان نمود؟

ج. شرط نفقه در نکاح منقطع به نحو شرط فعل صحیح و بر زوج واجب است به شرط عمل کند لکن تخلف آن موجب حق فسخ نکاح نمی‌شود بلکه زوج اجبار به اداء نفقه می‌شود.والله العالم

شرط توارث در عقد موقت

س. آیا در عقد موقت، زوجین می‌توانند ارث‌بردن را شرط کنند؟

ج. مسأله مورد اشکال است؛ احتیاط در ترک شرط توارث است و در صورت اشتراط، احتیاط به تصالح با باقی ورثه است.والله العالم

اذن جهت خروج از منزل در عقد موقت

س. آیا خروج از منزل برای زنی که صیغه موقت شده بدون اذن شوهر جایز است؟

ج. زنی که متعه شده میتواند بدون اجازه شوهر از خانه بیرون برود. ولی اگر به واسطه بیرون‌رفتن، حق شوهر از بین میرود، بیرون‌رفتن او حرام است. والله العالم

مهریه با بذل مدت

س. با مردی عقد موقت کردم. هنوز مدت عقد باقی مانده بود که زوج مدت را بخشید. آیا همه مهریه به بنده تعلق می گیرد؟

ج. چنان‌چه دخول صورت گرفته، باید تمام مهریه را بدهد و اگر دخول نبوده، باید نصف آن را بدهد.والله العالم

قبول قول زن در عدم وجود ولیّ یا عدم بکارت و یائسه‌بودن

س. اگر کسی با زنی بخواهد ازدواج موقت کند و زن بگوید که من ولیّ (پدر یا جد پدری) ندارم یا ثیّبه (غیر باکره) و یا یائسه هستم، آیا می توان او را تصدیق کرد؟

ج. اگر بگوید پدر یا جد پدری ندارم، به احتیاط واجب قولش قبول نیست و باید فحص شود و اگر بگوید یائسه‌ام نباید حرف او را قبول کرد ولی اگر بگوید شوهر ندارم و احتمال صدق در باره او داده شود قبول است و فحص هم لازم نیست. بلی، اگر متهمه باشد احوط فحص است.والله العالم

ازدواج دختر باکره بدون ولیّ

س. دختری که پدرش فوت کرده و جد پدری هم ندارد. آیا در ازدواج موقت نیاز به اذن کسی دارد؟

ج. اگر دختر باکره‌ای، پدر یا جد پدری ندارد، جز اجازه و رضایت خود دختر بالغه رشیده اجازه دیگری لازم نیست.والله العالم

بذل مدت عقد موقت برای اجرای عقد دائم

س. در بین مردم مسلمان رسم است که قبل از جاری شدن صیغه دائم بین زوج و زوجه، صیغه محرمیت جاری می‌شود. آیا در هنگام جاری‌شدن صیغه دائم، بخشش مدت باقیمانده صیغه محرمیت و موقت از طرف زوج واجب است یا خیر؟

ج. بلی، باید مدت را ببخشد و اگر نبخشد، صیغه عقد دائم صحیح نیست.والله العالم

برخی استفتائات پیرامون امر بمعروف و نهی از منکر

س) بنظر شما، آیا همکاری بین آحاد مختلف جامعه اسلامی در اجرای فریضه امر به معروف و نهی از منکر ضروری است یا هر کس به تنهایی می‌تواند از عهده این کار برآید؟

ج. امر به معروف و نهی از منکر یکی از تکالیف اجتماعی است که در بعض موارد با همت و اقدام یک نفر انجام می‌پذیرد و در بعض مواقع، موقوف به قیام چند نفر، بلکه محتاج به اقدام و همکاری یک جمعیت و امّت است. پس نمی‌توان اقدام یک نفر را در همه موارد کافی شمرد و از دیگران تکلیف را ساقط دانست؛ زیرا اوّلاً: همکاری و همصدا شدن دیگران با آن کس که امر به معروف و نهی از منکر می‌کند، باعث کمال تأثیر و حصول مقصود است. اگر هزار نفر در یک موضوع موافق یکدیگر اظهارنظر کنند از حیث اثر با نظری که یک نفر اظهار نماید یکسان نیست.

و ثانیاً: بیانات اشخاص و طرز ادای مطالب و سلیقه‌هایی که در این موارد اعمال می‌شود در تأثیر، تفاوت دارد. بسیار اتفاق افتاده که شخصی از مواعظ و نصایح طولانی یک نفر متنبّه نشده، ولی با یک کلمه که از دیگری شنیده فوراً متنبّه و بیدار گردیده است.

و ثالثاً: در مورد بعضی از منکرات که میان جامعه رایج می‌شود یا بعضی از فرایض و واجباتی که ترک آن متداول می‌گردد و همچنین نسبت به بعض اشخاص که باید امر به معروف و نهی از منکر شوند، جز با کمک و همکاری افراد و همصدا شدن جمعیت بسیار، موفقیت حاصل نمی‌شود.

مخصوصاً همراهی و همکاری کسانی که در میان جامعه دارای شخصیت و وزن علمی و مقام و نفوذ هستند در پیشرفت مقصد مشروع آمر به معروف و ناهی از منکر دخالت بسیار دارد؛ زیرا مرتکبین معاصی وقتی ببینند جامعه به آنها با دیده تنفّر نگاه می‌کند و کار آنها را زشت و خلاف شرافت و انسانیت تشخیص می‌دهد، یا کسانی که دارای مقامات و یا اطلاعات و معلوماتی هستند عمل او را تقبیح می‌نمایند، بیشتر راه منحرفی را که در پیش گرفته‌اند ترک می‌کنند. پس تأثیر امر به معروف و نهی از منکر، غالباً محتاج به همکاری و تعاون است. اگر چنانچه آمرین به معروف را تنها گذارند، موفقیت لازم به دست نخواهد آمد.

س) چگونه است با آن‌که بسیاری از مصالح و فواید امر بمعروف و نهی از منکر و زیان‌های ترک آن را می‌دانیم، در ادای این فریضه کوتاهی می‌کنیم؟

ج. بعض علل این بی‌قیدی بشرح ذیل است:

اوّل: «ضعف ایمان» را که علت العلل این بی‌اعتنایی است. ضعف ایمان قدرت و شجاعت اخلاقی را از انسان سلب کرده و او را تحت نفوذ و مرعوبیت از قدرت‌های موهومه و اعتبارات ظاهریه، خوار و زبون می‌سازد. بدترین نقطه ضعف انسان که با وجود آن او را از هیچ عمل زشت و ارتکاب خلاف وظیفه نمی‌توان مصون دانست، بی‌ایمانی و بی‌دینی است.

دوّم: «طمع است». بسیاری از مردم با آن‌که آگاه و ملتفت هستند و خسارت ترک امر به معروف و نهی از منکر را می‌فهمند، برای طمعی که به مال یا استفاده از مقام اشخاص دارند به خیال آن‌که اگر فلان شخص را امر به معروف کنند از مال او یا ریاست او بی‌بهره می‌مانند، در ادای این وظیفه سهل‌انگاری روا داشته و بسا که در حضور آنها معصیت‌ها واقع شود که چون خوی زشت طمع، آنان را فاقد حریت و آزادمنشی و صراحت لهجه کرده از نهی از منکر خودداری می‌کنند.

سوّم: «ترس بی جا و خوف بیمورد است». پاره‌ای از مردم برای آن‌که رشد و بلوغ اخلاقی ندارند بیم و ترس بیجا غالباً از ادای این تکلیف باز می‌دارد و در پیش خودشان برای یک امر به معروف و نهی از منکر ساده و سهل که به هیچ مانع و محذوری برخورد نمی‌کند، محاذیر و موانع بسیاری فرض نموده و خود را به خیال خویش، معذور می‌سازند. حتی گاهی این مردم ترسو به دیگران هم که امر به معروف و نهی از منکر می‌کنند اعتراض می‌نمایند و آنها را احساساتی و بی فکر می‌شمارند!

چهارم: «یأس و نومید از حصول مقصود است». بسیاری از مردم وقتی کثرت اهل معصیت و طغیان و قوه و قدرت و تظاهرات و رونق بازار آنها را می‌بینند، گمان می‌کنند با امر به معروف و نهی از منکر مخصوصاً با نداشتن همکار، نمی‌توان کاری انجام داد و مردم را عوض نمود.

س) در مقابل منکراتی که در جامعه صورت می‌پذیرد، کمترین کاری که می‌توانیم و باید آن را انجام دهیم چیست؟

ج. چون مقصود از امر به معروف و نهی از منکر آن است که مرتکب فعل حرام و ترک واجب، این عمل را ترک کند، پساگر به مجرد اظهار کراهت از این عمل ـ ولو به اعراض و ترک معاشرت و مراوده- مرتکب، مرتدع میشود و ترک میکند، کافی است در اداء وظیفه امر به معروف و نهی از منکر و حاجت به امر و نهی بیشتر از این نیست.

س) بنظر حضرتعالی، آیا آمر بمعروف و ناهی از منکر خود باید عامل به معروف و منکر باشد یا با عدم عمل هم می‌تواند امربمعروف و نهی از منکر نماید؟

ج. بجا آوردن معروف و ترک نمودن منکر، بر هر مسلمانی، واجب است و لکن آنان که امر و نهی میکنند باید در عمل به معروف و ترک منکر، بر دیگران، پیش‌قدم باشند زیرا عمل، شرط تأثیر گفتار است.

س) شرایط امر به معروف و نهی از منکر چیست؟

ج.۱. آمر و ناهی، باید معروف و منکر را بشناسند.

۲. احتمال دهد امر و نهی او تأثیر دارد.

۳. امر و نهی، مفسده‌ای (ضرر جانی، مالی مهم و آبرویی) نداشته باشد.

۴. کسی که معروف را ترک میکند، و نیز کسی که منکر را انجام میدهد، بر ادامه عمل خود اصرار داشته باشد.

س) اگر کسی عملی را مرتکب شود که مرجع تقلید من آن را حرام میداند، ولی به نظر مرجع تقلید خودش جایز است، آیا باید او را از آن عمل نهی کنم؟

ج. خیر، نهی او در این خصوص مورد ندارد.

س) در فریضه امر به معروف و نهی از منکر، آیا یک بار تذکر دادن کافی است یا باید چندین بار تکرار کند؟

ج. اگر در تکرار تذکّر، احتمال اثر میدهد، باید تکرار کند.

س) اگر پدر و مادر انسان، مرتکب گناه شوند، آیا نهی از منکر آنان بیاحترامی محسوب نمیشود؟

ج. خیر، نهی از منکر آنان. با فراهم بودن شرایط آن، بر فرزند واجب است؛ البته سعی کند این کار را با سخن نرم و اخلاق نیک، انجام دهد و این امر، بیاحترامی به آنان محسوب نمیشود و اگر تأثیر نکرد، وظیفه دیگری ندارد.

س) در زمان حکومت اسلامی، اگر نیروی انتظامی در برخورد با مفاسد اجتماعی از خود جدیّت نشان ندهد، وظیفه مردم چیست؟

ج. این واجب با وجود شرائط از کسی ساقط نمیشود، مگر آن‌که دیگران به این فریضه عمل نمایند.

س) امروزه بیشتر مراسم‌های عروسی آلوده به انواع گناه‌هاست. وظیفه ما در برابر دعوت به اینگونه مراسم در صورتی که از اقوام نزدیک هم می‌باشد چیست؟ با توجه به اینکه عدم اجابت دعوت، موجب قطع رحم می‌شود.

ج) شرکت در اینگونه مجالس، شرکت در مجلس معصیت و حرام است و شخص مسلمان نباید در چنین مجالسی شرکت کند و باید علّت آن را بگوید و چنانچه حاضر نشدن وی در مجالس معصیت سبب قطع رحم شد، اشکال ندارد چرا که در حقیقت، علت قطع رحم آنها هستند.

س) وظیفه‌ی بنده به عنوان یک دانشجو، در مورد شرکت در کلاس‌های مختلط و نیز بی‌حجابی‌های موجود در دانشگاه چیست؟

ج. شرکت در کلاس‌های مختلط اگر مستلزم حرام باشد (از قبیل نظر به نامحرم و غیره)، جائز نیست. دانشجویان مسلمان متعهد باید مؤکداً از اولیاء دانشگاه، مراعات تعالیم و ظواهر اسلامی را بخواهند که هم دانشجویان در معرض محرمات قرار نگیرند و هم دانشگاه از مفاسد مصون بماند.

س) برخی از افراد خانواده ما نماز نمی خوانند. آیا بیدار کردن آنها برای نماز جایز است؟

ج. بیدارکردن کسی که بنای خواندن نماز صبح را ندارد بعنوان امر به معروف واجب است ولی کسی که قصد نماز خواندن دارد و

اتفاقاً خواب مانده است، بیدار کردنش واجب نیست.

س) اگر کسی در اداره‌ای رشوه بگیرد. آیا حق داریم به مسئولان مربوطه گزارش کنیم؟

ج. اول به خود او تذکّر دهید و اگر تذکر را نپذیرفت، باید به مسئولان امر گزارش داد.

س) وظیفه شرعی فرزندی که تحت تکفل پدری که رعایت موازین شرعی را درباره کسب و در آمد حلال را نمی‌کند و یا اینکه خمس نمی‌دهد چیست؟ با فرض اینکه امر و نهی تأثیر ندارد.

ج) اگر امر بمعروف و نهی از منکر در او اثر نمی‌کند وظیفه‌ای ندارد، ولی اگر عین مالی را که از اموال پدر مورد ابتلاء او است بداند حرام است، باید از آن اجتناب نماید.

س) گاهی در وسایل نقلیه عمومی، مانند اتوبوس، مینی‌بوس و غیره، راننده‌ها نوارهای موسیقی پخش می‌کنند. وظیفه ما چیست؟

ج. در صورتی که احتمال تأثیر بدهید باید تذکر بدهید و الّا لازم نیست و نباید به آن گوش داد.

س) همان‌طور که مستحضرید در رسانه‌ها مخصوصاً تلویزیون برخی فیلم‌های خلاف شرع که مشتمل بر زنان بی‌حجاب و یا موسیقی‌های لهوی است پخش می‌شود. وظیفه ما چیست؟

ج) همه مسلمانان وظیفه دارند در برابر منکراتی که صورت می‌پذیرد نهی از منکر نمایند و اگر همه در برابر پخش این بی‌عفتی‌ها در این موارد اعتراض کنند، از رواج این منکرات جلوگیری می‌شود.

س) آیا جایز است با کسانی که نماز و روزه و احکام شرعی اسلام را بجا نمی‌آورند معاشرت کرد یا خیر؟

ج. اگر معاشرت به منظور ارشاد و امر بمعروف و نهی از منکر باشد اشکال ندارد، و اگر مؤثر واقع نشود ترک معاشرت نماید.

احکام نماز عید فطر

× نماز عید فطر در زمان حضور امام علیه السلام واجب است و باید به جماعت خوانده شود. و در زمان ما که امام علیه السلام غایب است، مستحب می‌باشد. و می‌شود آن را به جماعت یا فرادی خواند ولی احتیاط این است که به جماعت آن را رجاءاً بخواند.

× وقت نمازعید فطر از اول آفتاب روز عید تا ظهر می‌باشد.

× مستحب است در عید فطر، بعد از بلند شدن آفتاب افطار کنند و زکات فطره را هم بدهند یا جدا نمایند و بعد، نماز عید را بخوانند.

× نماز عید فطر دو رکعت است که در رکعت اول بعد از خواندن حمد وسوره، باید پنج تکبیر بگوید و بعد از هر تکبیر یک قنوت بخواند و بعد از قنوت پنجم، تکبیر دیگری بگوید و به رکوع رود و دو سجده بجا آورد و برخیزد و در رکعت دوم چهار تکبیر بگوید و بعد از هر تکبیر قنوت بخواند و تکبیر پنجم را بگوید و به رکوع رود وبعد از رکوع دو سجده کند وتشهد بخواند و نماز را سلام دهد.

× در قنوت نماز عید فطر، هر دعا وذکری بخوانند کافی است، ولی بهتر است این دعا را بخوانند: اللهم اهل الکبریا والعظمهٔ واهل الجود والجبروت واهل العفو والرحمهٔ واهل التقوی والمغفرهٔ اسالک بحق هذا الیوم الذی جعلته للمسلمین عیداً ولمحمد ذخراً وشرفاً وکرامهٔ ومزیداً ان تصلی علی محمد وآل محمد وان تدخلنی فی کل خیر ادخلت فیه محمداً وآل محمد وان تخرجنی من کل سوء اخرجت منه محمداً وآل محمد صلواتک علیه وعلیهم. اللهم انی اسالک خیر ما سألک به عبادک الصالحون واعوذ بک مما استعاذ منه عبادک المخلصون.

× در زمان غایب بودن امام علیه السلام مستحب است بعد از نماز عید فطر، دو خطبه بخوانند، و بهتر آن است که در خطبه عید فطر احکام زکات فطره را بگویند.

× نماز عید سوره مخصوصی ندارد ولی بهتر است که در رکعت اول آن سوره شمس (سوره ۹۱) و در رکعت دوم سوره غاشیه (سوره ۸۸) را بخوانند، یا در رکعت اول سوره سبح اسم (سوره ۸۷) و در رکعت دوم سوره شمس (سوره ۹۱) را بخوانند.

× مستحب است نماز عید را در صحرا بخوانند ولی در مکه مستحب است در مسجد الحرام خوانده شود.

× مستحب است پیاده و پابرهنه و با وقار به نماز عید بروند و پیش از نماز غسل کنند و عمامه سفید بر سر بگذارند.

× مستحب است در نماز عید بر زمین سجده کنند و در حال گفتن تکبیرها، دست‌ها را بلند کنند وکسی که نماز عید می‌خواند، اگر امام جماعت است یا فرادی نماز می‌خواند، نماز را بلند بخواند.

× بعد از نماز مغرب و عشا شب عید فطر و بعد از نماز صبح آن و بعداز نماز عید فطر بلکه بعد از نماز ظهر وعصر روز عید نیز مستحب است این تکبیرها را بگوید: الله اکبر الله اکبر لا اله الا الله والله اکبر الله اکبر ولله الحمد، الله اکبر علی ما هدانا.

× احتیاط مستحب آن است که زن از رفتن به نماز عید خودداری کند ولی این احتیاط برای زن پیر نیست.

× در نماز عید هم مثل نمازهای دیگر، مأموم باید غیر از حمد و سوره چیزهای دیگر نماز را خودش بخواند.

× اگر مأموم موقعی برسد که امام مقداری از تکبیرها را گفته بعد از آن که امام به رکوع رفت باید آنچه از تکبیرها و قنوت‌ها را که با امام نگفته خودش بگوید و اگر در هر قنوت یک سبحان الله و یک الحمدلله بگوید کافی است.

× اگر در نماز عید موقعی برسد که امام در رکوع است چنانچه بتواند اقتدا کند وتکبیرها و قنوت‌ها را مختصراً اگر چه به یک سبحان الله باشد بگوید و درک رکوع امام کند اشکالی ندارد والا احتیاط آن است که در حال رکوع اقتدا نکند.

× اگر در نماز عید یک سجده یا تشهد را فراموش کند، احتیاط آن است که بعد از نماز آن را بجا آورد و نیز اگر کاری که برای آن سجده سهو لازم است پیش آید، بنابر احتیاط باید بعد از نماز دو سجده سهو بنماید.

جدیدترین سوالات بیشتر پرسیده شده

س) در حال حاضر مجتهد اعلم کیست؟

ج) مجتهد و اعلم را از سه راه می‌توان شناخت؛ یکی از راه‌ها این است که دو نفر عالم عادل که می‌توانند اعلم را تشخیص بدهند اعلم بودن کسی را گواهی دهند بشرط آن‌که دو نفر دیگر مانند آنها با ایشان مخالفت نکنند و اگر برای شما بعد از تحقیق از اهل خبره اعلم یا محتمل الاعلمیهٔ ثابت نشد، مخیرید از هر یک از مجتهدین تقلید نمایید.والله العالم

س) آیا عدول از مرجع حی به مرجع دیگر جایز است؟

ج) عدول به دیگری جایز نیست مگر در صورتی که مرجع تقلید اول فاقد شرائط شود یا علم به اعلمیت مرجع دیگر حاصل شود.والله العالم

س) کاشتن ناخن برای زنان چه حکمی دارد؟

ج) کاشتن ناخن بصورتی که برای وضو و غسل نتوانید آن را بردارید اشکال دارد ولی چنانچه شخصی مرتکب این عمل شده باشد، در صورت امکان، ناخن مصنوعی را بردارد و وضو و غسل به نحو معمول انجام شود و در صورت عدم امکان برداشتن ناخن، با همان حال وضو و غسل بعنوان جبیره انجام شود و احتیاطاً تیمّم هم کند.والله العالم

س) شستن لباس نجس در لباسشویی‌های تمام اتوماتیک که عمل شستن، آب کشیدن و خشک کردن را انجام می‌دهند چه حکمی دارد؟ آیا لباس نجس با این روش پاک می‌شود؟

ج. اگر پس از برطرف شدن عین نجاست، آب متصل به کر همه لباس‌ها را فرابگیرد و داخل ماشین را نیز تا هر جا نجس شده بگیرد همه پاک می‌شود و چنانچه آب قطع شود آبی که داخل ماشین است آب قلیل می‌باشد. پس اگر یقین کنید که آب همه

لباس‌ها و مواضع نجس ماشین را فراگرفته و غساله را خارج کند پاک هستند و در متنجس به بول باید دو مرتبه این عمل انجام شود و چنانچه یقین به این امور پیدا نکنید، محکوم به نجاست می‌باشند.والله العالم

س) زنی که ۵۰ سال قمری را پشت سر گذاشته اما همچنان عادت ماهانه می‌شوند، آیا از نظر شرعی یائسه محسوب می‌شود یا حائض؟

ج) زن‌هایی که سیده نیستند بعد از اتمام ۵۰ سال قمری یائسه می‌شوند و باید به اعمال مستحاضه عمل کنند اگر چه خونی که می‌بینند نشانه‌های حیض را داشته باشد. والله العالم

س) در چه صورتی غسل جنابت بر زن واجب می‌شود؟

ج) بطور کلی جنابت به دو چیز محقّق می‌شود: یکی دخول مرد به زن هر چند منی خارج نشود و دیگر خروج منی هر چند دخول واقع نشود.

س) متنجس تا چند واسطه نجس می‌کند؟

ج) متنجسّ، منجّس است و فرقی بین یک واسطه و چند واسطه نمی‌باشد.والله العالم

س) آیا ماء الشعیری که در بازار مسلمین فروخته می‌شود، حلال است؟

ج) اگر جو را به طریقی که در سابق اطباء دستور می‌دادند و به آن ماء الشعیر می‌گفتند بجوشانند اشکالی ندارد و اما آنچه از جو گرفته می‌شود و به آن آب جو می‌گویند حرام است. والله العالم

س) آیا تغییر جنسیت جایز است یا خیر؟

ج) اگر به معنای آشکار نمودن حقیقت زنانه و مردانه اشخاص باشد، چنانچه مستلزم امر حرامی از قبیل نظر نامحرم نباشد مانعی ندارد و احکام بر رجولیت و انوثیت واقعی جاری می‌شود اما تغییر جنسیت قطعی بر فرض تحقق آن در خارج، جایز نیست.والله العالم

س) عدالتی که در امام جماعت معتبر است به چه معناست و از کجا بایستی به عدالت امام پی‌برد و راه‌های احراز آن کدام است؟

ج) مأموم باید عدالت امام جماعت را احراز کند هر چند از اقتداء جمعی از مؤمنین باشد و با عدم احراز عدالت، اقتداء صحیح نیست. و معنای عدالت در مسأله شماره ۲ توضیح المسائل آمده است.والله العالم

س) چند وقتی است در مراسم موالید ائمه اطهار علیهم السلام، به هنگام شادی و شعف، به کف‌زدن ممتد پرداخته می‌شود. آیا کف‌زدن در این مراسم‌ها صحیح است؟

ج) کف‌زدن امری لهوی و حرام است و سزاوار است از کف زدن در مجالس مذهبی خصوصاً در مساجد و حسینیه ها اجتناب نمایند و شکوه و قداست اینگونه مجالس را با حرکات مذکور ضایع نسازند.والله العالم

س) آیا مالیات در کشور اسلامی، بجای خمس و زکات محسوب می‌شود؟

ج) مالیات بجای خمس و زکات محسوب نمی‌شود. والله العالم

س) آیا به هدیه خمس تعلق می‌گیرد؟

ج) هدیه به نظر اینجانب با سائر درآمدها فرقی ندارد یعنی چنانچه سال بر آن بگذرد و صرف مؤنه نشود، خمس دارد.والله العالم

س) آیا شخص می‌تواند خمس مال خود را بین فقرا و نیازمندان محل زندگی خود مصرف کند؟

ج) خمس دو بخش است به طور مساوی؛ یک بخش سهم مبارک امام علیه السلام است که اختیار مصرف آن با مجتهد جامع الشرائط است و باید بدست او برسد و بخش دیگر سهم سادات گرام است که به مستحقّ شرعی از سادات فقیر پرداخت می‌شود.والله العالم

س) آیا ازدواج موقت با دختر باکره رشیده بدون اجازه پدر صحیح است؟

ج) به نظر اینجانب به احتیاط واجب اذن پدر یا جد پدری برای ازدواج دختر باکره لازم است گرچه رشیده باشد، لکن چون مسئله مبنی بر احتیاط است رجوع به مرجع دیگری که اذن را لازم نمی‌داند با مراعات الاعلم فالاعلم مانع ندارد. والله العالم

س. آیا متعه با زنی که مشهور به فساد و بدکاره بودن است جایز است؟

ج) ازدواج موقت در صورتی که مشهوره به بدکاره بودن باشند بر خلاف احتیاط است مگر بعد از توبه.والله العالم

س) نزدیکی با همسر از دبر چه حکمی دارد؟

ج) وطی در دبر زن؛ چه در حال حیض و چه در حال پاکی، کراهت شدیده دارد و با عدم رضایت زوجه، جایز نیست.والله العالم

س) بستن لوله برای مردان و زنان چه حکمی دارد؟

ج) اگر بستن لوله موجب عقیم‌شدن دائم باشد، جایز نیست. والله العالم

س) گوش‌دادن به موسیقی چه حکمی دارد؟ آیا فرقی بین انواع موسیقی است؟

ج) بنظر اینجانب تمام آهنگ‌هایی که از آلات طرب می‌باشد حرام است و هیچ نوعی جایز نیست.والله العالم

س. حکم بازی پاسور بدون شرط‌بندی و نیز شطرنج چیست؟ بازی کامپیوتری آنها چطور؟

ج) بازی با پاسور و شطرنج و لو بدون برد و باخت جایز نیست و فرقی بین کامپیوتری و غیرآن نیست.والله العالم

س) در مورد کپی‌رایت از نرم‌افزارها یا شکستن قفل آنها حکم شرع چیست؟

ج) بطور کلی اگر در ضمن عقد فروش سی‌دی یا ضمن عقد لازم دیگری، شرط عدم رایت و یا عدم شکستن قفل سی‌دی شده باشد، رایت و شکستن قفل آن جایز نیست ولی در صورت رایت یا شکستن قفل، برای افراد بعدی خرید و فروش و استفاده از آن مانع ندارد.والله العالم

س) حکم تراشیدن ریش را به طور کامل بیان فرمایید؟

ج) تراشیدن ریش مطلقاً با هر وسیله‌ای انجام شود جایز نیست گرچه قسمتی از آن هم باشد، لکن تراشیدن با ماشین به مقداری که بر آن صدق وجود ریش کند مانعی ندارد.والله العالم

س) اگر کسی در امتحانات تقلب کند و قبول شود و در آینده به شغلی هم دست یابد، پولی که بدست می‌آورد حلال است یا حرام؟

ج) اصل تقلب در امتحانات جایز نیست، ولی اگر شخص مذکور از عهده وظایف مربوطه به شغلش کاملاً بر می‌آید و از این جهت کمبودی ندارد، استخدام ایشان و حقوق دریافتی اشکال ندارد.والله العالم

س) نظر حضرتعالی در مورد رعایت قوانین و مقررات راهنمایی و رانندگی چیست؟

ج) رعایت قوانین راهنمائی و رانندگی و سائر قوانین مشروعه لازم است.والله العالم

س) مراجعه به دعانویسان و فالگیرها چه حکمی دارد؟

ج) نوشتن دعاهائی‌که با دلیل معتبر از ائمه معصومین علیهم‌السّلام نقل شده و اجرت گرفتن در مقابل آن، اشکال ندارد ولی مراجعه به دعانویسان که به صورت‌های مختلفه از منابعی که اعتبار شرعی ندارد نقل می‌کنند یا می‌نویسند جایز نیست و اینگونه پول گرفتن، اکل مال بباطل و حرام است.والله العالم

س) آیا خرید و استفاده از ماهواره جایز است؟

ج) استفاده مشروع و مفید از آن اشکال ندارد ولی اگر معرض استفاده نامشروع و فساد اخلاق باشد جایز نیست. در این زمان که شرایط خاص رسانه‌ها و وسائل ارتباطی، صیانت اخلاقی و هویت اسلامی جامعه مخصوصاً نسل جوان را تهدید می‌کند همگان

مخصوصاً بزرگان خانواده و عائله بایـد مراقبت نماینـد که بسـتگان آنها به این خطر که از خطر اعتیاد زیان‌بارتر است مبتلا نشونـد و حیات اخلاقی آنها محفوظ بماند.

س. آیا سودی که بانک‌ها و مؤسسات مالی اعتباری به سپرده‌های مردم؛ بلندمدت یا کوتاه مدت می‌دهند حلال است؟

ج) در فرض سؤال اگر شخص پول خود را به عنوان وام ندهد بلکه بانک را وکیل کند که با پول او معامله مشروع با رعایت شرایط آن انجام دهد و بانک آن مبلغ را به عنوان منافع معاملات بدهد، اشکال ندارد.والله العالم

س) گرفتن وام بشرط سود یا کارمزد و نیز بشرط گذاشتن پول برای مدتی در حساب، چه حکمی دارد؟

ج) بطور کلی وام بشرط سودولو بعنوان کارمزد و نیز بشرط گذاشتن مبلغی در حساب، ربا و حرام است.والله العالم

احکام حجاب و رابطه با نامحرم

س) پوشانـدن پـا از مـچ تا انگشـتان در مقابل نامحرم برای زن واجب است یا نه؟ ج) بلی زن در مقابل نامحرم بایـد روی پاها را هم بپوشاند.

س) سلام بر نامحرم چه حکمی دارد؟

ج) در محیطهای جمعی سلام بر جمع مانعی ندارد؛ ولی بهتر است از سلامهای خصوصی که نوعاً زمینه ساز فتنه است، اجتناب شود. از امیرمؤمنـان علیه‌السـلام روایت شـده است که فرمود: «من به زن جوان سـلام نمیکنم؛ زیرا میترسم در قلبم چیزی خلجـان کنـد که مطلوب پروردگار نیست.»

س) آیا صحبت با نامحرم در محیط خلوت و به مدت طولانی جایز است؟

ج) اگر محیـط خلوتی باشـد که دیگری نتوانـد به آن وارد شود بودن دو نـامحرم در آن مکـان، حرام است، و در غیر آنجا هم، اگر صحبتهای شهوانی باشد، یا مفسده دیگری بر آن مترتب شود، جایز نیست.

س) آیا رعایت حجاب در مقابل پسر خاله و پسر عمو لازم است، اگر چه مسنتر از خودم و جای پدرم باشند؟

ج) پسـر عمه، پسر خاله، پسر دایی و پسر عمو همه نامحرم هستند و رعایت حجاب در برابر آنها واجب و ترک آن گناه است؛ و بالا بودن سن آنان موجب تغییر حکم نیست.

س) آیا میتوانیم با دختر نامحرمی، صیغه خواهر و برادری بخوانیم، و مثل خواهر و برادر با هم رفتار کنیم؟

ج) خیر، صـیغه خواهر و برادری با نامحرم مشروع نیست، آنچه موجب محرمیت میشود، انجام عقد ازدواج بصورت دائم یا موقت، با رعایت شرائط مربوطه است.

س) بـا توجّه به اینکه کلاسـهای دانشـجویان دختر و پسـر با هم برگزار میشود، طبعاً ناخودآگاه چشم آدم به دختران نامحرم میافتـد، حکم آن چیست؟

ج) نگاه غیر عمدی و بدون قصد لذت اشکال ندارد.

س) شنیدهام که میگویند گریم جزء آرایش حساب نمیشود، آیا این مطلب درست است، و گریم کردن جایز است؟

ج) گریم ـ اگر همراه کار حرامی نباشد ـ اشکال ندارد. بنابراین، گریم مردان به وسیله مردان یا زنان به وسیله زنان اشکال ندارد. امّا اگر گریم زن یا مرد به وسـیله نامحرم صورت بگیرد، جایز نیست. نکته دیگر آن که هر جا «گریم» به عنوان آرایش یا آرایش و تغییر چهره برای خانمها باشد، باید از نامحرم پوشانده شود؛ امّا اگر صرفاً برای تغییر چهره باشد، احوط پوشاندن آن از نامحرم است.

س) در جلسات عقد و عروسی که داماد وارد میشود، تکلیف خانمهایی کهبا او نامحرم هستند چیست؟

ج) در مقابل داماد و سایر نامحرمان باید رعایت حجاب کامل را بنمایند و فرقی بین مجلس عروسی و سایر موارد نیست.

س) عکسهایی که در کودکی (قبل از تکلیف) گرفته‌ایم و مسلماً بدون حجاب و... بوده، الان که بزرگ شده‌ایم، اگر نامحرم ببیند ـ مثلاً پسر خاله یا شوهر عمه و... آیا اشکال شرعی دارد؟

ج) اگر نامحرم بدون قصد لذت به عکسها نگاه کند مانعی ندارد و شما هم تکلیفی ندارید.

س) در عقدها و عروسیها که معمولاً خانمها با لباسهای ویژه آن مراسم شرکت دارند و در اکثر مواقع نیز لباسها، بدن نما است و فیلمبرداری صورت میگیرد تکلیف ما چیست؟

ج) اگر میدانید یا احتمال میدهید که در آینده این فیلمها توسط افراد نامحرم مشاهده میگردد لازم است حجاب کامل خود را موقع فیلمبرداری مراعات کنید و اگر نمیتوانید، از واقع شدن در مقابل دوربین فیلمبرداری خودداری نمایید.

س) استفاده از کرمهای چرب کننده، مرطوب کننده، ضد آفتاب و... بر روی دست و صورت، اگر به منظور محافظت از پوست بکار برده شود ولو اینکه خوشبو باشد و یا باعث سفید و روشن شدن پوست شوند؛ چه حکمی دارد؟

ج) اگر آرایش و زینت محسوب نشود، و بوی خوش آن موجب التذاذ و تحریک نامحرم نگردد اشکال ندارد.

ولی در هر صورت بنابر احتیاط واجب، صورت را از نامحرم بپوشاند.

س) در خانواده ما رسم است که در میهمانیها همه بستگان با یکدیگر دست میدهند. دست‌دادن بدون‌قصد لذت چه صورت دارد؟

ج) دست دادن با نامحرم، اگر چه از بستگان نزدیک مثل پسر دایی و پسر عمو باشند، حتی بدون قصد لذت هم جایز نیست. لازم است آنها را با احکام شرعی آشنا سازید.

س) آیا دایی یا عموی جوان میتواند دختر خواهر یا دختر برادر خود را که جوان است، ببوسد؟

ج) اگر قصد لذت شهوانی و ریبه در کار نباشد، اشکال ندارد.

س) آیا چیدن و رنگ کردن ابرو جایز است؟

ج) اصلاح و رنگ کردن ابرو برای خانمها اشکال ندارد؛ ولی باید از نامحرم پوشانده شود.

س) نگاه کردن به استاد مرد برای بهتر فهمیدن درس چگونه است؟

ج) نگاه به صورت و گردن و دستهای مرد نامحرم که معمولا نمیپوشانند، بدون قصد لذت و ریبه اشکال ندارد.

س) پوشیدن جوراب نازک برای خانمها چه حکمی دارد؟

ج) چون پوشاندن روی پا در مقابل نامحرم واجب است. بنابراین، استفاده از جوراب نازک که پوست پا از زیر آن پیدا باشد در مقابل نامحرم جایز نیست.

س) اگر انسان با دوست دختر خود به امامزاده برود و زیارت کند، آیا زیارتش همانند دوست معمولی صحیح است؟

ج) رفتن به زیارت امامزادگان برای کسب ثواب است. اگر انسان در مسیر کسب ثواب، گناهی مرتکب گردد، واضح است که به پاداش مذکور نخواهد رسید و چه بسا موجب افزایش گناه نیز بشود.

س) آیا پوشیدن لباس تنگ و کوتاه برای خانمها جایز است؟

ج) لباس خانمها در مقابل نامحرم، باید اولاً بدن را بپوشاند و ثانیاً بنحوی نباشد که موجب تحریک نامحرم گردد، و برجستگیهای بدن در آن ظاهر باشد.

س) لبخند زدن هنگام صحبت با نامحرم چه حکمی دارد؟

ج) لبخند زدن و هر کاری که در معرض تهییج نامحرم است، جایز نیست، و در حدیث آمده که هزار سال حبس در آخرت مجازات یک کلمه شوخی با نامحرم است.

س) معاینات پزشکی که مستلزم لمس و نظر به نامحرم است چه صورت دارد؟

ج) در صورت نبودن پزشک مماثل،به مقدار ضرورت اشکال ندارد.

س) دانشجوی پرستاری هستم. در موقع کار در بیمارستان گاهی دستم با دست همکاران نامحرم تماس پیدا میکند. با این که قصد و غرضی در کار نیست و کوشش خود را برای عدم تماس انجام میدهم، آیا مرتکب گناه میشوم؟

ج) اگر در اثنای کار، دستتان به طور اتفاقی با همکارانتان تماس پیدا کند، اشکال ندارد؛ ولی چنانچه بدانید این عمل به طور مکرر ـ هر چند ناخودآگاه ـ انجام میگیرد، لازم است از دستکش و مانند آن استفاده کنید.

س) اگر کسی با نگاه کردن یا لمس دختران غیر بالغ لذت ببرد، چه صورت دارد؟

ج) حرام است.

س) آیا لازم است حجاب را برای توریستها الزامی کنیم؟

ج) افراد توریست، از جهت حکم فقهی حجاب، تابع دین خود هستند؛ لکن همان گونه که ملزم به رعایت دیگر قوانین کشور هستند نباید اجازه داده شود بر خلاف ارزشهای دینی و فرهنگی کشور اقدام کنند، و موجب اشاعه فساد و ابتذال اخلاقی شوند.

س) آیا پوشیدن لباس آستین کوتاه برای آقایان جایز است؟

ج) چنانچه مرد بداند زنان با قصد لذت به دستانش نگاه میکنند، احتیاط واجب پوشاندن آن است.

س) آیا پوشیدن لباس سیاه در عزای امام حسین علیه‌السلام کراهت دارد؟

ج) پوشیدن لباس مشکی در سوگواری امام حسین علیه‌السلام از مصادیق تعظیم شعائر و دارای رجحان شرعی است و کراهت ندارد. بسیاری از فقهای بزرگوار و مراجع تقلید در روز عاشورا از قبای سیاه استفاده میکردند.

س) معیار لباس شهرت چیست؟

ج) لباس شهرت، لباسی است که پوشیدن آن بخاطر رنگ، کیفیت دوخت، یا علل دیگر مناسب نیست، بطوری که اگر آن را در برابر مردم بپوشند، توجه آنان را به خود جلب میکند، و انگشت نما میشوند.

س) آیا لباس خانمها حتماً باید سیاه باشد؟

ج) پوشیدن لباس سیاه واجب نیست بلکه ملاک آن است که لباس خانمها باید به رنگی نباشد که خلاف متعارف، و موجب جلب توجّه نامحرم گردد.

س) آیا پوشیدن جوراب برای خانمها لازم است؟

ج) بلی، خانمها در برابر نامحرم باید روی پای خود را بپوشانند و در این جهت فرقی بین حال نماز و غیر نماز نیست.

س) ظاهر شدن خانمها با مانتوهای تنگ، در بیرون منزل چه حکمی دارد؟

ج) رفت وآمد خانمها درمقابل نامحرم با لباسی که برجستگیهای بدن آنها را مشخص کند یا معرضیت برای فساد داشته باشد، جایز نیست.

س) آیا پزشک معالج به مریض مَحرم است؟

ج) پزشک، به مریض محرم نیست، ولی در مواقعی که معالجه متوقف بر نگاه یا لمس مریض است، به مقدار ضرورت میتواند نگاه یا لمس کند و در صورتی که لمس با دستکش یا از روی حایل دیگری کافی باشد، لمس مستقیم جایز نیست.

س) آیا نگاه کردن نامحرم به روی پا تا مچ که در نماز، الزامی برای پوشاندن آن نیست، حرام است؟

ج) بلی، نگاه مرد به روی پای نامحرم، حرام است و در حال نماز هم اگر خانمی بداند که در معرض دید نامحرم است، باید روی پا تا مچ را بپوشاند.

س) با توجّه به اینکه کلاسهای دانشجویان دختر و پسر با هم برگزار میشود، طبعاً ناخودآگاه چشم آدم به دختران نامحرم میافتد،

حکم آن چیست؟

ج) نگاه غیر عمدی و بدون قصد لذت اشکال ندارد.

س) آیا نگاه کردن به عکسهای زنان و مردان غیر مسلمان که در کتابهای درسی به صورت نیمه عریان وجود دارد، جایز است؟

ج) اگر با قصد لذت نباشد و مفسده‌ای هم به دنبال نداشته باشد، اشکال ندارد.

س) آیا نگاه کردن به دست و صورت و موهای زنان کفار جایز است؟

ج) در صورتی که قصد لذت و خوف از وقوع در حرام نباشد، نگاه به دست و صورت و جاهایی از بدنشان که عادت در نپوشاندن آن دارند، اشکال ندارد.

س) نگاه به نامزدم که بعداً قصد ازدواج با او را دارم، چه صورت دارد؟

ج) تا صیغه عقد دائم یا موقّت خوانده نشده، نامزد با نامحرمان دیگر تفاوتی ندارد، و نگاه به او با قصد لذت و شهوت، جایز نیست.

برخی سؤالات بیشتر پرسیده شده

س) نظر جنابعالی در مورد درآمد حاصل از بازاریابی شبکه‌ای و مخصوصاً شرکت گلد کوئیست چیست؟

ج) بازاریابی به شکلی که در گلد کوئیست و امثال آن است حرام و درآمد حاصل از آن نیز حرام است و الله العالم.

س)با عرض سلام و خسته نباشید می‌خواستم نظر شرع را در مورد حلال یا حرام بودن باشگاه بیلیارد بدانم. با تقدیم احترام و التماس دعا.

ج) اگر عرفاً بیلیارد از آلات قمار باشد خرید و فروش و بازی آن و تأسیس باشگاه و شرکت در آن حرام است و الله العالم.

س)خرید و فروش (سرمایه گذاری) در سهام شرکت‌های بورس اوراق بهادر ایران که قوانین مربوطه آن توسط مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان به تصویب رسیده چه حکمی دارد و نیز خرید و فروش سهام در بورس کشورهای دیگر چه حکمی دارد؟

ج) اگر با یکی از عناوین معاملات شرعی با وجود شرایط صحت آن انجام شود مانع ندارد. و الله العالم.

س)اگر یک کودک یک ماهه را از بهزیستی به فرزند خواندگی بگیریم و امکان محرمیت از طریق شیر دادن نباشد و از طرفی نخواهیم کسی متوجه شود که این کودک، فرزند ما نیست، محرمیت این کودک چه حکمی دارد؟ برای محرمیت چه باید کرد؟

ج) مراد ازکودک را که پسر یا دختر است بنویسید تا جواب داده شود که اگر دختر است با عقد موقت برای پدر کسی که او را گرفته است به او محرم می‌شود و اگر دسترسی به پدر او یا جدّ پدری وی ممکن نیست باید به اذن مجتهد جامع الشرایط باشد؛ ضمنا مخفی کردن اینکه کودک، فرزند شما نیست صحیح نمی‌باشد. والله العالم

س)با عرض سلام. در خصوص کسی که دیر به نماز جماعت میرسد و در رکعت دوم جماعت هنگام تشهد بصورت نیم خیز می‌نشیند آیا رکعت چهارم جماعت لازم است در تشهد و سلام نماز بصورت نیم خیز بشیند یا می‌تواند بلافاصله پس از سجده دوم برخیزد و نماز خودش را ادامه دهد. از شما کمال تشکر را دارم.

ج) بنا بر احتیاط واجب تا موقع سلام باید در حال جماعت باشد و موقع سلام جائز است قصد فرادا کند و برخیزد و الله العالم.

س)یک شرکت داخلی فروش کتاب، برای عضویت مبلغی دریافت می‌کند و در ازای آن کتاب‌های درخواستی را با پست، مجانی ارسال می‌کند، همچنین اگر هر عضو، افراد دیگری را به عضویت شرکت ترغیب کند، به ازای هر دو نفر و با شرایط خاص، مبلغ دو هزار تومان به شخص معرفی کننده به عنوان حق بازاریابی پرداخت می‌کند. عضویت افراد به صورت شبکه ای ثبت می‌شود و هر شخص، دارای دو نفر زیر مجموعه می‌گردد. در صورت تشکیل یک زوج به عنوان زیر مجموعه یک شخص، دو هزار تومان به او و همه افرادی که بالاتر از او می‌باشند پرداخت می‌گردد. ضمن ارائه آدرس پایگاه اینترنتی این شرکت، تقاضا دارم نظر خود را

درباره این مبلغ که به عنوان حق بازاریابی پرداخت می‌شود، بفرمایید.

ج) این نوع معاملات صورت شرعی ندارند و اکل مال به باطل است چه به صورت کتاب باشد چه طلا چه غیره و وجوهی که شرکت یا اشخاص از این طریق بدست می‌آورند نمی‌توانند در آنها تصرف کنند چون مالکش نیستند.

س)با سلام. با اجازه جنابعالی اول وضعیت خودم را عرض میکنم بعد از آن به طرح سوالم میپردازم. بنده در حال پایه گذاری فروشگاه اینترنتی نرم افزار هستم. بنده سی دی ها را از فروشگاههای دیگر که آن را رایت میکنند تهیه می‌کنم و پس از بسته بندی برای مشتریان ارسال می‌کنم. با فرض مذکور تکلیف بنده چیست؟ آیا اگر خودم هم سی دی های را رایت کنم یا به همان صورت سابق رایت سی دی ها را به فرد دیگری بسپارم (در صورتی که به کار آن فرد راضی هستم) از نظر شرعی مشکلی متوجه من است؟ آیا بنده باید از کار خود دست بکشم و فروشگاه را تعطیل کنم؟ خواهشم می‌کنم تکلیف زندگی مرا روشن کنید تا انشاء الله مال حرام وارد زندگیم نشود. متشکرم.

ج) اگر در ضمن عقد بیع (سی دی) ـ یا ضمن عقد لازم دیگری از رایت آن منع نمی‌باشد تکثیرش جایز نیست ولی خرید و فروش شما پس از آنکه دیگران تکثیر کرده‌اند محکوم به صحت است بشرط آنکه محتوای (سی دی) مخالف شرع نباشد. و الله العالم.

س)نظر حضرتعالی در خصوص عقد موقت دختر بالغه‌ی رشیده بدون اذن ولی چیست؟ در حالی که قصد ایجاد ارتباط زناشویی نباشد؟

ج) در نکاح باکره بنا بر احتیاط واجب اذن پدر یا جد پدری شرط است حتی اگر قصد جماع نداشته باشد و الله العالم.

س)حکم بازی کردن شطرنج در جامعه امروزی بدون شرط بندی چیست؟

ج) بازی شطرنج و هر چیزی که آن قمار محسوب شود حتی بدون برد و باخت حرام است و الله العالم.

س)آیا رایت سی دی جایز است یا خیر؟

ج) اگر در ضمن عقد بیع سی دی یا ضمن عقد لازم دیگری عدم رایت شرط شده باشد رایت آن جایز نیست و الله العالم.

س)آیا کسی که مقلد یک مرجع می‌باشد می‌تواند وجوهات (سهمین) خود را به مرجع دیگری تحویل دهد یا خیر؟

ج) موقوف به اجازه‌ی مرجع تقلید او است و الله العالم.

استفتائات مربوط به احکام روزه

رؤیت هلال ــ ثبوت ماه

س) ۱. آیا با محاسبات منجمین، ماه ثابت می‌شود ـ مخصوصاً وقتی که آنها امروز نسبت به زمان‌گذشته امکانات خیلی دقیق و مجهّز در اختیار دارند و اصرار می‌ورزند که نتائج دستگاه‌های علمی‌امروز قابل انکار نمی‌باشد.

ج)ـ پیشگوئی منجّمین بنفسه حجّت شرعیّه نیست، بلی اگر برای هر کس موجب علم به صحّت محاسبه شود،باید به علمی که از گفته منجّم حاصل شده عمل‌نماید.

س) ۲. آیا تطوِ و بلند بودن هلال را، دلیل بر شب دوم می‌دانید؟

ج)ـ بلند بودن ماه و تطوِ آن، دلیل شرعی بر شب دوم نیست.

س) ۳. اختلافات مربوط به تعیین اوقات و ازمنه چگونه مرتفع می‌گردد؟ آیا امروز واقعاً همان‌روزی است که تقاویم بیان داشته‌اند؟ در حالیکه شیعه و سنی در این امر مختلف القول هستند.

ج)ـ تعیین ایام از جهت اینکه اوّل ماه است ویا چند روز از فلان ماه گذشته با رؤیت هلال در اول ماه یاگذشتن سی روز از رؤیت

هلال ماه قبل ثابت میشود و همچنین با بیّنه شرعی و یقین خود مکلّف.

س) ۴. اگر ماه رمضان در شهری دیده شود، در شهرها دیگری که افق آنها یکسان و یا دو ساعت فرِق دارند اول ماه ثابت می‌شود یا نه؟

ج)ـ اکتفا، به رؤیت ماه در یک بلد برای سایر بلاد بعید نیست.

س) ۵. اگر ماه در کشورهای شرقی رؤیت شود آیا برای کشورهای غربی خود بخود ثابت‌می‌شود یا خیر؟

ج)ـ بطور کلی در هر نقطه از زمین که ماه رؤیت شود برای هر نقطه دیگر که بعداً روز می‌شود آن روز، روزاول ماه است.

س) ۶. آن طور که از توضیح المسائل و کتاب هدایهٔ العباد حضرتعالی استفاده می‌شودحضرتعالی در طریق ثبوت هلال اتحاد افق را شرط نمی‌دانید بنابر این آیا ما می‌توانیم مثلاً به رادیوعربستان اعتماد کنیم و اگر فردا را اول ماه یا روز عید فطر اعلام کرد ما هم روزه بگیریم یا افطار کنیم‌در هر صورت وظیفه ما چیست؟ سؤال دیگر اینکه در ذیل عنوان طریق ثبوت هلال در کتابهٔ هدایهٔالعباد حضرتعالی پیرامون همین مسأله فرمودید که سزاوار است که احتیاط ترک نشود، رعایت‌احتیاط در صورت اعلام اینکه فردا عید فطر است چگونه میسر است.

ج)ـ همانطوریکه در توضیح المسائل و هدایهٔ العباد ذکر شده بنظر اینجانب رؤیت هلال در بلدی نسبت به‌بلاد دیگر نیز بعید نیست کافی باشد البته ثبوت رؤیت باید به علم و یا بیّنه شرعی باشد و احتیاط به این حاصل میشود که مکلف در آن روز به مقدار مسافت شرعی مسافرت بنماید و روزه خود را در مسافرت افطارنماید.

س) ۷. بعضی از مراجع عظام، در رؤیت هلال در شهری شرط کفایت آن در شهر دیگر را،اتحاد افق می‌دانند تفاوت افق چه قدر باشد کافی از رؤیت در شهر دیگر نیست؟

ج)ـ بنظر حقیر رؤیت هلال اگر به یکی از راههائی که در رساله‌های عملیّه مذکور است ثابت شود، برای همه‌نقاطی که روزشان بعد از آن است کفایت می‌کند.

س) ۸. در ماه مبارک رمضان اگر در شهر غزنی افغانستان ماه دیده نشود ولی رادیو جمهوری‌اسلامی ایران اعلام کند که ماه دیده شده و ثابت هم شود آیا مردم آنجا می‌توانند عید بگیرند یا نه؟ و مردمی که از چند مجتهد تقلید دارند می‌توانند در مسأله رؤیت هلال به فتوای مجتهد واحدعمل کنند یا خیر؟

ج)ـ بنظر حقیر بعید نیست، رؤیت هلال در هر نقطه‌ای، برای نقاط دیگر که در ساعت رؤیت هلال در آن شب یا روز باشد کافی باشد یعنی روز بعد از آن روز یا شب برای آنها روز اوّل ماه است ولی بنظر آقایانی که توافق افق را در کفایت رؤیت هلال برای بلد دیگر معتبر میدانند، باید این جهت مراعات شود و مقلد هر مرجعی طبق فتوای مرجع خود عمل بنماید.

س) ۹. در شهری که اکثریّت با اهل سنت می‌باشند و شیعه‌ها در اقلیّت هستند، در عید قربان وعید فطر قطع بخلاف نداشته باشیم می‌توانیم با آنها عید بگیریم و اگر در نجف اشرف ماه را دیده‌باشند و ۲۹ روز روزه گرفته‌اند ولی در استانبول دیده نشده و سنی‌ها سی روز روزه می‌گیرند ویک روز بعد از نجف عید بگیرند وظیفه ما شیعه‌ها چیست؟

ج)ـ در فرض مزبور اشکالی پیش نمی‌آید فقط از تظاهر به خوردن روزه و اقامه نماز عید به جماعت خودداری شود و اگر تقیه و حفظ وحدت اقتضا بکند روز عید آنها نماز عید بخوانند.

مبطلات روزه

س) ۱۰. اگر کسی در ماه مبارک رمضان، از خواب بیدار شود و بعد متوجه بشود که از وقت اذان‌گذشته است آیا روزه این فرد صحیح است؟

ج)ـ بلی صحیح است.

س) ۱۱. کیفیت روزه‌ی شخص کاهل نماز، که در انجام نمازهای واجبش، کوتاهی کرده چیست؟

ج)ـ روزه، واجب دیگری است و شخص مذکور به جهت کاهل نماز بودن، معصیت کار است، ولی اگر روزه گرفته روزه او صحیح است.

س) ۱۲. آیا اگر در ماه مبارک رمضان، قرآن را به طرز غلطی بخوانیم، ضرری متوجه روزه می‌شود؟(عدم تلفظ صحیح کلمات)

ج)ـ اگر عمداً آیات را غلط نخواند، اشکال ندارد و رعایت تجوید در قرائت قرآن واجب نیست.

س) ۱۳. مستدعی است حکم شرع مقدس را در مورد اشخاصی که کارشان غواصی در اعماق آبهاست نسبت به صوم و صلوهٔ بیان فرمایید.

ج)ـ زیر آب رفتن با لباس غواصّی بنابر احتیاط واجب مبطل صوم است ولی اگر شخص داخل زیر دریائی که‌شبیه اطاق است و ملاصق بدن نیست زیر آب برود روزه باطل نمی‌شود و نسبت به نماز، کسی که با لباس غواصّی زیر آب است اگر نمی‌تواند خارج شود و نماز بخواند و یا وقت تنگ است با همان حال مقداری که می‌تواند قرائت و سایر اذکار را بخواند و رکوع و سجود را به ایماء و اشاره انجام دهد و به احتیاط واجب بعد هم قضاء آن‌نماز را بخواند. واللّه العالم.

س) ۱۴. کشیدن سیگار و استعمال قلیان آیا مبطل روزه هست؟

ج)ـ بنابراحتیاط واجب، روزه‌دار نباید دود سیگار یا قلیان را به حلق برساند.

س) ۱۵. کشیدن تریاک برای شخص معتاد، در ماه مبارک رمضان، مبطل روزه می‌باشد؟

ج)ـ احتیاط واجب در ترک آن است، چه برای معتاد و چه غیر.

س) ۱۶. آیا کشیدن سیگار، به صورتی که دود آن را فرو نبرند، روزه را باطل می کند؟

ج)ـ اگر دود آن را فرو نبرند روزه را باطل نمی کند، ولی تظاهر به آن در این صورت، مناسب نیست و به احترام ماه مبارک ترک شود.

س) ۱۷. زدن آمپول مقوّی یا پنی‌سیلین برای روزه‌دار جایز است یا خیر؟

ج)ـ اشکال ندارد و فرقی بین اقسام آمپولها نیست، ولی احتیاط مستحب در ترک است.

س) ۱۸. آیا شخص روزه‌دار در ماه مبارک رمضان، می‌تواند سُرم یا آمپول، تزریق کند؟

ج)ـ احتیاط مستحب آن است که از استعمال آمپول و سرم خودداری کند و اگر لازم شد و تزریق کرد روزه‌اش باطل نمیشود.

س) ۱۹. اگر کسی در ماه مبارک رمضان، قبل از اذان صبح، از خواب بیدار شود و در خواب‌محتلم شده باشد و امکان غسل کردن را نداشته باشد، حکم روزه این فرد چه می‌شود؟

ج)ـ در فرض سؤال اگر متمکن از غسل قبل از اذان صبح نباشد، تیمم بدل از غسل کند و روزه بگیرد.

س) ۲۰. شخصی در ماه رمضان با خودبازی می کند ولی منی بیرون نمی‌آید و علائم جنب هم دراو نیست بعد از ساعتی بول می کند مایعی سفید رنگ خارج می‌شود شک دارد منی هست یا نه روزه‌او باطل است یا نه در صورت بطلان کفاره دارد یا نه؟

ج)ـ اگر کاری با خود کند که بر حسب عادت موجب انزال منی می‌شود، هر چند منی انزال نشود،روزه‌اش باطل است، ولی در فرض مذکور وجوب کفّاره معلوم نیست. واللّه العالم.

س) ۲۱. کسی که نمی‌دانسته استمناء روزه را باطل می کند و حتی یک گناه کبیره است، اگر این‌عمل را انجام دهد آیا روزه او باطل است ؟ اگر باطل است کفّاره دارد یا خیر؟ اگر دارد مقدار آن چقدراست؟

ج)ـ در فرض سؤال، باید قضای روزه را بگیرد ولی کفّاره ندارد، بلی اگر جاهل مقصّر باشد، به این معنی که درموقع ارتکاب عمل،

احتمال حرمت بدهد و سؤال نکند و یا بداند استمناء حرام و معصیت است، هرچند نداند که‌روزه را باطل می‌کند و در روز ماه رمضان انجام دهد، کفّاره جمع دارد، که در توضیح المسائل مسأله شماره ۱۶۷۴ ذکر شده است.

س) ۲۲. اگر شخصی در کلاس درس بوده ناگهان متوجه گردید که لای دندان غذائی است و خودرا مقداری کنترل نموده به این امید که در پایان درس آن را بیرون ریزد، ولی احتمال قوّی می‌دهد که‌در کلاس درس همراه با آب وارد حلق شده باشد آیا روزه باطل می‌شود یا این شخص معذورمی‌باشد؟

ج)ـ در فرض سؤال مجرّد وجود غذا در لای دندان ویا در داخل آب دهن تا پائین نرود، مبطل روزه نیست،البته باید شخص مذکور به هر نحوی، از رفتن غذا به معده ممانعت نماید و احتمال پائین رفتن غذا موجب بطلان‌روزه نیست.

کفاره روزه

س) ۲۳. کفّاره روزه یک ماه، با نان چقدر است؟ با برنج چقدر است؟

ج)ـ کفّاره افطار غیر عمدی، برای هر روز یک چارک طعام مانند گندم و برنج است و اگر بخواهد نان بدهد،برای هر روز یک کیلو بدهد.

س) ۲۴. آیا می‌توان پول کفّاره را به فقیر داد. و به او گفته شود طعامی که روزانه می‌خوری قصد کفّاره کن یا لازم است فقیر از همین پول طعام بگیرد.

ج)ـ در فرض سؤال، فقیر باید با همین پول، برای دهنده آن طعام بخرد و به وکالت از طرف او طعام را به عنوان کفّاره بردارد. واللّه العالم.

س) ۲۵. کسی که از خصال کفارات اطعام را برگزیده و یا از بابت کفاره و فدیه یک مدّ طعام باید بدهد یا فطره عید فطر را می‌دهد آیا مجزی است که از نانوائی‌های کشور نان خریداری کند و به‌مستحقین بدهد یا نه با آنکه می‌دانیم که دولت به نانوائی‌ها سوبسید میدهد و یک کیلو نان که در نانوائی به سیزده تومان می‌دهند، اگر آزاد خریداری شود شاید در حدود چهل تومان باشد؟

ج)ـ در فرض سئوال، خریدن نان از نانوائی و به عنوان کفّاره یا فطره دادن مانع‌ندارد.

س) ۲۶. در باب کفاره روزه آیا می‌شود به مقدار پول گندم، یا برنج به فقیر داد؟

ج)ـ پرداخت کفاره به نحو مذکور در سؤال مجزی نیست. باید همان گندم را بدهد و یا برنج و یا اجناس دیگری که در باب کفارات مذکور است. واللّه العالم.

س) ۲۷. زنی مریض بوده و ماه رمضان روزه نگرفته و مرض او تا سال بعد ادامه داشته است وکفاره بر عهده او آمده ولی از خود پولی ندارد آیا کفاره زن بر عهده شوهر واجب است یا نه؟

ج)ـ کفّاره زن بر شوهر واجب نیست.

س) ۲۸. تکلیف شخصی که چندین کفّاره جمع بر گردن دارد، لیکن فعلاً نه وسع مالی دارد که‌اطعام فقرا بدهد و نه توان جسمی دارد که چندین ماه روزه بگیرد، در حال حاضر چیست؟ (در این‌مورد نیز میزان دقیق در دست نیست) آیا چنین فردی از گرفتن روزه مستحبی محروم است؟

ج)ـ به مسأله شماره ۱۶۶۹ توضیح المسائل مراجعه نمایید و اگر چنین شخصی قدرت بر روزه گرفتن ندارد،قهراً قدرت بر روزه مستحبی هم ندارد مگر اینکه مثلاً قدرت بر دو و سه روز، روزه گرفتن دارد ولی چون روزه‌کفّاره باید سی و یک روز آن پشت سر هم باشد، قدرت بر آن نداشته باشد، که در این صورت اگر روزه قضا نداشته باشد روزه مستحبی اشکال ندارد. واللّه العالم.

س) ۲۹. اگر کسی در ماه مبارک رمضان عمداً افطار به حرام کند و قبل از اداء کفّاره روزه فوت نماید در صورت وصیّت به بجا

آوردن وانجام کفّاره روزه و یا در صورت عدم وصیّت اگر ولیّ متوفی بخواهد استیجار صوم کند، و یا خودش بخواهد عمل به وصیّت کند تتابع در بجا آوردن روزه در دو فرض سؤال واجب است یا خیر؟

ج)ـ در هر دو فرض تتابع واجب است.

س) ۳۰. اینجانب دارای سنگ کلیه می‌باشم وقبلاًـ نیز هر دو کلیه‌هایم را عمل جراحی نموده‌ام ودکتر متخصص گفته است روزه نباید بگیرید و آب و مایعات زیاد بخورید، اگر اینجانب فقط آب‌بخورم و چیز دیگری نخورم روزه‌ام درست است یا خیر، وتا کنون نیز حقیر اینگونه عمل نموده‌ام؟

ج)ـ در فرض مسأله که روزه گرفتن برای شما ضرر دارد و باید در اثناء روز از مایعات استفاده نمائید، روزه بر شما واجب نیست و برای هر روز یک مدّ طعام (تقریباً هفتصد و پنجاه گرم) به فقیر غیر سید در رمضان آینده کفاره بدهید.

س) ۳۱. اگر در ماه مبارك رمضان بی‌سحری بمانیم و مریض هم باشیم و در روز قبل از اینکه‌چیزی بخوریم با زن خود جماع کردیم چه حکمی دارد؟

ج)ـ در صورتی که مرض مجوّز افطار نداشته‌اید در فرض سؤال کفاره واجب است.

س) ۳۲. ملاك مریض که روزه ماه رمضان از وی ساقط است، چیست؟

ج)ـ اگر بداند روزه برای او مضرّ است یا مظنه ضرر داشته باشد و یا احتمال عقلایی بدهد که مضر باشد به طوری که از آن احتمال، خوف ضرر حاصل شود، روزه واجب نیست و بعد باید قضای آن را بگیرد بلی اگر مرض تا رمضان سال بعد طول بکشد قضا هم ساقط است، فقط باید کفّاره مدّ بدهد. واللّه العالم.

س) ۳۳. اگر شخصی در ماه مبارك رمضان به مسافرت برود و قصد ده روز نماید، در بین این ده روز آیا می‌تواند در بلاد کبیره بیش از ۴ فرسخ از منزل خود دور شود؟

ج)ـ در فرض سؤال، چنانچه تمام مسافتی را که طی میکند در داخل شهر باشد، اشکال ندارد.

س) ۳۴. کفّاره روزه رمضان و کفّاره حنث نذر، قسم و عهد آیا از اصل مال میت باید داده شود یا از ثلث اگر به آن وصیّت کرده باشد؟

ج)ـ اگر وصیت کرده که اینها را از ثلث بدهند از ثلث برداشته می‌شود و در غیر این صورت از اصل مال برداشته می‌شود.

س) ۳۵. شخصی به حدّ بلوغ رسیده است امّا ندانسته در ماه مبارك رمضان با اینکه روزه است(نعوذ باللّه) عمل منافی عفت انجام داده حالا که این شخص بعد از گذشت چند سال، حکم حرام بودن این عمل را دانسته نمی‌داند که آیا باید کفاره جمع دهد یا اصلاً کفاره بدهد یا نه و روزه‌اش چگونه است، خواهشمند است حکم این شخص را بیان فرمائید و بفرمائید این چند سال که گذشته،روزه او که باطل شده، چه حکمی دارد؟

ج)ـ در فرض سؤال، چنانچه حرام بودن عمل را نمی‌دانسته و در جهل خود هم مقصّر نبوده فقط قضای آن‌روزه‌ها واجب است و چون در انجام قضا تأخیر نموده، برای هر روز ۱۰ سیر طعام مانند گندم یا آرد بعنوان کفارهٔ تأخیر قضا به فقیر غیر سیّد بدهد و اگر حرام بودن عمل را می‌دانسته هر چند وجوب کفاره را نمی‌دانسته ویا اینکه در جهل بمسأله مقصّر بوده علاوه بر آنچه گفته شد کفاره عمد هم بر او واجب است و تفصیل آن در توضیح‌المسائل مسأله ۱۶۶۹ مذکور است مراجعه نمائید.

س) ۳۶. دختری در سن ۹ سالگی از روی نادانی روزه خود را در ماه رمضان افطار می‌نماید آیا کفاره تعلق می گیرد؟

ج)ـ در فرض سؤال چنانچه ۹ سال قمری را تمام کرده و توانایی روزه گرفتن را دارد و با اینکه می‌داند روزه خوردن برای او حرام شده است، روزه را می‌خورد کفاره دارد هرچند نداند که روزه خوردن علاوه بر حرمت کفاره هم دارد. واللّه العالم.

س) ۳۷. مسافر در سفر نماز تمام خوانده، روزه را هم گرفته بعداً فهمید که باید نماز را شکسته وروزه را افطار نماید. آیا نماز و

روزه قبلی وی درست است یا احتیاج به اعاده دارد؟

ج)ـ نماز و روزه‌اش صحیح است احتیاج به قضاء ندارد.

س) ۳۸. چند روز روزه ماه مبارک رمضان، از چند سال، بر ذمه دارم، و در ضمن نمی‌دانم از هر سال چند روزی بوده تکلیف چیست؟

ج)ـ در فرض مسأله می‌توانید به مقداری که یقیناً کمتر از آن مقدار نبوده اکتفاء نمائید و اگر مقداری روزه قضاء بگیرید که بدانید قطعاً بیشتر از آن بر ذمه شما نیست احوط است.

س) ۳۹. نمی‌دانم چند ساله بودم شک دارم حدود ۱۴ الی ۱۵ سالگی نماز نخوانده‌ام عمداً و روزه خواری هم کرده‌ام بفرمائید چه حکمی دارد وظیفه من در قبال این اعمال انجام نشده چیست؟

ج)ـ هر مقدار از نماز و روزه خود را که یقین دارید در حال بلوغ ترک کرده‌اید باید قضا نمائید و برای تأخیر قضای روزه کفاره غیر عمد باید بدهید و چنانچه افطار روزه بدون عذر و عمدی بوده باید برای هر روز کفاره عمد هم بدهید.

س) ۴۰. آیا کسی که روزه قضا در ذمه دارد می‌تواند روزه نذری بگیرد؟ در صورتی که نذر کرده باشد تکلیف او چیست؟

ج)ـ کسی که روزه قضا بر ذمّه دارد میتواند نذر کند که روزه بگیرد و صحیح است.

س) ۴۱. بنده شش سال است که به سن تکلیف رسیده‌ام یعنی ۶ ماه رمضان بر من گذشته که می‌بایست روزه می‌گرفتم، چهار سال اخیر را روزه گرفته‌ام تماماً، ۲ سال ابتدائی را نمی‌دانستم که به‌تکلیف رسیده‌ام، بعدها فهمیدم که قبل از ۱۵ سالگی مکلف بوده‌ام از این رو بعضی از روزهای این دو ماه مبارک رمضان را روزه گرفته و بعضی دیگر را که حدوداً از هر دو ماه مبارک ۳۰ روز می‌شود روزه نگرفته‌ام تکلیف بنده در برابر قضای این روزه‌ها چیست؟

ج)ـ در فرض سؤال روزه‌های فوت شده را قضا نمائید، و برای هر کدام یک مدّ طعام کفاره بدهید و اگرالتفات به وجوب صوم نداشته‌اید و غافل از سؤال کردن بوده‌اید کفاره عمد واجب نیست.

س) ۴۲. شخصی ۴۲ ساله تاکنون روزه نگرفته و گفته دارای ۱۵ عائله بوده و برای تلاش و اداره خانواده‌ام در گرما و سرما کار می‌کردم طاقت نداشتم روزه بگیرم. عذر شرعی هم نداشته خواهشمند است نظر مبارک را بیان فرمائید.

ج)ـ در مورد سؤال چنانچه شخص مذکور، بدون عذر شرعی روزه نگرفته، باید کفّاره بدهد و نیز قضای روزه‌هائی که نگرفته انجام دهد و اگر با عذر شرعی روزه نگرفته کفاره عمد ندارد و اما نسبت به قضای موردی که با عذر افطار کرده موارد مختلف است مورد محل‌ِابتلاء را بنویسید تا جواب داده شود.

س) ۴۳. اگر دختری که ۹ سالگی روزه بر او واجب شده است؛ بنا به گفته والدین که توان گرفتن‌همه روزه‌ها را نداشته، چند روزه از روزهای واجب را نگرفته باشد (و تعداد روزه‌های نگرفته را نیز نداند) و اکنون نیز نداند که آیا در زمان توان آن روزه‌ها را داشته است یا نه و اطرافیان هم ندانند تکلیف او چیست؟

ج)ـ در فرض سؤال، هر مقدار را یقین دارد که کمتر از آن نبوده قضا کند.

س) ۴۴. این حقیر در سنوات ماضیه سه سال در ماه مبارک رمضان در فصل تابستان و در گرمای طاقت فرسا و در شرایطی که گرفتن روزه دشوار بود مشغول درو، جمع‌آوری زراعت و محصول بودم، لذا به اکراه بدون میل و رغبت از فضایل ماه مبارک محروم ماندم و روزه را افطار کردم که درماههای بعد قضای آن را نمودم آیا بری الذمّه شده‌ام یا نه؟

ج)ـ در مورد سؤال جمع آوری محصول مجوّز افطار روزه رمضان نیست، برای هر روزه‌ای که افطار کرده‌اید علاوه بر قضای آن روزه، کفّاره عمد به شرحی که در توضیح المسائل مذکور است باید ادا نمائید.

س) ۴۵. آیا احتمال ضرر و بیماری مجوزی برای افطار می‌باشد یا اطمینان به ضرر و بیماری لازم است؟ میزان در مقدار ضرر

چیست؟

ج)ـ خوف ضرر مجوز بلکه موجب افطار است و اطمینان لازم نیست و نسبت به مقدار آن کافی است که‌عرف عقلاء اثر مترتب بر روزه را ضرر محسوب دارند. واللّه العالم.

س) ۴۶. کسی که مریض بوده مدت چند سال نتوانسته روزه بگیرد، اگر صحت پیدا کرد آیا آخرین سال را روزه بگیرد و آن مدت را که نتوانسته روزه بگیرد کفّاره بدهد و اگر توان پرداخت کفّاره را نداشته بایستی استغفار نماید؟ و یا اگر بعداً متمکن شد بایستی کفّاره روزه آخرین سال را بدهد یا سالهای گذشته راهم بپردازد؟

ج)ـ در مورد سؤال بنابر احتیاط واجب بایستی کفاره سالهای گذشته را هم بپردازد.

س) ۴۷. خانمی از ۲۷ سالگی به بعد بر اثر بیماری قادر به گرفتن روزه نبوده است حال تکلیف اوچیست؟

ج)ـ در فرض سؤال، قضای روزه‌ها لازم نیست لکن برای هر روز یک چارك طعام مانند گندم و آرد به فقیرغیر سیّد به عنوان کفّاره بدهد.

س) ۴۸. اینجانب سه ماه روزه ماه مبارك رمضان بدهکار می‌باشم ولی بعلت بیماری کلیه و دستور پزشك نمی‌توانم تا آخر عمر روزه بگیرم حکم روزه‌های قضاء چگونه است و آن را اگر عمداً افطار کرده باشم چه حکمی دارد و اگر به خاطر عذر شرعی بوده چه حکمی دارد؟

ج)ـ در صورتی که شخصی بواسطه مرضی معذور از گرفتن روزه باشد نباید روزه بگیرد و چنانچه تا ماه رمضان بعد بیماری او ادامه داشت و نتوانست قضاء روزه‌ها را بگیرد قضاء هم از او ساقط است فقط باید برای هرروز یک مدّ (ده سیر) طعام مثل گندم کفاره به فقرا بدهد و اگر بدون عذر عمداً روزه را افطار کرده کفاره عمد وقضاء بر او واجب میشود و تفصیل مسأله را در توضیح المسائل ملاحظه‌نمائید.

س) ۴۹. دختری ۹ ساله می‌باشد و توان روزه گرفتن ندارد آیا وقتی که توان پیدا کرد قضای‌روزهای گذشته واجب است یا نه؟

ج)ـ در صورتی که روزه موجب حرج یا بیماری شود گرفتن جائز نیست فعلاً به مقداری که میتواند از روزه بگیرد و بقیه را در طول سال به تدریج قضاء نماید.

س) ۵۰. اینجانب متولد ۱۳۴۳ که تا سال ۷۰ هجری شمسی در سلامت بوده و بعلت مسافرت وعذر شرعی بعد از بلوغ تا سال ۷۰ روی هم نود روز (سه ماه) از روزهای ماه مبارك رمضان را نتوانسته‌ام بگیرم بنابراین از سال ۷۰ هجری شمسی بدلیل بیماری کلیوی و دستور پزشك بر منع روزه گرفتن تا آخر عمر از گرفتن روزه معذورم.

خواهشمندم حکم روزه‌های قضائی که در روزهای سلامتی به علت عذر شرعی (مسافرت) نگرفته‌ام بیان بفرمائید؟

ج)ـ کفاره روزه‌هائی که قضاء آنها را تا رمضان بعد نگرفته‌اید بپردازید (برای هر روز یک مد طعام) و چنانچه در تمام عمر از گرفتن آن عاجز باشید وصیت کنید بعد از شما قضاء آنها را بگیرند.

س) ۵۱. اگر روزه موجب چشم درد نمی‌باشد ولی سوی چشم کم می‌شود آیا کسی که به این‌بیماری مبتلا است باید روزه بگیرد یا نه؟

ج)ـ اگر بطور موقت باشد که بعد از روزه بر طرف میشود مجوز افطار نیست ولی اگر روزه موجب شود که نور چشم برای همیشه کم شود روزه واجب نیست.

س) ۵۲. شخصی در ماه رمضان مریض بوده روزه نگرفته ـ بعد از ماه رمضان هم مریض بوده ـ و اوّل ذی‌القعده فوت کرد و در حیات خود کفاره ماه رمضان را که روزی ۷۵۰ گرم باشد اطعام نداده،حالا کفّاره بر عهده کیست آیا از اصل مال برداشت شود یا

نه ویا اینکه بر پسر بزرگ قضا واجب است یا نه؟

ج)ـ در فرض سؤال، اگر از اوّل ماه رمضان تا وقت فوت مریض بوده قضا و کفّاره ندارد و اگر در ماه رمضان‌مریض نبوده و عمداً روزه نگرفته و بعد از ماه رمضان مریض شده باید کفاره عمد از اصل مال برداشته شود و قضا هم دارد و اگر در ماه رمضان مسافر بوده وبه این جهت روزه نگرفته و بعد از ماه هم مریض شده تا فوت کرده کفاره ندارد ولی قضاء دارد و در تمام صور قضاء بعهده پسر بزرگ است.

س) ۵۳. اینجانب از سال‌های قبل روزه بدهکارم. کفّاره‌های آنها را پرداخته‌ام ولی هنوز موفق به‌گرفتن آن روزه‌ها نشده‌ام. می‌خواهم ببینم آیا اگر روزه از سال قبل نیز بدهکار باشم و برای اینکه نخواهم کفّاره آن را بدهم و خود روزه‌ها را تا آمدن ماه رمضان امسال بگیرم. آیا این روزه‌هایی که می‌گیرم به جای روزه‌های سال قبل محسوب شده یا به جای روزه‌های سال‌های ما قبل آن که کفاره‌هایش راپرداخته‌ام؟

ج)ـ نیّت هر کدام از روزه‌های قضا را بنمایید همان روزه محسوب می‌شود. واللّه العالم.

س) ۵۴. شخصی سالها قادر به روزه گرفتن نبوده تا آخر عمر هم نتوانست روزه بگیرد و همه‌ساله کفّاره صوم را پرداخت نموده است. آیا قضای روزه به گردن چنین شخصی هست یا خیر؟ شخص مذکور وصیّت هم کرده است چهل سال روزه برای او بدهند تکلیف ورّاث ووصی اوچیست؟

ج)ـ در فرض سؤال قضای روزه ایّامی که مریض بوده بر او واجب نیست، لکن چنانچه وصیّت او زائد بر ثلث نیست و احتمال می‌دهند که قبل از بیماری روزه به ذمّه او بوده، عمل به وصیّت واجب است. واللّه العالم.

س) ۵۵. آیا زن حامله‌ای که نمی‌تواند روزه بگیرد و روزه‌هایش را می‌خورد، برای ادای روزه‌های نگرفته باید دو کفّاره بپردازد یا خیر؟

ج)ـ برای افطار روزه یک کفّاره بپردازد و اگر تا رمضان آینده موفق به گرفتن قضا نشد کفاره تأخیر هم لازم است. واللّه العالم.

س) ۵۶. در رساله حضرت عالی مسأله ۱۷۳۰ چنین آمده اگر روزه‌دار بعد از ظهر مسافرت نماید،باید روزه خود را تمام کند و در صورتی که شب نیت سفر کرده باشد احتیاطاً قضای آن را بجا آورد سؤال این است که این احتیاط واجب است یا مستحب؟

ج)ـ این احتیاط مستحبی است.

س) ۵۷. روزه زنانی که در ماه مبارک رمضان برای جلوگیری از عادت ماهانه از قرص استفاده‌می‌نمایند صحیح است یا خیر؟

ج)ـ اگر عادت نشوند روزه آنها صحیح است.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحیم

جاهِدُوا بِأَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فی سَبیلِ اللَّهِ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه

الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه

ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...

د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل

و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : -۰۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۱۸۰-IR۹۰ ۵۳-۰۶۰۹به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج – به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».